

Vilma Laaksovuori

KRISTILLINEN
VARHAISNUORISOTYÖ
VARHAISNUOREN
HYVINVOINNIN TUkena
Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-illat

Opinnäytetyö
Sosiaaliala

Huhtikuu 2014

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 29.4.2014	
Tekijä(t) Vilma Laaksovuori		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalian koulutusohjelma Sosionomi (AMK)	
Nimeke Kristillinen varhaisnuorisotyö varhaisnuoren hyvinvoinnin tukena; Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-illat			
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää mitä merkityksiä seurakunnan varhaisnuorisotyön vastuutiimiläiset, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Toiveena oli, että seurakunnan varhaisnuorisotyön merkitystä varhaisnuoren hyvinvoinnille voitaisiin ymmärtää, kehittää ja lujittaa tämän tutkimuksen avulla paremmin. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Mikkelin Vapaaseurakunnan kanssa, joka oli mukana myös vaikuttamassa kyselylomakkeiden sisältöön.</p> <p>Opinnäytetyössä tarkastelin kouluikäisten, 9–13-vuotiaiden kehitystä. Käsittelin kouluikäisten hyvinvointia kaverisuhteiden, yhteenkuuluvuuden, mielekkään toiminnan ja kristillisen uskon kautta. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella Varkki-iltojen vastuutiimiltä ja varhaisnuorten huoltajilta, kaikkiaan heitä oli yhteensä 17 henkilöä. Vapaakirkon Varkki-illoissa käyville varhaisnuorille toteutin kolme ryhmäteemakeskustelukertaa ja teemalaatikon. Kokonaisuudessaan heitä osallistui 10 henkilöä. Keräsin aineiston keväällä ja syksyllä 2013 kvalitatiivisin menetelmin.</p> <p>Tutkimustuloksista nousi esille, että Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-illat ja ylipäättään kristillinen varhaisnuorisotyö tukee ja mahdollistaa lapselle tärkeiden hyvinvoinnin osa-alueiden toteutumista. Teemojen merkityksen painotus vaihteli hieman eri osallistujien kesken. Suuri osa vastanneista painotti kaverisuhteita ja mielekästä toimintaa, johon voi liittää sopivalla tavalla kristillisen uskon. Yhdessä nämä kolme teemaa voivat oikein käytettyinä lisätä myös yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteenkuuluvuus koettiin vaikeana ymmärtää ja hahmottaa. Kristillisyyden vaikutti olevan sekä yhteenkuuluvuuden tunteen luojana, että erottajana.</p>			
Asiasanat (avainsanat) Varhaisnuori, hyvinvointi, kaverisuhteet, yhteenkuuluvuus, mielekäs toiminta, kristillinen usko			
Sivumäärä 70 + 10		Kieli Suomi	
URN			
Huomautus (huomautukset liitteistä) Liitteet: 1–5			
Ohjaavan opettajan nimi Johanna Hirvonen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin Vapaaseurakunta	

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Date of the bachelor's thesis 29.4.2014	
Author(s) Vilma Laaksovuori	Degree programme and option Degree programme in Social Work Bachelor of Social Services	
Name of the bachelor's thesis Christian pre-youthwork supporting the well-being of children; Varkki evening of Free Evangelical church in Mikkeli		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to study the meaning different parties give to Christian pre-youthwork. The thesis aimed to better understand and develop the impact Christian pre-youthwork has on children. The thesis was carried out in co-operation with a working-life partner called Mikkeli's Evangelical Free Church. The working-life partner has influenced some of the questions seen in the questionnaire.</p> <p>In this thesis I reviewed the development of children aged 9–13. The thesis approaches the well-being of children from the view point of friendship, social cohesion, meaningful activity and Christian faith. The material of this thesis was collected with a questionnaires targeted to church voluntary workers and parents. In total there were 17 participants in the questionnaires. To children taking part in the Varkki evening of Free Evangelical church in Mikkeli, I held three theme conversations. After each conversation children had the opportunity to put their thoughts on paper and place them to a "themebox". There were 10 children taking part in the research. The questionnaires were completed during spring and fall of year 2013, using qualitative methods.</p> <p>According to thesis results Christian pre-youthwork supports children's well-being. Parties gave different meanings and importance to themes. Many gave a great deal of importance to friendship and meaningful activities together with the right amount of Christian faith. I conclude that all these three themes together increase cohesion. The concept of cohesion was difficult to understand for some of the participants. Christianity as a source of cohesion divided opinions.</p>		
Subject headings, (keywords) pre youth, well-being, friendship, social cohesion, meaningful activities, christian faith		
Pages 70 + 10	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices Appendices: 1–5		
Tutor Johanna Hirvonen	Bachelor's thesis assigned by Mikkeli's Free Evangelical Church	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	VARHAISNUORUUS IKÄKAUTENA	2
2.1	Varhaisnuori -termin määrittelyä.....	2
2.2	Varhaisnuoren kehitys	3
2.2.1	Onnelliset vuodet	3
2.2.2	Varhaismurrosikä.....	6
3	VAPAAKIRKKO	10
3.1	Suomen Vapaakirkko.....	10
3.2	SVN – Suomen Vapaakirkon Nuoret	11
3.3	Mikkelin Vapaaseurakunta ja sen varhaisnuorisotyö	12
4	VARHAISNUORTEN HYVINVOINTI SUOMESSA.....	13
4.1	Hyvinvoinnin käsite.....	13
4.2	Katsaus hyvinvointitutkimuksiin	14
4.2.1	Huonosti voivien nuorten joukko kasvussa	15
4.2.2	Nuorten toimintaan osallistumisen motiivituo.....	16
4.2.3	Etelä-Savon kouluikäisten hyvinvointikertomus 2011	18
4.3	Harrastava lapsi	19
4.4	Vertaistoiminta	22
5	VARHAISNUORTEN HYVINVOINTI TÄSSÄ OPINNÄYTETYÖSSÄ	25
5.1	Ystävyys-suhteet varhaisnuoruudessa.....	25
5.1.1	Ystävyys- ja toverisuhteen määritelmää	25
5.1.2	Ystävyys-suhteiden muodostuminen.....	26
5.1.3	Ystävyys-yden merkitys	28
5.2	Yhteenkuuluvuuden tunne varhaisnuoruudessa	29
5.2.1	Yhteenkuuluvuus ja sen merkitys	29
5.2.2	Kaveriryhmien kehitys.....	30
5.2.3	Suosittu ja syrjityt	31
5.3	Mielekäs toiminta varhaisnuoruudessa.....	32
5.3.1	Harrastusten merkitys ja mielenkiinnon kohteet.....	32
5.3.2	Pojat ovat erilaisia kuin tytöt	33
5.4	Kristillinen usko varhaisnuoruudessa	34
5.4.1	Hengellinen lapsi ja uskon kehitysvaiheet.....	34

5.4.2	Teoreetikoiden näkökulmia uskon kehityksestä	35
5.4.3	Tytöt ja pojat seurakunnassa	38
6	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	40
7	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	41
8	TULOKSET	43
8.1	Kyselyn tulokset	43
8.1.1	Lähtökohdat toimintaan osallistumiselle	43
8.1.2	Kaverisuhteet ja yhteenkuuluvuus	46
8.1.3	Mielekäs toiminta ja kristillinen usko.....	48
8.1.4	Teemojen tärkeysjärjestys ja informaationkulku	50
8.2	Ryhmäteemakeskustelun ja teemalaatikon tulokset	54
8.2.1	Teemakeskustelu: Kaverisuhteet ja yhteenkuuluvuus	55
8.2.2	Teemakeskustelu: Mielekäs toiminta ja kristillinen usko	57
8.2.3	Teemakeskustelu: Yhteenveto	59
8.3	Tulosten yhteenveto	61
9	POHDINTA	64
	LÄHTEET	68
	LIITTEET	
	1 Sopimus opinnäytetyön tekemisestä	
	2 Lupalomake varhaisnuorten huoltajille	
	3 Lupalomake alaikäisten vastuutiimiläisten huoltajille	
	4 Saatekirje ja kyselylomake huoltajille	
	5 Ryhmäteemakeskusteluiden tukikysymykset	

1 JOHDANTO

Tutkimuksen aihe on ”Kristillinen varhaisnuorisotyö varhaisnuoren hyvinvoinnin tukena. Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-ilta”. Tutkin mitä merkityksiä seurakunnan varhaisnuorisotyön vastuutiimiläiset, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Hyvinvoinnissa keskityn siihen, mitä tarpeita ja motiiveja osapuolilla on liittyen yhteiseen kristilliseen mielekkääseen tekemiseen ja olemiseen.

Työelämäkumppanina minulla on Mikkelin Vapaaseurakunta, sen lapsi- ja nuorisotyö. Kuulun itse Vapaakirkkoon ja aihe nousi esille, kun Mikkelin Vapaaseurakunnan työntekijät kysyivät minua vetämään toimintaa varhaisnuorille. Varhaisnuorille suunnattu toiminta oli kysyttyä seurakuntalaisten ja varhaisnuorien osalta. Lisäksi koettiin, että varhaisnuoret olivat olleet väliinputoajaryhmä seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön säännöllisessä toiminnassa. Tämän tutkimuksen avulla seurakunnan varhaisnuorisotyötä voidaan kehittää ja vankentaa vastaamaan paremmin kaikkien osapuolten tarpeisiin ja näkökulmiin sopivaksi, tukien myös varhaisnuorten hyvinvointia. Mikkelin Vapaaseurakunta tarjosi varhaisnuorille tarkoitettuun Varkki-iltaan tarvittavat tilat ja materiaalit. Tutkimus toteutettiin keväällä 2013 Varkki-illoissa käyville varhaisnuorille ryhmäteemahaastatteluina. Varhaisnuorien huoltajille ja Varkki-iltojen vastuutiimille toteutin kyselylomakkeen.

Lähtöolettamuksena oli, että osalle varhaisnuorista ei ole niinkään väliä mikä tahansa harrastustoimintaa järjestää. Uskoin, että kaverisuhteilla ja mielekkäällä toiminnalla on suuri merkitys heidän mielestään heidän hyvinvoinnilleen. Oletin, että kristillinen järjestäjätaho merkitsee enemmän huoltajille kuin varhaisnuorille. Aihe on omasta ja seurakunnan työntekijöiden mielestä mielenkiintoinen varhaisnuorisotyön järjestämisen ja kehittämisen sekä varhaisnuorten hyvinvoinnin kannalta. Parhaimmillaan työ saadaan tutkimuksen avulla kohdennettua tarpeisiin ja motivaatioihin tähtääväksi ja antaa työn tekemiselle varhaisnuorten parissa enemmän merkitystä. Lasten ja nuorten hyvinvointi on mielestäni aina ajankohtainen aihe. Tulevana sosiaalialan ammattilaisena minua kiinnostaa mitä tarpeita ja motivaatioita harrastustoimintaan liittyy hyvinvoinnin kannalta. Harrastus, jossa henkilö kokee tulleen nähdyksi ja kuulluksi sekä jossa saa toteuttaa itseään, on ihmiselle tärkeä voimavarojen antaja. Haluan nähdä

miten valitsemani hyvinvoinnin osa-alueet: kaverisuhteet, yhteenkuuluvuus, mielekäs toiminta ja kristillinen usko koetaan tarpeelliseksi ja motivoivaksi Varkki-illoissa ja onko kristillisellä harrastustoiminnalla merkitystä varhaisnuoren hyvinvoinnille.

Ymmärtääkseni opinnäytetyön kohderyhmää käsittelen alkuun keskeisiä varhaisnuoruuteen kuuluvia piirteitä. Tämän jälkeen kerron lyhyesti työelämätahostani, Mikkelin Vapaaseurakunnasta. Opinnäytetyön keskeisenä teemana on varhaisnuorten hyvinvointi. Siksi tarkastelen varhaisnuorten hyvinvointia Suomessa muun muassa hyvinvointitutkimusten kautta, jonka jälkeen siirryn rajaamiini hyvinvoinnin osa-alueisiin. Käsiteltyäni opinnäytetyön tutkimuksen kannalta oleelliset aiheet siirryn opinnäytetyön tarkoitukseen, toteutukseen ja sen tuloksiin. Lopuksi on opinnäytetyön tutkimuksen yhteenveto ja johtopäätökset sekä niiden pohjalta oleva pohdinta.

2 VARHAISNUORUUS IKÄKAUTENA

2.1 Varhaisnuori -termin määrittelyä

Monet eri tahot puhuvat yleisesti varhaisnuorisotyöstä, mutta lähemmässä tarkastelussa niihin kuuluvat ikäryhmät vaihtelevat paljon tahosta riippuen. Seurakuntien lapsi- ja nuorisotyön palvelujärjestö PKT – poikien ja tyttöjen keskus on päätenyt yhdessä PKT:n hallinnon, jäsenseurakuntien ja yhteistyökumppaneidensa kanssa käyttämään varhaisnuoriso-termiä niin sanottuna teknisenä terminä seurakunnan 7–14-vuotiaiden parissa tehtävästä työmuodoista. He eivät halua käyttää varhaisnuorisotyö-termiä kuitenkaan käytännössä koko ikäryhmää kattavana määritelmänä, vaan haluavat puhua joko kouluikäisistä lapsista tai tytöistä ja pojista. Näin he jättävät varhaisnuorisotyötermin kuvaamaan varsinaista varhaisen nuoruusiän vuosia, eli 13–14-vuotiaita lapsia. (Jokela 2014.)

Mikkelin Vapaaseurakunnassa puhutaan varkki- eli varhaisnuorisotyöstä, jolla tarkoitetaan noin 9–13-vuotiaille lapsille suunnattua toimintaa, eli laajempaa ryhmää kuin tarkka varhaisnuori-termi antaa ymmärtää. Ikäryhmässä 9–13-vuotiaat on monessa eri kehitysvaiheessa olevaa lasta ja varhaisnuorta. Opinnäytetyön tutkimuksen aineistonkeruussa olen käyttänyt Mikkelin Vapaaseurakunnan käyttämää varhaisnuori-termiä

sen kyseisestä toiminnasta. Saara Kinnunen (2001) on kirjoittanut kirjan ”Keskilapsuuden tärkeät vuodet”, jonka takakannessa hän kertoo tämän tarkoittavan ikävuosia 7–12 vuotta. Pirkko Jarasto ja Nina Sinervon (1998, 9) kirja ”Kouluikäisen lapsen maailma” käsittelee ikävuosia 6–12 vuotta. Jaraston ja Sinervon (1999, 10) toisessa kirjassa ”Murrosikäisen ja nuoren maailma” käsitellään ikäkausia noin 13–18 vuotta.

2.2 Varhaisnuoren kehitys

2.2.1 Onnelliset vuodet

Ikävuosia 8–10 kutsutaan onnellisiksi vuosiksi, koska silloin lapsi on niin fyysisesti kuin psyykkisesti elinvoimainen ja tasapainoinen. Ikävaihe on eräänlainen välivaihe, jota edeltää ennen kouluikää alkanut ja monesti ensimmäiselle luokalle jatkunut itsenäistymisvaihe. Tämän jälkeen alkaa murrosikä. Liikunta on kahdeksanvuotiaalla usein sulavaa ja siroa. Keskittymiskyky, paikallaan oleminen ja hiljainen toiminta sujuvat monesti jo hyvin, erityisesti silloin, kun aihe on kiinnostava ja liittyy jotenkin hänen maailmaansa, kokemuksiinsa, muistoihinsa ja tietoihinsa. Kahdeksanvuotias on myös hyvin aktiivinen ja aina menossa. Lapsi tutustuu omiin voimiinsa, kokeilee niitä ja vertailee muihin. Lapset arvostelevat toisiaan vielä taitojen mukaan. Tässä iässä tytöt käyttävät tehokkaasti verbalisia taitojaan, sanoja nyrkkien sijaan. Myös kyky kuunnella muita kuuluu kielelliseen kehitykseen, ja sen edistyminen näkyykin yleensä tyttöillä aikaisemmin kuin pojilla. (Jarasto & Sivervo 1998, 40.)

Tähän ikäkauteen on hyvin ominaista erilaisten asioiden keräileminen ja omistaminen. Lapset käyvät monesti keräämillään tavaroilla toistensa kanssa vaihtokauppaa ja tällä tavoin samalla myös tutustuvat toisiinsa sekä samalla hiovat sosiaalisia taitoja. Taustalla vaikuttaa ajattelun kehittyminen. Aivot saavat työtä vertailemisesta, luokittelusta, kokonaisuuksien ja yksityiskohtien hahmottamisesta. Lapsi saavuttaa vähitellen tärkeän vaiheen, jossa hän selviytyy monesta tilanteesta ilman aikuista. Itsenäistymiseen kuuluu oman reviirin tuntu ja merkitseminen. Lapsi haluaa tietoisesti laajentaa itsenäisyyden kokemuksiaan. Tämä selkeä irtautuminen vanhemmista on alkanut tavallisesti yhdeksään ikävuoteen mennessä. (Anttila, Eronen, Kallio, Kanninen, Kauppinen, Paavilainen & Salo 2005, 121–122; Jarasto & Sivervo 1998, 40–42; Kinnunen 2001, 13–14.) Tässä iässä siivoaminen ei ole monestikaan lapsen mieleen ja epäjärjestys

koetaan omana ikiomana järjestyksenä, johon ei saa koskea. Kuitenkin siivoaminen kuuluu lapsen työtehtäviin ja on aika totutella kotitöiden jakamiseen oikeudenmukaisesti. On tärkeätä, että aikuinen selvittää itselleen, mitkä asiat ovat niitä mistä lapsen kanssa voidaan neuvotella ja mitkä taas niitä mistä on pidettävä kiinni huolimatta lapsen yhteistyöhaluttomuudesta. (Janouch 2007, 643; Jarasto & Sivervo 1998, 42; Kinnunen 2001, 17–18.)

Usein lapsella tulee tässä vaiheessa suuri kiinnostus sarjakuviin, vieraisiin maihin ja ihmisiin. Iän karttuessa aikaperspektiivi laajenee. Avaruuskertomukset, vanhat ja menneet ajat, historia ja omien vanhempien historia kiinnostavat suunnattomasti. Lapsilla on tässä iässä suuri tarve tietää ja ymmärtää ja monesti heitä kiinnostaa erilaiset äärimmäisyydet. Lapselle on tärkeätä, että aikuinen kysyy ja huomioi hänen mielipiteensä. Lapsi haluaa keskustella ja pohtia asioita yhdessä aikuisten kanssa. Tällä tavoin aikuisillakin on mahdollisuus kuulla tuoreita näkökulmia omien urautuneiden ajatusten ja mielipiteidemme rinnalle. (Jarasto & Sivervo 1998, 42–43.)

Lapsella on todella voimakas kontaktin tarve ja erityisesti tovereiden merkitys kasvaa entisestään. Vanhemmat saattavat helposti kuulla lapsen vetoavan muihin ikätovereihin ja heidän rajoihinsa, vanhempien asettaessa lapselleen rajoja. Tämä ikäkausi on siis sosiaalisen kokeilemisen ja myös sen oppimisen aikaa. Ystävien ja kaveripiirien vaikutus on hyvin ratkaiseva. (Jarasto & Sivervo 1998, 43–44.)

Tällä ikäkaudella lapsen suhde aikuisiin on selvästi muutoksessa. Aikuisten tuki ja apu ovat edelleen tärkeitä lapselle, sillä aikuiset välittävät yhteiskunnan asenteita ja arvoja sekä antavat suuren osan siitä henkisestä pääomasta, jonka turvin lapsi kehittyy. Tämä tapahtuu läheisten, hyväksyvien ihmissuhteiden kautta, jonka vuoksi niiden vaaliminen on lapsen kehityksen kannalta hyvin arvokasta. Lapsi siis tarvitsee turvallisia aikuiskontakteja, koska hän oppii samastumalla näihin ihmisiin joista hän pitää. Tämän ikäkauden lopulla lapsen suhtautuminen aikuiseen saattaa saada hyvin ikäviäkin puolia, mutta silloin aikuisella on hyvä olla huumorintajua ja tervettä itseluottamusta, koska lapsi tarvitsee silti yhä ymmärtävää, hyväksyvää ja kuuntelevaa aikuista. (Jarasto & Sivervo 1998, 44–45.)

Lapselle kehittyy vähitellen kyky ja halu keskittyä ja kiinnostua esimerkiksi opettajan tai ohjaajan tuomista tiedoista ja taidoista. Lapsi haluaa toteuttaa itseään, vaikkakin se on vielä hieman hapuilevaa. Hänelle tulee halu kokeilla eri mielenkiintonsa mukaisia asioita. Uhkarohkeus on normaalia tässä vaiheessa, sillä lapsi ei vielä tunne omia voimiaan, kykyjään ja rajojaan. Alttius erilaisille tapaturmille on tavallista ja valitettavasti järkevät saarnat ja ohjeet eivät juuri tehoa. Aina yhdeksään vuoteen asti lapsen voi olla vaikea erottaa mikä on hänen toivettaan ja mikä taas todellisuutta. Tämä voi näkyä omista uroteoistaan kertomisella tai perheeseensä liittyvillä asioilla, niin että totuuden raja ylittyy. (Jarasto & Sivervo 1998, 43–44; Kinnunen 2001, 29.)

Kouluiässä kognitiiviset ja sosiaaliset valmiudet ovat kehittyneet niin, että lapsi kykenee selviytymään koulunkäynnin vaatimuksista, esimerkiksi keskittymään opetukseen. Onnistumisen kokemukset ja tunne kykenevänsä siihen, mitä häneltä vaaditaan, on kouluikäiselle lapselle tärkeitä. (Anttila ym. 2005, 17–18.) Lapsen looginen ajattelu lisääntyy vuosien kuluessa. Yhä paremmin lapsi kykenee oivaltamaan, mitä mistäkin asiasta seuraa. Tällä tavoin oman toiminnan ajattelu ja suunnittelu ennen itse toteuttamista tulee helpommaksi. Kuitenkin toiminnan halu voi monesti vielä kumota harkinnan maltin. Tämän vuoksi lapsella voi olla usein katumisen aiheita ja asioiden jälkiselvittelyjä, mutta tämä on myös hyvä tapa oppia. Aikuisen ei kannata liiallisilla moitteilla nujertaa lapsen yritteliäisyyttä. Lapsi tarvitsee rajoja, mallia ja kärsivällisyyttä, jotta hän voi ohjata tarmonsä ja lahjansa rakentavasti. Yhä enemmän lapsen ajattelu alkaa muistuttamaan aikuisen ajattelua. Hänen minäkeskeisyytensä hellittää ja toisen asemaan asettuminen helpottuu. Tämä saattaa näkyä selvänä herkkyyksikautena niin, että hän tuntee syvää huolta ja ahdistusta kärsivien ihmisten puolesta. Lapsi ymmärtää, että televisiossakin nähtävät pahat asiat voivat tapahtua myös omalle perheelle. Vähitellen lapsen todellisuudentaju vahvistuu ja paikoitellen hän saattaa vaikuttaa pikkuvanhalta tosikolta, jolla kuitenkin kukoistaan omalaatuinen hersyvä huumori. Lapsi vapautuu vähitellen konkreettisesta, kirjaimellisesta ajattelusta ja näin ajattelu tavoittaa jo henkisiäkin ulottuvuuksia. Myös ajan- ja paikantaju sekä hahmottamiskyky avartuvat. (Janouch 2007, 624; Jarasto & Sivervo 1998, 46–47.)

2.2.2 Varhaismurrosikä

Varhaismurrosikä eli esipuberteetti alkaa tytöillä noin 9–12-vuotiaana ja pojilla muutamaa vuotta myöhemmin. Kehitysrytmi vaihtelee eri lapsilla todella paljon tässä vaiheessa. Kaksi saman ikäistä lasta saattavat olla ihan eri kehitysrytmin vaiheessa, siinä kun toinen vielä leikkii kotia, niin toinen jo tunnustaa ystävälleen ensirakkautensa nimen tai vaatii jotain nuorekasta hiusleikkausta ja hiusväriä. (Janouch 2007, 646; Jarasto & Sivervo 1998, 47.) Vaikka varhaismurrosikäisten välillä voi olla huomattavan suuria eroja heidän sukupuolestaan riippuen, heidän kehityksestään voidaan silti löytää monia yhteisiä piirteitä. Yksi esimerkki tällaisesta on niin sanotun aikaisemman tasapainon ja harmonian järkkäminen. (Rödstam 1992, 33.)

Varhaismurrosikäisyys on tavallaan sitä, että ei olla lapsia eikä nuoria, mikä taas voi vaikeuttaa ympäristön suhtautumista heihin ja tuoda varhaismurrosiässä olevalle risti-riitaisia olotiloja, kun toiset kohtelevat heitä lapsina ja toiset nuorina. Onkin hyvin tavanomaista, että varhaismurrosikäinen haluaisi yhdistää lapsuuden hyviä puolia ja aikuisuuteen liittyviä etuja arkeensa. Aikaisemmin lapsi, joka on tykännyt enemmän erilaisista toiminnoista ja yhdessäolosta kiinteissä tiloissa, saattaa varhaismurrosiän myötä halutakin hengaila matkoilla ja käytävillä. (Rödstam 1992, 31–33.)

Varhais- ja murrosikä on vahva kehityskausi ja siihen kuuluvat monenlaiset mutkat ja kysymysmerkit, mutta ei kuitenkaan saman kaavan mukaisesti kuin toisilla nuorilla. Murrosikä on hyvin yksilöllinen jokaiselle. Lapselle voi olla luonnollista kasvaa tasaisesti ja iloa tuottavasti ilman suuria uhma-, itsenäistymis- tai murrosiän myrskyjä. Auktoriteetteja tarvitaan luomaan sallitut ja kielletyt rajat sekä olemaan henkilöinä, joita vastaan voidaan kapinoida. Kapinoimalla lapsi voi testata omia ajatuksiaan ja tunteitaan. Lapsessa tapahtuvat muutokset kertovat hänen yksilöllisen kehittymisensä edistymisestä eri alueilla. Lapsen rooli koululaisena on tärkeä, sillä hänen koulupäivänsä ovat pidentyneet ja kotitehtävät lisääntyneet sekä samalla myös hänen taitonsa ovat kehittyneet. Varhaismurrosiässä hänen ympäristö on avartunut ja ystävät löytyvät jo kauempaakin. (Jarasto & Sivervo 1998, 49; Kinnunen 2001, 19.)

Lapsen käyttäytyminen saattaa muuttua noin kymmenennen ikävuoden jälkeen joko hyvin vähitellen, lähes huomaamatta tai hyvinkin railakkaasti. Tällöin hän saattaa jos-

kus muistuttaa kolmivuotiasta uhmaikäistä tai kuusivuotiasta itsenäisyystaistelijaa. (Rödstam 1992, 34; Jarasto & Sivervo 1998, 50.) Lapsi siirtyy siis uuteen kasvuvaiheeseen, mikä muiden lisäksi koettelee myös hänen omia voimiaan. Oman ikäisten kavereiden merkitys korostuu ja yhteenkuuluvuuden tunne koetaan hyvinkin voimakkaana. Ryhmissä on omat norminsa, joihin mukaudutaan, kuten pukeutumistyyli ja asioiden tekeminen. Lapsen mielestä vanhemman ei enää niinkään kuulusi puuttua hänen asioihinsa ja kuitenkin hän on vielä rajoja tarvitseva lapsi. (Jarasto & Sivervo 1998, 50.)

Kodista ja vanhemmista irtaantuminen voimistuu yhä enemmän. Lapsi haluaa viettää enemmän aikaa kavereidensa kanssa ja ei enää halua lähteä vanhempiensa kanssa reissuihin. Kuitenkin perhe ja omat vanhemmat ovat yhä tärkeitä tuen ja turvan antajia hänelle. Lapsi testaa nyt vanhempiaan. Hän haluaa tietää, välittävätkö vanhemmat hänestä juuri sellaisenaan kuin hän on? Lisäksi vanhempien sanelemia sääntöjä rajoja aletaan koetella. Tällä tavoin lapsi tutustuu itseensä paremmin, siihen kuka hän todella on. Vähitellen lapsi siirtyy tutkimaan omaa sisintään itsenäisenä yksilönä, eikä enää niin paljon peilaten aikuisten kasvoilta. (Jarasto & Sivervo 1998, 50–51.)

Lapsen itsenäistymisen ja ristiriitaisten tunteiden kanssa kamppailu herättää myös vanhemmissa sekavia tunteita. Monet päänvaivaa aiheuttavat asiat eletään yhdessä lävitse. Vanhempien on neuvoteltava lapsensa kanssa säännöistä, koskien esimerkiksi rahankäyttöä, koulua, läksyjen tekemistä, käytöstapoja, tupakointia, television katselua, pelaamista ja kotiintuloaikoja sekä joidenkin tämän ikäisten kohdalla myös alkavaa alkoholiin tai huumeisiin tutustumista. Huumori joutuu nyt kovalle koetukselle, mutta se on hyvä säilyttää. Omia tunteitakaan ei tarvitse pelätä. Jotta lapsi säilyy eheänä ja hengissä, tarvitsee hän yhä rajoja asettavia aikuisia. Tässä iässä lapset arvos-televat aikuisia ja heidän käyttäytymistään hyvinkin terävästi. Vanhempien pukeutuminen ja tapa esiintyä varsinkin muiden ihmisten parissa saattaa aiheuttaa lapsessa paheksuntaa. Vanhemmat voivat kokea lapsen häpeävän heitä, kun lapsi ei enää mielellään kuljekaann rinnalla, vaan muutama askel edellä tai jäljessä. (Janouch 2007, 649; Jarasto & Sivervo 1998, 51.)

Varhaismurrosiässä loogista ajattelua esiintyy yhä enemmän ja lapsi haluaa hakea asioista syy- seuraussuhteita. Väittelyt ovat lasten mieleen. Tässä vaiheessa ymmärre-

tään yhä selvemmin, että monet asiat ovat suhteellisia ja värittyvät sen mukaan, mistä näkökulmasta asioita tarkastelee. Suhtautuminen on monesti jyrkkää, he joko pitävät jostakusta tai vastustavat tätä kaikin tavoin. Monesti varhaisnuorille on tärkeitä olla samanlainen muiden ikäistensä kanssa ja erilaisia, toisista poikkeavia ikätovereita kammoksutaan. Siksi lapsen joutuessa vaihtamaan koulua tässä iässä joutuu hän herkästi epäsuosittuun asemaan, koska hän ei tunne uuden ympäristönsä käyttämää kieltä, puhetyyliä tai tapoja, jolloin hän poikkeaa muista. (Jarasto & Sivervo 1998, 52.)

Vanhemmat voivat kokea vaikeutta puhua lastensa kanssa. On kuitenkin hyvä, että vanhemmat eivät luovuta ja vaikene, sillä silloin he menettävät yhteyden lapseen. Vaikka lapsi antaa helposti ymmärtää, että aikuisen mielipiteellä ei ole arvoa, niin silti he usein toivovat, että aikuinen keskustelisi heidän kanssaan ja ottaisi asioihin kantaa. Tällä tavoin lapsi saa kokea, että hänestä välitetään. Aikuisen jäädessä syrjään kaveripiiri täyttää nopeasti hänen jättämän aukon ja silloin lapsi on vain ystäviensä varassa. Lapsi tarvitsee molempia, sekä vanhemmat, että ystävänsä. Itsenäisyyden lisääntyminen on osa kasvamisen riemua. Se, että ei kohdella enää kuin pikkulasta ja annetaan osallistua itseään koskeviin kysymyksiin, antaa rohkeutta kehittymiseen. Lapselle on hyvä antaa vähitellen yhä enemmän vastuuta. Vastuun saaminen, luottamuksen ja arvostuksen kokeminen tuntuvat hyviltä. Kuitenkin on tärkeitä edelleen muistaa rajat, joita hän tarvitsee ja jotka merkitsevät hänelle turvallisuutta ja välittämistä. (Jarasto & Sivervo 1998, 52–53; Kinnunen 2001, 20; Rödström 1992, 34.)

Tässä iässä on yleensä voimakasta fyysistä kasvua, joka on kuitenkin hyvin yksilöllistä nopeudeltaan ja kestoaltaan. Muutamassa vuodessa lapsi kehittyy aikuisen naisen ja miehen mittoihin. Murrosikä on ainoa kehitysvaihe, jossa ihmisen vartalossa tapahtuu niin paljon muutoksia lyhyessä ajassa. Tämä aiheuttaa hämmennyneisyyttä ja epävarmuutta sekä kömpelyyttä lapsessa. Murrosiässä fyysiset kehityserot itsessään nuorten välillä ovat suurimmillaan, mutta tasaantuvat sitten myöhemmässä nuoruusvaiheessa. Minäkuvan ja itsetunnon kehittymisen kannalta tämä ikävaihe on hyvin herkkää aikaa. Se millainen käsitys lapsella on hänen omasta kehostaan, vaikuttaa osaltaan siihen minkälainen hänen minäkuvastaan muodostuu. Tässä vaiheessa omaa kehitystä ja erilaisuutta toisiin verrataan ja helposti myös hävetään. Muutokset omassa kehossa aiheuttavat huolta omasta ulkonäöstä. Minäkeskeisyys korostuu näkyen esimerkiksi niin, että koetaan kaikkien katsovan jotain tiettyä kohtaa, vaikka nenää, tai mittailevat

hänen lihavuuttaan. Aikanaan nämä kokemukset tasaantuvat ja helpottuvat. Myös kavereiden ja vanhempien huomautukset ulkonäöstä vaikuttavat hänen käsitykseensä omasta kehostaan, vaikuttaen näin myös minäkuvaan ja itsetuntoon. Näiden murrosikään kuuluvien tunnusmerkkien vuoksi tätä ikävaihetta kutsutaan esipuberteetiksi. Myös seksuaaliviettiin liittyvät uudet tunteet ja ajatukset heräävät lapsen mielessä eri tavalla kuin ennen sukupuolisen kypsyminen myötä. (Jarasto & Sivervo 1998, 54–56; Kinnunen 2001, 31.)

Vähitellen lapsi lähestyy välimaastoa, jolloin hän ei enää koe olevansa lapsi eikä kuitenkaan nuorikaan. Kiinnostuksen kohteet ja mielialat vaihtelevat. Välillä lapsi saattaa vaikuttaa pitkästyneeltä ja kyllästyneeltä, hän voi kokea elämän tylsänä. Kehitys voi vaikuttaa taantuneelta, kun käyttäytymisessä näkyy samoja asioita kuin varhaisemmassa lapsuudessa. Kuitenkin juuri tämä kaikki on osoitus etenevästä kehityksestä ja kasvusta. Ajattelu kehittyy aina vain abstraktimpaan suuntaan, jolloin logiikan periaatteiden, teorioiden ja ideoiden maailma aukenee entisestään. Ajattelun avartuminen tukee oman maailmankuvan rakentamista. Yleensä tässä vaiheessa innostutaan myös tulevaisuuden haaveilemisesta ja kuvittelemisesta. (Jarasto & Sivervo 1998, 56–57.)

Voimakas kehitys varhaisnuoruudessa voi ajoittain tuottaa kipua, mutta on kuitenkin kokonaisuudessaan hyvin myönteinen tapahtuma. Siirtyminen toisesta kasvuvaiheesta toiseen ei ole aina helppoa, sillä lapsi käy läpi kasvukriisin. Kasvukriisissä hän hyväksyy lapsuuttaan ja suuntaa katseensa tulevaisuuteen, joka voi joskus tuntua pelottavalta. Entisestä tutusta minuudesta irtautuminen on osa surutyötä, jossa hän ei vielä tiedä minkälainen hänestä on tulossa. Varhaisnuori on monesti minäkeskeinen, epävarma ja voi kokea ajoittain yksinäisyyttä kavereidenkin keskuudessa. Hänen voi olla vaikea ymmärtää itse itseään, jonka vuoksi hän saattaa ajatella, että ei kukaan muukaan pysty häntä ymmärtämään. (Jarasto & Sivervo 1998, 57–58.)

3 VAPAAKIRKKO

3.1 Suomen Vapaakirkko

Suomen Vapaakirkko on valtiosta riippumaton itsenäinen, rekisteröitynyt uskonnollinen yhdyskunta, joka on syntynyt Suomessa ja on vaikuttanut maassamme jo yli 120 vuotta ja vaikuttaa tällä hetkellä ympäri maata noin sadan seurakuntansa kautta. Lisäksi Vapaakirkon lähetys- ja kehitysyhteistyöprojektit ulottuvat Suomen lisäksi eri puolille maailmaa. Suomen Vapaakirkko muodostuu seurakuntien liitosta, jossa halutaan toteuttaa Uuden testamentin mukaista seurakuntaelämää. (Suomen Vapaakirkko.)

Vapaakirkon tunnustuksen mukaan: ”Me olemme kristittyjä, jotka Raamatun perustuksella yhtäpitävästi apostolisen tunnustuksen kanssa tahdomme elää ja toimia kristillisen uskonelämän herättämiseksi ja säilyttämiseksi.” (Eronen 2005, 103). Henkilökohtainen usko Jeesukseen pelastajana ja Raamatun pyhät kirjoitukset nähdään tärkeinä seurakunnan oppia ja jäsenyyttä määrittävinä asioina. Uskonnonvapauslaki tuli voimaan vuonna 1923, jolloin Suomen Vapaakirkko rekisteröityi ensimmäisenä itsenäiseksi kirkkokunnaksi. (Suomen Vapaakirkko.)

Suomen Vapaakirkon pääosassa ovat aina olleet paikalliset seurakunnat, joissa vapaakirkollisuus jalkautuu keskelle suomalaista elämänmenoa. Seurakunnat ovat erikokoisia ja toteuttavat tarkoitustaan itsenäisesti paikallisten puitteiden myötä. Vapaakirkko on Suomen ekumeenisen neuvoston jäsen. Suomen Vapaakirkon kokonaisjäsenmäärä on noin 15 000. (Suomen Vapaakirkko.)

Henkilökohtaista uskoa Kristukseen ja halua elää hänen seuraajanaan muuttuvassa maailmassa korostetaan Vapaakirkollisuudessa. Myös toiminta kristillisen vakaumuksen puolesta on aina kuulunut osana Vapaakirkollisuutta, tarkoittaen yhteiskuntaan ja ympäristöön vaikuttamista. Kristillinen maailmankatsomus on ollut synnyttämässä yhteiskuntaa, joka on ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivää. Lisäksi se on ollut luomassa ja toteuttamassa toimintaa, joka etsii vähäosaisten ja syrjäytyneiden huomioimista. Vapaakirkollisuus korostaa sitä, että mielenkiinto lähimmäisiin ei pääty siihen, jos ihminen ei tee uskonratkaisua vaan, että jokainen ihminen on Jumalan luomana arvokas ja tärkeä sellaisenaan. Vapaakirkko tekee mielellään

yhteistyötä myös muiden kristillisten kirkkojen ja tahojen kanssa. Kaikkien vapaaseurakuntien toiminta on avointa ja kuka tahansa on vapaa osallistumaan seurakuntien tilaisuuksiin ja toimintaan. (Suomen Vapaakirkko.)

3.2 SVN – Suomen Vapaakirkon Nuoret

Vapaakirkon lapsi- ja nuorisotyöstä vastaa Suomen Vapaakirkon nuoret ry, joka on valtakunnallinen nuorisojärjestö. Vuoden 1947 Jyväskylässä olleessa vuosikokouksessa päätettiin lakkauttaa aikaisemmin ollut C.E.-nuorisoliitto ja Varhaisnuorisoliitto. Näiden tilalle perustettiin uusi nuorten liitto: Suomen Vapaakirkon Nuoret. (Lehto & Salmensaari 1954.)

Yhdistyksenä SVN on kolmannen sektorin toimija, joka perustaa toimintansa kristilliseen arvopohjaan. Vuosikokouksen valitsema johtokunta hallinnoi valtakunnallista työtä yhdessä Vapaakirkon nuorisotyönjohtajan ja muiden toimihenkilöiden kanssa. SVN:llä on toimisto Hämeenlinnassa. Jo yli sadan vuoden ajan Vapaakirkossa on tehty työtä erityisesti pyhäkoulu-, Versopartio-, kerho-, ja leirityön sekä nuorten- ja opiskelijajailtojen sekä pienryhmätoiminnan kautta. Vapaakirkossa ajatellaan, että Jumala rakastaa jokaista ihmistä, myös jokaista lasta ja nuorta. He unelmoivat muun muassa yhteisöllisyyden läpimurrosta ja tahtovat olla rakentamassa ehjiä perheitä, seurakuntia ja yhteiskuntaa. (Pulkkinen 2005, 27–35; Suomen Vapaakirkko.)

SVN:n toimintaan kuuluu monet paikalliset ja valtakunnalliset tapahtumat ja leirit. SVN kouluttaa vastuullisia työhön ja tahtoo, että toimintaa järjestetään kaikille ikäryhmille ja että toiminnassa voi olla kaikki mukana, riippumatta siitä onko jäsen vai ei. Toiminta on yleensä ilmaista tai maksaa vain vähän. Työ tavoittaa tuhansia ruohonjuuri tasolla. SVN haluaa edistää lasten ja nuorten oikeuksia ja turvallista kasvuympäristöä. Perheen hyvinvointia pidetään tärkeänä, sillä turvallinen kasvu tapahtuu terveissä ja turvallisissa kodeissa. Vapaakirkko haluaa vaalia kristillisten arvojen välittymistä edelleen yhteiskunnassamme sukupolvesta toiseen. Puoluepoliittisesti SVN on sitoutumaton yhdistys. Lapset ja nuoret kohtaavat elämässä hyvin monenlaista turvatomuutta ja pelkoa sekä kaltoin kohtelua. Tuhansien lasten ja nuorten arkeen kuuluvat perheiden rikkinäisyys, syrjäytyminen, päihteet ja kiusaaminen sekä itsetuhoisuus.

SVN tahtoo tuoda toivon ja avun uudelle sukupolvelle. (Pulkkinen 2005, 27–35; Suomen Vapaakirkko.)

3.3 Mikkelin Vapaaseurakunta ja sen varhaisnuorisotyö

Mikkelin Vapaaseurakuntaan kuuluu noin 200 jäsentä. Seurakunnan vuonna 2013 määrittelemän tavoitteen mukaisesti se haluaa mennä yhdessä eri-ikäisinä eteenpäin, säilyttäen rukouksen ja hyvän ilmapiirin. Mikkelin Vapaaseurakunta haluaa kasvaa avoimeen ja kiinnostuneeseen asenteeseen lähimmäisiä kohtaan, huomioiden ihmisen kokonaisvaltaisesti. Lisäksi seurakunta haluaa kasvaa pitkäjänteiseen toimintaan, josta jokainen seurakuntalainen voi innostua ja löytää oman paikkansa. (Mikkelin Vapaaseurakunnan askeleet 2013.)

Mikkelin Vapaaseurakunta on perustettu vuonna 1906. Pyhäkoulutyö on ollut seurakunnan yhtenä keskeisenä työmuotona alusta lähtien. (Mikkelin Vapaaseurakunnan 100-vuotishistoriikki 2006, 4, 7.) Seurakunnassa nuorten työ on ollut välillä hiljaisempaa ja välillä taas aktiivisempaa. Lapsi- ja nuorisotyöhön on vuosien varrella kuulunut partiotoimintaa, pyhäkoulutyötä ja lisäksi yksi lapsityömuoto on ollut toimintakerho Vapari. Nuorisotyössä on ollut välillä palkattuina työntekijöitä eripituisia jaksoja. Tällä hetkellä Mikkelin Vapaaseurakunnan nuorisotyöstä vastaa palkattu henkilö yhdessä vapaaehtoisen vastuutiimin kanssa. (Mikkelin Vapaaseurakunnan 100-vuotishistoriikki 2006, 12–15.)

Mikkelin Vapaaseurakunnan lapsi- ja nuorisotyöhön kuuluu muun muassa pyhäkoulu, nuortenillat ja -leirit, lastentapahtumat ja -leirit. Seurakunnan varhaisnuorille ei ole ollut mitään kohdennettua toimintaa muutamaan vuoteen vaan he ovat olleen niin sanottu väliinputoajaryhmä. Mikkelin Vapaaseurakunnan järjestämä Varkki-ilta on varhaisnuorille, niin tytöille kuin pojillekin suunnattu toiminnallinen harrastuskerho. Illat koostuvat retkistä, kokkailuista, kädentaidoista, musisoinnista ja monista muista sisä- ja ulkopeleistä sekä yhdessäolosta. Lisäksi joka kerralla ollaan hetki Raamatun kertomusten äärellä ja tärkeänä yhteyden hetkenä on välipala. Varkki-illat järjestetään perjantaisin klo 17–19. Kokoonumispaikkana on yleensä Mikkelin Vapaaseurakunnan kirkon alakerta. Seurakunta tiedottaa varhaisnuorisotyöstä omissa tilaisuuksissaan,

postitse, Mikkelin kaupunkilehdessä, Facebook sivuilla: Nuorten Vapis Mikkeli, seurakunnan internetsivuilla ja joskus puhelimitse.

Mikkelin Vapaaseurakunnassa varhaisnuorina pidetään noin 9–12-vuotiaita tyttöjä ja poikia. Pyhäkoulukäiset ovat alle 9-vuotiaita ja nuortenillat on kohdennettu 13–29-vuotiaille. Varkki-iltojen toivotaan toimivan niin sanottuna siltana pyhäkoulusta nuorteniltoihin. Mikkelin Vapaaseurakunta on määritellyt varhaisnuoret tuohon ikäryhmään, koska tämän ikäiset eivät enää ole kokeneet olevansa pyhäkoulukäisiä, mutta eivät kuitenkaan vielä nuorteniltaikäisiä. Varkki-illan iässä kuitenkin joustetaan mollempiin suuntiin.

Toiminnassa on syksyn 2012-helmikuun 2013 aikana ollut yhteensä 23 varhaisnuorta, määrä on vaihdellut 7–15 välillä. Ikäjakaumana 9-12-vuotiaat on hyvin laaja ja siihen mahtuu hyvin eri kehitysvaiheissa olevia varhaisnuoria ja nuoria. Tilaisuuden sisältö on aivan kuin välimuoto pyhäkouluista ja nuortenilloista. Toiminnallisuus ja yhdessä tekeminen sekä ajan-viettäminen ovat isossa asemassa illoissa ja niiden sisältö on pyrittä suunnittelemaan heidän kehitystasoonsa ja mielenkiintoonsa sopivaksi. Raamattu tuokiossa aiheet käsitellään esimerkiksi yhdessä näytellen, piirtäen, havainnollistaen ja eri välineillä rakentaen sekä leikkien. Myös laulu, keskustelu ja rukoileminen ovat osa Varkkia.

4 VARHAISNUORTEN HYVINVOINTI SUOMESSA

4.1 Hyvinvoinnin käsite

Hyvinvointi on laaja käsite ja sitä voitaisiin lähestyä monesta eri näkökulmasta. Hyvinvointia on perinteisesti lähestytty aineellisesta ja muista elinoloihin liittyvistä näkökulmista. Kuitenkin on alettu ymmärtämään, että elinolot eivät takaa hyvinvointia. Hyvinvointia on mitattu erilaisilla mittareilla, mutta on kuitenkin aina huomioitava, että se on ihmisen subjektiivinen kokemus, miten hyvinvoivaksi hän itsensä kokee. Lisäksi hyvinvointia voidaan tarkastella terveystnäkökulmasta, silloinkin muistaen, että se ei tarkoita vain sairautta tai sen puuttumista, vaan kokonaisvaltaista hyvinvoinnin tilaa. Terveiden ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä pidetään nykyään itsestään selvä-

nä, kuten myös elintapojen merkitystä terveydelle. Tutkimusten mukaan perheen sosioekonomisella asemalla, perherakenteella sekä erilaisilla taloudellisilla, terveydellisillä ja sosiaalisilla ongelmilla on yhteys lasten hyvinvointiin nyt ja tulevaisuudessa. (Myllyniemi 2012, 47–48.)

Hyvinvoinnista on mahdollista erottaa objektiivinen eli mitattavissa oleva ja subjektiivinen hyvinvointi, joka perustuu ihmisten arvioihin hyvinvoinnistaan. Hyvinvoinnin on katsottu monissa tutkimuksissa muodostuvan kokonaisuudesta, johon vaikuttavat läheiset perhesuhteet, taloudellinen turvallisuus, työ, yhteisöllisyys ja ystävät, terveys sekä vapaus ja arvot. (Raijas 2008, 2–4.)

Suomalainen sosiologi Erik Allardt on määritellyt hyvinvoinnin olevan ihmisen itsensä tulkitsemana perustarpeiden tyydyttämistä. Vuonna 1976 hän esitti hyvinvointiin liittyvän kolmen eri ulottuvuuden perustarpeiden tyydytystä. Näitä ovat ”having”, eli elintaso, aineelliset ja ei henkilökohtaiset perustarpeet, ”loving”, eli ihmisten väliset suhteet, yhteisyyssuhteet ja identiteettiin liittyvät tarpeet sekä ”being” eli itsensä toteuttamisen, yhteiskuntaan integroitumisen ja luonnon kanssa sopusoinnussa elämisen tarve. Tämä Allardtin jaottelu kuvaa edelleen osuvasti hyvinvoinnin eri osatekijöitä. Hyvinvoinnissa on kyse toisaalta sekä elintasosta, että elämänlaadusta. (Kemppi & Kittilä 2011, 168; Raijas 2008, 4.)

4.2 Katsaus hyvinvointitutkimuksiin

Minulle itselleni on tullut sellainen kuva, että käsitteet ”lapset” ja ”nuoret” sekä ”hyvinvointi” ja ”pahoinvointi” vilahtavat usein niin eri tiedotuskanavissa kuin myös ihmisten keskusteluissa ja mielipiteissä. Siksi haluan hieman tarkastella lasten ja nuorten hyvinvointitutkimuksia ja niihin perustuvia kirjoituksia. Uskon, että nuorille suunnattujen hyvinvointitutkimusten tulokset ovat pitkälti samankaltaisia varhaisnuorienkin kohdalla. Lisäksi on hyvä käsitellä myös koko väestön hyvinvointia ja pahoinvointia kokonaisuutena, sillä lapset ja nuoret ovat myös osa sitä.

4.2.1 Huonosti voivien nuorten joukko kasvussa

Toisen maailmansodan jälkeen länsimaat ovat vaurastuneet jatkuvasti ja lamakaudet ovat olleet tilapäisiä. Eliniän lisääntyessä myös fyysinen terveys on kohentunut. Tutkimusten mukaan ihmiset ovat enimmäkseen onnellisia. Siksi olisi helppo olettaa, että myös psyykinen hyvinvointi ja elämänlaatu olisivat kohentuneet. Kuitenkin useat tutkimukset osoittavat psyykkisten häiriöiden lisääntyneen rajusti viimeisen sadan vuoden aikana. (Ojanen 2009, 23.) Yksi suomalaisen hyvinvointivaltion menestystarinoista on ollut lastensuojelu. Vuosikymmenestä toiseen vaikeuksissa olevien lasten ja nuorten määrä väheni, kunnes 1990-luvulla suunta muuttui. Lastensuojelutapausten määrä ja kustannukset ovat kasvaneet suuresti 2000-luvulla. Trendin kääntämistä on vaadittu useissa valtiollisissakin tilannearvioissa. On kuitenkin huomioitava, että tilastoissa näkyvä kasvu ei yksin riitä todistamaan, että lapset ja nuoret voisivat entistä huonommin, sillä ilmoitusvelvollisuutta on vahvistettu ja tapaukset on rekisteröity aiempaa tarkemmin. Mutta kasvu kuitenkin osoittaa huolestuneisuuden lisääntyneen. (Sipilä 2013.)

Emeritusprofessori Jorma Sipilä ja professori Eva Österbacka saivat valtioministeriöltä tehtäväksi selvittää perhettä tukevien julkisten palvelujen vaikutuksia julkiseen talouteen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin. Toimeksiannon keskeisenä kysymyksenä oli, kohdentuvatko palvelut tasapainoisella tavalla lasten ja nuorten sosiaalisia ongelmia ehkäisemiseen ja korjaamiseen. (Sipilä & Österbacka 2013, 12.) Lähes kaikki nuorten pahoinvointia koskevat tilastot ovat samansuuntaisia. Niiden mukaan lastensuojeluilmoitukset ja huostaanotot ovat lisääntyneet, nuorten ongelmat ovat yhä vaikeampia ja näitä nuoria on yhä enemmän. Keskivertonuori voi paremmin kuin ennen, mutta nuorten joukko, jotka voivat huonosti kasvaa Sipilän mukaan. Pahoinvoinnin syitä on monia: koko yhteiskunta, kasvatus, julkisen sektorin toiminta ja itse tilastointiperusteetkin ovat muuttuneet. Nykyisessä pärjäämisysteikunnassa peräänkuulutaan koko ajan enemmän vastuullisuutta, esimerkiksi vastikkeellista sosiaaliturvaa. Pärjäämisysteikunnassa palkitaan niin sanotut pärjäävät ihmiset. Ne henkilöt puolestaan, jotka ovat pudonneet vastuullisuuden järjestelmästä törmäävät jatkuvaan hakeusten lähettämisen suohon, jossa elämä on äärettömän epävarmaa. Myöskään pärjääminen ei takaa mitään, sillä pohja voi pudota esimerkiksi koulupaikan tai työpaikan menettämisen myötä. (Lahtinen 2013.)

Sipilän mielestä eri tahot eivät enää mieti yhdessä oikeita toimintatapoja ja miten toisista välitetään kuten aikaisemmin. Rikkaita ei enää kiinnosta yhteinen yhteiskunta, vaan he ajavat vain omia asioitaan. Keskiluokka on hyvinvointivaltion kehityksen ja taloudellisen kasvun myötä saanut omansa ja voi hyvin sekä pystyy elämään yksilöllisessä valinnan yhteiskunnassa. Julkinen valta voi auttaa tähän kykenemättömiä, mutta koska kunnat ja valtiokoneisto ovat itsekin koko ajan myllerryksessä, nousee mieleen: ”Mitä varten ne ovat olemassa”. Ei ole varaa investoida, vaikka kustannustehokkuudesta ymmärrettäisiinkin jotain. On tärkeätä muistaa, että lapsethan ovat investointi, johon tulee kaivaa tarvittava raha, jotta pärjättäisiin kahdenkymmenen vuoden päästä. Kuvio tulisi miettiä perin pohjin, sillä kriisi on niin iso ja monitahoinen. Yksi yhteiskunnan tuottavimpia investointeja on siten lasten syrjäytymisen estämiseen panostaminen. Lapsilla on elämä joko yhteisten varojen kuluttajana tai yhteisten varojen tuottajana. Ero on siis hirmuinen ja jatkuessaan sukupolvesta toiseen, ero muuttuu yhä suuremmaksi. (Lahtinen 2013.) Lapsiperheiden monenlaiset varhaisen tukemisen muodot tuottavat hyviä tuloksia ja säästävät niin julkisia kuin muitakin kustannuksia. Tutkimusten mukaan tuloksellisimmiksi osoittamat tukitoimet keskittyvät varhaiskasvatukseen ja koulunkäynnin tukemiseen. Edesauttaen syrjäytymisvaarassa olevien lasten resurssien kehitystä, tulee tukikeinojen lisätä osallisuutta verkostoihin, työelämään ja yhteiskuntaan. (Sipilä & Österbacka 2013, 65–66.)

4.2.2 Nuorten toimintaan osallistumisen motiivituo

Seuraavaksi esittelen vuoden 2009 Nuorten vapaa-aikatutkimuksen (2011) ja Nuoren Suomen ja Nuorten Akatemian (2004) teettämän nuorten harrastuskyselyn keväällä 2004. Nämä eivät ole suoranaisesti hyvinvointitutkimuksia, mutta mielestäni oleellisia hyvinvointiin liittyviä osa-alueita.

Vuoden 2009 Nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan Suomen 10–29-vuotiaista nuorista 88 prosenttia viettää vapaa-aikaansa harrastamalla yksin tai jonkin ryhmän jäsenenä. Nuorten toimintaan osallistumisen motivaatioita voidaan tarkastella poliittisen, kulttuurisen ja virtuaalisen toiminnan kautta. Toiminnan yhteydessä verkostoiduttiin, ammennettiin voimauttavia kokemuksia ja opittiin uutta. Nuoret, joilla on mahdollisuus ja tarvittava tuki aktiivisiin ja omaehtoisin harrastuksiin, saavat tavoitteellisessa

toiminnassaan välttämättömiä sosiokulttuurisia tietoja ja taitoja, joita he voivat hyödyntää muillakin elämän osa-alueilla. Tavoitteelliseen toimintaan lähdetään mukaan lähinnä ystävien, sukulaisten tai tuttavien vetäminä. (Gretshel, Hirsjärvi, Laine, Myllyniemi & Siivonen 2011, 92, 106–107.)

Vapaa-ajan toimintaa voidaan lähestyä ainakin kolmesta näkökulmasta. Vapaa-ajalla voidaan tarkoittaa virkistäytymistä ja hauskanpitoa, pitkäjänteistä ja paneutuvaa harrastusta tai palkatonta ja vapaaehtoista tavoitteellista toimintaa työn tai opintojen ulkopuolella. Nämä kaikki voivat myös kietoutua toisiinsa erilaisin tavoin. Sellaisessa tavoitteellisessa harrastustoiminnassa, joka lähtee liikkeelle nuorista itsestään, on motivoituneita osallistujia. Aikuislähtöisessä toiminnassa nuorten oma motivaatio ei helposti ole näin selkeää, vaan heitä täytyy motivoida toimintaa enemmän ja aivan kuin myydä kyseessä oleva vapaa-ajan toimintamuoto osoittamalla heille toiminnasta saatavia hyötyjä. On siis hyvin keskeistä kiinnittää huomiota nuorten omaan tekevyyteen. Lisäksi olisi tärkeätä antaa mahdollisimman monenlaisia rooleja koko toimintaprosesseissa niiden suunnittelussa ja toteutuksessa sekä arvioinnissa. Osallistumisen kynnys tulisi toisaalta kuitenkin pitää matalana, ja uudet tulokkaat olisi otettava avoimesti mukaan toimintaan. Aikuislähtöisyyden merkitys korostuu tilanteissa, joissa nuorten on vaikea esimerkiksi elämäntilanteensa vuoksi motivoitua vahvasti mihinkään. Näissä tilanteissa aikuisen aktiivisesti tarjoamalla toiminnalla on mahdollisuus kasvaa nuoren omakohtaiseksi motivoitumiseksi ja hyvinvoinnin tuottajaksi. (Gretshel ym. 2011, 107–108.)

Keväällä 2004 Nuoren Suomen ja Nuorten Akatemian teettämän nuorten harrastuskysely selvitti yhdeksäsluokkalaisten vapaa-ajan harrastuksia, joiden tulosten uskon voivan myös pitkälti rinnastaa varhaisnuoriin. Yli 500 nuorelta kysyttiin esimerkiksi mitä harrastukset heille antoivat ja mitä esteitä harrastustoiminnalle mahdollisesti oli. Yleisimmiksi harrastamisen syiksi mainittiin mielekäs toiminta, hyvä olo ja kaverit. He kokivat harrastusryhmään kuulumisen hyväksyttävänä ja tärkeänä asiana. (Nuori Suomi ry & Nuorten akatemia 2004.)

4.2.3 Etelä-Savon kouluikäisten hyvinvointikertomus 2011

Etelä-Savon 7–13-vuotiaiden hyvinvointikertomus 2011:sta kuvataan lasten ja varhaisnuorten elinoloja ja hyvinvointia. Siinä painotetaan lasten omaa kokemusta, heidän kertomaansa. Hyvinvointikertomus ei ole tieteellinen tutkimus vaan se on lähinnä katsaus alueen lasten elämään. Aineisto kerättiin kokemuksellisen hyvinvoinnin kyselyllä kahdessa osassa keväällä ja syksyllä 2011. Osallistujina oli yli 1300 eteläsavolaista lasta. Hyvinvointikertomus on osa Mikkelin ammattikorkeakoulun nuorisoalan osaamiskeskittymän Juvenian hallinnoimaa ”Mulla on asiaa” -hanketta vuosina 2010–2011. (Punamäki 2011, 5, 9.)

Hyvinvointikertomuksen mukaan yli 50 vastaajalta, noin 4 % vastaajista, puuttui läheinen ihminen jolle puhua kaikista asioista. Erityisesti tämä näkyi kymmenvuotiaissa ja tätä nuoremmissa pojissa. Kaikista vastaajista noin 40 % kertoi kokeneensa itsensä joskus yksinäiseksi. Tytöt kokivat poikia enemmän yksinäisyyden kokemusta. (Punamäki 2011, 14–15.)

Vastauksista nousi suosituimmiksi harrastuksiksi ja vapaa-ajanviettotavoiksi liikunta, lukeminen, pelaaminen konsolilla tai tietokoneella sekä leikki kavereiden kanssa oleminen. Liikunta ja leikki kavereiden kanssa oleminen näyttäytyi yhtä suurena molemmilla sukupuolilla. Tyttöjen vastauksissa nousi selvästi esiin lukeminen, kun pojilla taas digipelaaminen, joka näkyi ohittavan niukasti myös liikunnan suosituimpana harrastuksena. Vähemmän suosiota saaneista harrastuksista tyttöjen vastauksista näkyi aktiivisuus musiikin, kädentaitojen ja kerhotoiminnan saralla. Yleisintä viikoittainen harrastaminen on viidesluokkalaisten keskuudessa. Harrastaminen kerhojen muodossa on selvästi vapaamuotoista kavereiden kanssa hengailua vähäisempää. (Punamäki 2011, 20–21.)

Vastaajista yli 15 % kokee, ettei voi harrastaa sitä mitä haluaisi. Eniten harrastamisen esteistä ovat ilmoittaneet 12–13-vuotiaat tytöt. Syitä mieliharrastuksen estymiseen ovat yleensä harrastuksen kallis hinta, harrastuksen puuttuminen asuinpaikkakunnalta tai esimerkiksi kyytien puuttuminen, pitkät välimatkat ja ajan puute. Vastaajista noin 40 koki vanhempien pakottavan harrastamaan jotakin, mitä ei itse haluaisi. (Punamäki 2011, 22.)

Hyvinvointiraportin mukaan koulu koettiin yleisimpänä kiusaamispaikkana ja heti sen jälkeen lapsen koti tai jokin muu yleinen paikka, esimerkiksi koulumatka, puisto tai piha. Vähiten kiusaamista esiintyy harrastusryhmissä. Tämä voi johtua siitä, että harrastusryhmissä on yleensä jo valmiiksi samanhenkisiä ja samat intressit jakavia ihmisiä. (Punamäki 2011, 28.)

Vastaajista yli kolme neljännestä koki olevansa tyytyväisiä omaan elämäänsä. Heistä oli sekä tyttöjä, että poikia suunnilleen yhtä paljon. Viidennes vastaajista ei oikein osaa sanoa, onko tyytyväinen vai ei. Vastaajista kolmekymmentä ei tunne olevansa elämäänsä tyytyväisiä. Heistä 60 % koostuu eri-ikäisistä tytöistä. Elämäänsä tyytymättömiltä näyttäisi puuttuvan vahvat sosiaaliset suhteet, vanhempien riittävä läsnäolo ja vaikuttamismahdollisuudet omiin asioihin. Sisäisellä turvallisuuden kokemuksella on todettu olevan tärkeä merkitys hyvinvoinnille. Lapset kokevat sisäistä turvallisuuden tunnetta omien yhteisöjen, ystävyys-suhteiden ja sosiaalisten kanssakäymisten kautta. Henkilökohtainen kokemus hyvinvoinnista ilmenee onnellisuutena, turvallisuutena ja tyytyväisyytenä elämään. Lapsilla suurimmat onnen aiheet liittyvät heidän omiin yhteisöihinsä kuten kavereihin, vapaa-aikaan ja perheeseen. Näitä tekijöitä voidaan pitää heidän arkisen hyvinvoinnin perustekijöinä. (Punamäki 2011, 50.)

4.3 Harrastava lapsi

Seuraavaksi käsittelen harrastuksen merkitystä Esa ja Mirca Kukkasniemen (2010) tekstin pohjalta. Opinnäytetyössäni käsittelen varhaisnuorisotyötoimintaa. Varhaisnuorisotyötoiminta koostuu erilaisista tapahtumista, kerho- ja harrastustoiminnasta. Siksi on hyvä perehtyä siihen, mikä merkityksiä harrastamisella lapselle kehitykselle on.

Arkikielessä harrastus merkitsee vapaa-ajan toimintaa ja tekemistä, joka rentouttaa ja tuottaa iloa sekä mahdollisesti kehittää hyödyllisiä taitoja. Nyky-yhteiskunnassa harrastamista pidetään tavoittelemisen arvoisena, sillä harrastamisen ajatellaan sisältävän kehittäviä ja itsetuntoa tukevia elementtejä. Harrastamisen hyvät puolet voidaan karkeasti jaotella neljään eri osa-alueeseen: harrastaminen tukee lapsen itsetuntoa ja minäkuvaa, tukee sekä lapsen itsenäisyyttä että sosiaalisuutta, kehittää lapsen tietoja ja

taitoja ja rentouttaa, tuottaa iloa sekä antaa koulutyölle vastapainoa. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 163.)

Parhaimmillaan osaavan ohjaajan opastuksella harrastaminen antaa lapselle rakennusaineita oman itsetunnon ja minäkuvan positiiviseen kehittymiseen. Hyvä ohjaaja antaa lapselle palautetta kannustavasti ja tuo kehitysalueet esiin niin, että lapsi näkee itsensä realistisesti, mutta ei murskaannu turhan virheiden tarkastelun alle. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 163–164.)

Monilla harrastuksilla on hyvin myönteisiä vaikutuksia sosiaalistumisen näkökulmasta. Erilaisuuden hyväksyminen ja erilaisten ihmisten kanssa toimeen tuleminen kehittyvät esimerkiksi joukkuepeleissä, kuoroharrastuksessa ja orkesterissa soittamisessa. Ne kehittävät samalla myös lapsen kommunikaatiokykyjä. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 164.)

Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sen tärkeämpää on, että harrastus sisältää käytännön tasolla leikkiä ja leikkimielisyyttä, jolloin harrastamisen ilmapiiri pysyy iloisena ja vapaana vaatimuksista. Harrastustoiminnan tulisi ensisijaisesti perustua leikkiin ja yhteistoiminnan harjoitteluun ja hyväksyvän toverillisuuden myötä edetä pelien ja kilpailujen maailmaan. Leikeissä kaikki voivat olla mukana, kun taas moniin pelijoukkueisiin pääsee vain karsinnan kautta. Sen sijaan, että lasta arvostetaan suhteessa toisten taitoihin, on lapselle tärkeää saada kokemus joukkoon kuulumisesta juuri niillä taidoilla, jotka hänellä on. Tämä kokemus vaikuttaa minäkuvan kehittymiseen ja itsetunnon vahvistumiseen. Terveen ja hyvän kehityksen kannalta, leikki on erilaisine muotoineen lapsen merkittävin harrastus, jolle tulisi jäädä riittävästi aikaa. Lapsi kehittyy monipuolisesti vapaamuotoisen leikin kautta ja sosiaalinen leikki kehittää niin lapsen sosiaalisia suhteita kuin myös kykyä tehdä kompromisseja. Kuitenkin melkeinpä tärkeimpänä, leikki antaa lapselle aikaa kerätä voimia ja palautua päivän velvoitteista. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 165–166.)

Lapsella on oikeus harrastaa ihan vain harrastamisen ilosta. Valitessa harrastuksia on tärkeätä muistaa tasapaino eri elementtien välillä. Harrastuksen on tuettava lapsen henkistä hyvinvointia ja antaa hänelle välineitä turvalliseen sisäiseen kasvuun. Pohdittaessa harrastusten määrää ja tavoitetasoa on tärkeää, että into harrastamiseen lähtee

lapsesta. On hyvä muistaa, että liika tai liian vaativa harrastaminen voi sisältää isompia riskejä kuin se, ettei lapsi harrasta ohjatusti mitään. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 166–167.)

Viime vuosina lapsiperheiden suhteellinen asema tulonjaossa on heikentynyt. Viime laman jälkeen lapsiperheiden köyhyys alkoi kasvaa ja onkin kasvanut siitä lähes koltinkertaiseksi. Valtioneuvoston lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmassa 2007 on linjattuna muun muassa tavoite edistää eri kerho- ja harrastustoiminnan poikkihallinnosta yhteistyötä ja koordinaatiota sekä tukea näiden palveluiden saattamista kaikkien lasten ulottuville riippumatta alueellisesta sijainnista tai perheiden taloudellisesta tilanteesta. Tähän tavoitteeseen pääseminen edellyttää valtion tai kuntien kustantamaa, asukkaille ilmaista tai kohtuuhintaista harrastustoimintaa jokaisen lapsen saataville. Tavoite ei sido yksityisiä palveluntuottajia edes periaattisella tasolla, sillä heidän näkökulmansa kannalta on kysyjän määrä ratkaiseva. On siis hyvin perusteltua, että nimenomaan seurakunnat tuottavat monipuolista harrastustoimintaa, joka on linjassa näiden valtiovallan asettamien tavoitteiden kanssa. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 168–169.)

Lapset kasvavat pärjäämistä ja suorittamista korostavassa yhteiskunnassa. Samaan aikaan monen lapsen ja nuoren elämässä kasautuvat paineet niin suuriksi, että niiden kantaminen tuntuu ylivoimaiselta. Juuri silloin seurakunta voisi olla lapsen ja nuoren elämässä yhteisö, joka ei aseta näitä pärjäämisen ja suorittamisen paineita, vaan toimisi niiden vastapainona. Parhaimmillaan lapsi voisi saada kokemuksen, että on sellaiseen riittävä. Seurakuntien kerhot ja harrastusryhmät voivat tarjota lapselle mahdollisuuden ihan vain harrastaa. Positiivisen minäkuvan ja itsetunnon kehityksen kannalta hyvät kokemukset harrastusten parissa ja kokemus arvostavista aikuisista sekä vertaisensa kohtaaminen yhteisen kiinnostuksen kohteen äärellä ovat hyvin tärkeitä. Jokainen lapsi tarvitsee luotettavia ja turvallisia aikuisia ympärilleen, joillekin se yksi ohjaaja voi olla elämän ainoa turvallinen aikuinen. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 171–172.)

Koulupäivän aikana lapsi on jo ollut isossa ryhmässä, kantanut vastuuta tavaroistaan ja tehtävistään selviytyen monista ikäkaudelleen haastavista tilanteista. Jatkaessaan esimerkiksi iltapäivätoiminnan ryhmään hän siirtyy uusien aikuisten, toisenlaisten

tapojen ja vastuunkantamisen äärelle. Jos lapsen on vielä tämän jälkeen lähdettävä harrastamaan, voi se tuntua hänestä liialta. Tällöin harrastus ei välttämättä olekaan lapsen edun mukaista. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 172–173.)

Parhaimmillaan harrastustoiminnan kautta voi oppia ja harjoitella muun muassa sosiaalisia taitoja, vuorovaikutustaitoja, kädentaitoja, pitkäjänteisyyttä, ryhmässä toimimista ja arvojen hahmottamista. Lisäksi harrastustoiminta mahdollistaa yksin ja yhdessä onnistumisen ilon ja myös epäonnistumisen tunteen turvallisessa ympäristössä, vahvistusta itsetunnolle ja vertaistukea. Harrastustoiminta myös ehkäisee syrjäytymistä sekä tuo rytmiä ja sisältöä elämään. (Nuorten akatemia 2008.)

4.4 Vertaistoiminta

Käsittelen seuraavaksi vertaistoimintaa, sillä harrastukset on yleensä rajattu joko samaa ikäryhmää oleville tai johonkin yhtenevään ryhmään kuuluville. Vertaistuella ja vapaaehtoistoiminnalla on yhteiskunnallista merkitystä erityisesti vaikeissa elämäntilanteissa. Sen eri muodot voivat liittyä niin viralliseen auttamiseen kuin myös läheisten tukemisen suuntaan. Vertaistoiminta ei ole terapiaa, mutta sillä on vahva ennalta ehkäisevä merkitys. Se voi kuulua sosiaali- ja terveystieteisiin, eivätkä ammattitaitu ja vertaistoiminta kilpaile keskenään. Vertaistoiminnalla on myös itsenäinen yhteiskuntaa uudistava ja kansalaisaktiivisuutta ilmentävä merkitys. (Laatikainen 2010, 11.)

Vuoden 2010 kansalaisjärjestötoiminnan strategiassa todetaan muun muassa, että vertais- ja tukihenkilötoiminta tuottaa ruohonjuuritasolla sellaista hyvinvointia ja pääoma, jota julkinen toiminta ei yhteiskuntaan kykene tuottamaan. Vertaistukea ei nähdä tärkeänä ainoastaan ongelmatilanteissa, vaan sillä on tärkeä merkitys myös arkipäivän elämänlaadun vahvistajana. Erityisosaamisen aluetta vertaistoiminta laajentaa niin, että kokemuksellinen tieto ja asiantuntijuus tulevat ammatillisen asiantuntijuuden rinnalle ja näin ollen myös osittain haastavat sitä muuttumaan. (Laatikainen 2010, 11.)

Suomeen vertaistoiminnan käsite tuli 1990-luvun puolivälissä. Vertaistoiminnan muoto perustui siihen, että ihmiset, joilla on jokin yhteinen kokemus tai sairaus, saavat toisiltaan eli vertaisiltaan sellaista apua, jota muut auttamistahot eivät pysty antamaan.

Näiden ihmisten välille voi syntyä ymmärrys yhteisen asian kautta. Vertaistoimintamuoto on moniulotteinen toimintamuoto, mikä ilmenee hyvin eri toimijoiden vertaistoimintamääritelmistä. Vertaistoiminnan käsite ja siihen liittyvät sanat aiheuttavat helposti väärinkäsityksiä, koska sanoilla tarkoitetaan eri asioita. (Laatikainen (toim.) 2010, 11–12.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee vertaistukitoimintaa ryhmäksi, joka voi olla pieni tai suuri ja kokoontuu säännöllisesti vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia. Ryhmään kuuluvat ihmiset ovat käyneet elämässään samankaltaisia prosesseja lävitse. Puhumisen ja kuuntelemisen kautta nämä ihmiset saavat tukea samassa elämäntilanteessa olevilta ja samankaltaisten asioiden kanssa painiskelevilta ihmisiltä. Keskeisintä vertaistuessa on kokemus siitä, että ei ole yksin asiansa ja elämäntilanteensa kanssa sekä että tulee hyväksytyksi ryhmäläisten keskuudessa. Vertaistukeen perustuu samoja asioita ja samoissa tilanteissa olevien ihmisten keskinäiseen kohtaamiseen, eikä siihen kuulu ammattiapua. Toimintaa on hyvin monen erimallista, ryhmä voi olla esimerkiksi suuntautunut keskusteluihin tai vaikka yhteisiin harrastuksiin. Ideana on, että ryhmäläiset löytävät mielekkään tavan toimia yhdessä ja että jokainen tuntee itsensä tärkeäksi ryhmän jäseneksi. (Laatikainen 2010, 14–15.)

Vertaistoiminta on vapaaehtoistoimintaa, vaikkakin sen tekemisen motiivit ovat osittain erilaiset. Vapaaehtoistoiminnan tyypillisiä motiiveja ovat auttamisen halu ja tekemisen ja sosiaalisten suhteiden kaipuu. Vertaistoiminnan motiiveja tulee tarkastella erikseen ainakin osallistujan ja ohjaajan näkökulmasta olettaen, että kyse on esimerkiksi vertaisryhmästä, jossa ohjaaja on vertainen. Myös tarkoitus tekee ryhmistä erilaisia, eli onko kyse ongelmaratkaisuun perustuva ryhmä vai aktiviteetti- ja yhdessäoloryhmä. Vertaisryhmä voi täyttää sosiaalisissa suhteissa olevan tyhjiön ja tarjota mahdollisuuden kuulua yhteisöön, joka vastaa myös omia arvoja. (Laatikainen 2010, 18.)

Vertaistukiryhmä ei ole vain ajanviettoa, vaan aikaa jolloin työskennellään. Vapaaehtoistoiminnan yleisenä tunnettu motiivi on myös halu oppia uutta. Vertaistoiminnassa voi oppia uutta itsestään vertaisryhmän toimiessa niin sanottuna peilinä itselle. Vertaiset voivat saada tietoa esimerkiksi koulutuksissa ja myös keskinäisissä kanssakäymisissä liittyen oman ryhmän aihepiiriin. Kokemuksellisen tiedon välittyminen on tärkeä asia, eikä sitä voikaan saada mistään muualta kuin vertaisiltaan. Vertaisten parissa

osanottajat kokevat tulevansa kuulluiksi ja ymmärretyiksi ja monissa tapauksissa myös hyväksytyiksi paremmin kuin muualla. Vertaisryhmä saattaa olla myös ainut paikka, missä on sallittua tuntea ja ilmaista kaikenlaisia tunteita ja ajatuksia. Jokaisen motivaatiot syntyvät omista sisäisistä tarpeista, jokaiselle ihmiselle on tärkeitä tuntea itsensä merkitykselliseksi ja tasa-arvoisessa vertaisryhmässä tämä onnistuu. Jotta osallistujia voi sitoutua toimintaa, on hänen koettava saavansa siitä jotakin hyötyä tai etuja, kuten palveluja tai muita rahallisia etuja, uusia ihmissuhteita ja arvostusta. Sitoutumiseen vaikuttavat suuresti myös itselle tärkeät arvot ja toiminnan päämäärät. (Laatikainen 2010, 18.)

Lapset saavat ryhmässä myös toisiltaan tukea, eivätkä vain työntekijöiltä. Ohjatussa toiminnassa, aikuinen voi tietoisesti käyttää hyväkseen vertaisryhmän merkitystä perustamalla kiinteitä tavoitteellisia ryhmiä. Näitä toiminnan tavoitteita voivat olla esimerkiksi kielellisen kehityksen tukeminen, lasten tunne-elämän tukeminen tai sosiaalisten taitojen vahvistaminen. Sosiaalisten taitojen kehittäminen on tutkimusten mukaan tehokkainta pienessä noin 3–5 hengen ryhmässä, joka on muodostettu luonnollisen lapsiryhmän sisälle. Ryhmässä muodostuu usein jokin tietty rooli, josta on vaikea päästä pois, jos ryhmän jäsenet eivät muuta käsityksiään. Toimittaessa lapsiryhmän kanssa voidaan vaikuttaa lasten kykyyn toimia toisten lasten kanssa. Lapsi voi luoda pienessä ryhmässä aikuisen tuella positiivisia suhteita aluksi muutamiin ryhmäläisiin. Sosiaalisilta taidoiltaan heikompien lasten asema voi muuttua koko ryhmässä näiden lasten myötä. (Kurvinen, Neuvonen, Sivé, Vartiainen, Vihunen & Vilén 2006, 463.)

Kasvattajan yksi tärkeimpiä tehtäviä on lasten itsenäisen toiminnan tukeminen, johon voidaan vaikuttaa kasvuympäristön suunnittelulla. Lapsen päivärytmi on hyvä suunnitella sellaiseksi, että hänellä on itse mahdollisuus vaikuttaa toimintaansa. Projektityöskentely on yksi keino, jonka avulla voidaan lähteä lapsen omista kiinnostuksen kohteista. Lisäksi siinä yhdistyvät vertaisryhmätoiminta ja yhdessä oppiminen. Lapsilähtöinen työskentely, jossa lapsiin luotetaan ja lasta pidetään aktiivisena toimijana sekä jossa toiminnot pääsääntöisesti ovat lähtöisin lapsista, saa lapset kiinnostumaan tekemisistään ja myös keskittymään niihin. Tällä tavoin työrauhaongelmatkin vähenevät ja entisen kaltaista koko ryhmän hallintaa ei enää tarvita jokaisessa tilanteessa. (Kurvinen ym. 2006, 463.)

Suuressa ryhmässä lapsilla saattaa olla liikaa vuorovaikutussuhteita, jotta he voisivat tulla huomioiduiksi yksilöinä. Ohjatussa toiminnassa pääpainona kannattaakin siis olla pienryhmätoiminta. Ohjatut ryhmät voivat olla sekä kertaluonteisia, että projektiluonteisia. Halutessa tukea lasten kehitystä pitkäjänteisesti, kannattaa perustaa pitkäkestoisia, kiinteitä ryhmiä, joissa on yhteinen tavoite. Toimittaessa pitkäjänteisesti ja kiinnittäen huomiota lasten keskinäiseen ja lasten ja työntekijän väliseen vuorovaikutukseen toimintaan tulee myös terapeuttisia ja kuntouttavia elementtejä. (Kurvinen ym. 2006, 464.)

5 VARHAISNUORTEN HYVINVOINTI TÄSSÄ OPINNÄYTETYÖSSÄ

Opinnäytetyöni aihe on ”Kristillinen varhaisnuorisotyö varhaisnuoren hyvinvoinnin tukena. Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-ilta”. Tutkin mitä merkityksiä seurakunnan työntekijät, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Hyvinvoinnissa keskityn siihen, mitä tarpeita ja motiiveja osapuolilla on liittyen yhteiseen kristilliseen mielekkääseen tekemiseen ja olemiseen. Hyvinvoinnista valitsin osa-alueiksi: kaverisuhteet, yhteenkuuluvuuden, mielekkään toiminnan ja kristillisen uskon. Valitsin hyvinvoinnin osa-alueet oman mielenkiintoni mukaan, mutta myös siksi että tutustuessani aihepiiriin ja aikaisempiin tutkimuksiin huomasin kyseisten teemojen olevan keskeinen osa lasten ja nuorten hyvinvointia, jolloin sain valinnalleni lisää vahvistusta. Lisäksi nämä teemat näyttäytyvät selkeästi harrastustoiminnoissa. Mikkelin Vapaaseurakunta haluaa mahdollistaa varhaisnuorille kristilliselle arvopohjalle rakennetun toiminnan, jossa varhaisnuoret voivat viettää yhdessä ystävien ja turvallisten aikuisten kanssa mielekästä aikaa. Seuraavaksi avaan valitsemiani hyvinvoinnin osa-alueita.

5.1 Ystävyysuhteet varhaisnuoruudessa

5.1.1 Ystävyys- ja toverisuhteen määritelmää

Läheiseen ystävyysuhteeseen kuuluvat vastavuoroiset mieltymyksen, kiintymyksen, yhteenkuuluvuuden, uskollisuuden, samastumisen ja rehellisyyden sekä luottamuksen tunteet. Ystävytydessä on kyse kahden tai useamman ihmisen läheisestä emotionaali-

sesta ja sosiaalisesta siteestä, joka sisältää paljon positiivisia tunteita. Ystävyyteen kuuluu sitoutuminen ja erityisen syvän vastavuoroisen kiintymyksen tunne. Ystävät jakavat ajatuksiansa ja kokemuksiansa niin ilosta kuin surusta, huolista ja peloista sekä ongelmista. Läheisessä ystävyydessä usein uskoudutaan toisilleen ja lohdutetaan toisiaan. Ystävyydessä on tärkeitä kokemus tulla ymmärretyksi. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 91.)

Jokaisella ihmisellä voi olla lämpimiä ja luottamuksellisia suhteita useammankin kanssa, mutta yleensä jokin kahdenkeskinen suhde on muita kiinteämpi ja voimakkaampi. Parhaan ja muutaman läheisen ihmisen lisäksi ihmisellä voi siis olla vielä muitakin hyviä ystäviä, joihin ei liity samanlaista intiimiyttä kuin läheisiin suhteisiin. Toverit tai kaverit ovat varsinaisia ystäviä etäisempiä henkilöitä, joiden kanssa ollaan tekemisissä ja joihin suhtaudutaan enimmäkseen ystävällisesti. Tovereita tai kavereita ei kuitenkaan tunneta kovin hyvin ja heihin ei liity erityisiä tunnesiteitä. On kuitenkin huomioitavaa, että raja ystävyyden ja toveruuden tai kavereuuden välillä on liukuva ja muuttuva sekä puhekielessä helposti sekoittuva. (Aaltonen ym. 2003, 91.)

5.1.2 Ystävyyssuhteiden muodostuminen

Ystävyys- ja kaverisuhteet ovat merkittävä osa kouluikäisen elämää ja vapaa-aikaa. (Aaltonen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 29.) Ystävyyksien katsotaan nykyään muodostuvan yksilöllisten valintojen kautta. On väitetty, että yksilölliset valinnat irrottavat ystävyydet aikaisemmista perinteistä yhteisöllisyyksien perustoista: suvusta, luokasta ja kansallisuudesta sekä sukupuolesta. (Aaltonen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 30.) Ystävyyksien muotoutumista ei ole aina helppo selittää tai perustella. Yhteisinä tekijöinä voi olla esimerkiksi paikallisuuteen liittyviä tekijöitä, kuten asuinpaikkaan ja kouluun, harrastuksiin sekä elämäntyyliin liittyvät asiat. Lisäksi yhdistävinä kuin myös erottavina tekijöinä voivat olla esimerkiksi arvot, poliittiset ja uskonnolliset kysymykset. Ystävyyksien muotoutumiseen vaikuttavat lisäksi tekijät, joihin lapsi ei itse voi suuresti vaikuttaa kuten asuinalue. Toisaalta ystäväystyminen tapahtuu jokaisen oman kiinnostusten kohteiden ja harrastuneisuuden seurauksena. (Aaltonen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 33.)

Aloittaessaan koulun lapsen kaveripiiri laajenee ja monipuolistuu sekä sosiaaliset kontaktit lisääntyvät. Näihin aikoihin tytöt ja pojat alkavat muodostaa omia kaveripiirejään. Kaverisuhteiden epävakaisuus aiheuttaa epävarmuutta ja muutaman ensimmäisen kouluvuoden aikana kaverisuhteet voivat vaihdella lähes päivittäin. Tosin monilla saattaa olla jo pysyviä suhteita, ja seuraavien vuosien aikana nämä suhteet kehittyvät yhä pysyvämmiksi. Yhteisen mielenkiinnon kohteet ja harrastukset edistävät tätä kehitystä. Ystävykset asennoituvat monesti toisiansa kohtaan erittäin omistavasti. He ovat tässä kehitysvaiheessa monesti hyvin erottamattomia ja viettävät kaiken mahdollisen ajan yhdessä. Ajatustapojen samankaltaisuus vaikuttaa ystävyuden syntymiseen suuresti. (Aaltonen ym. 2003, 92–93.)

Varhaisnuoruudessa ystävyyssuhteet ovat lähinnä sukupuolten keskinäisiä. Sekä tyttöillä, että pojilla tyydyttävät ja harmoniset ystävyyssuhteet ovat yhteydessä positiiviseen itsearvostukseen, sosiaalisiin taitoihin ja hyvään koulumenestykseen. (Salmela 2006, 38.) Ihmissuhteiden ajatellaan olevan yhteydessä yleiseen tyytyväisyyteen. Nuorten elinolot 2008 -vuosikirjan mukaan ihmissuhteet lisäsivät elämän tyytyväisyyttä voimakkaammin kuin työ, koulutus ja aineellinen hyvinvointi. (Aaltonen ym. 2011, 31–32.)

Vähitellen varhaisnuoruuden loppupuolella nuoria ei aina enää tyydytä liikkuminen vain parhaan tai muutaman ystävän seurassa. Nuori haluaa kuulua isompaan ryhmään tai olla osa nuorten alakulttuuria. Vähitellen kaveriporukan hyväksyntä ja sen arvot tulevat huoltajien näkökantoja tärkeämmiksi. Nuori haluaa irrottautua kodistaan ja nauttia kavereiden kanssa olemisesta. Ystävyys tulee syvyyttä, jolloin ystävykset kertovat toisilleen hyvin henkilökohtaisia ajatuksia ja tunteita. Ystävälle uskottuminen on yleisempää tytöille kuin pojille. (Aaltonen ym. 2003, 93.) Nuorten arki rakentuu usein kaverisuhteiden ympärille. Nuorista lähes puolet tapaa vapaa-ajallaan ystäviään päivittäin ja useampi kuin neljä viidestä vähintään viikoittain. Nuoret itse pitävät merkittävimpänä yhteiskunnallisen syrjäytymisen syynä juuri ystävien puutetta. (Aaltonen ym. 2011, 31–32.)

Nuoruudessa pysyvissä ystävyyssuhteissa on usein samanlaiset asenteet ja käyttäytymismallit. Saadakseen sosiaalista tukea he etsivät itsensä kaltaisia ystäviä, monesti saman ikäisiä, samaan sosiaaliluokkaan ja rotuun kuuluvia. Ystävyssuhdetta voidaan

lujittaa yhteisen harrastuksen kautta. Tällöin ystävät voivat erota toisistaan voimakkaastikin luonteiltaan, esimerkiksi itsearvostukseltaan ja sosiaalisilta taidoiltaan. Yhdistävänä tekijänä voi silloin ollakin samanlainen käyttäytymismalli esimerkiksi alkoholin käytön suhteen. Ystäväpiiri vaikuttaa siis voimakkaasti muun muassa tupakointiin, alkoholiin ja huumeiden käyttöön. On todettu myös, että ystävien sosiaalisen tuen vähäisyydellä on yhteyttä masennukseen. Sosiaalisen tuen puute on erityisesti tytöillä helpommin yhteydessä depressiivisiin oireisiin. (Salmela 2006, 38.)

5.1.3 Ystävyysmerkitys

Varhaisnuorelle kavereiden mielipiteillä on yhä suurempi merkitys. Yleensä tytöt ja pojat leikkivät tai ovat omissa porukoissaan, tytöt pienissä ryhmissä tai parhaan kaverin kanssa ja pojat usein isommissa porukoissa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013.) Erityisesti pojille, miksei myös tytöille, on tärkeätä kokea, että heillä on kavereita, jotta he viihtyisivät esimerkiksi seurakunnassa. Siksi ohjaajilla on yhtenä tehtävänä auttaa heitä kaverisuhteiden luomisessa. Nimenomaan pojat tarvitsevat ikäisiään kavereita ja toimintaa. (Kinnunen 2011, 126.) Kavereitten ja ystävien kanssa opitaan pohtimaan niin omia kuin muiden näkökantoja monipuolisemmin. Ystävä- ja kaverisuhteilla on suuri merkitys varhaisnuoren persoonallisuuden ja identiteetin rakentumisessa. Tätä ajatusta tukevat ystävyysten samantapainen ajattelutapa, samanlaiset kiinnostuksen kohteet sekä samanlaiset arvot ja asenteet. Hyvän ystävän puuttuminen voi olla vaurioittava kokemus niin itsetunnon kuin sosiaalisten taitojen kehittämisessä, sillä ystävyys tarjoaa kokemuksen hyväksytyksi tulemisesta sekä kiintymyksen, yhteenkuulumisen ja toveruuden tunteita. Vastavuoroinen välittäminen toisesta, kunnioittaminen ja luottamus sekä ystävyys antavat kaikille tukea ja varmuutta. (Aaltonen ym. 2003, 91–94.) Ystävä- ja kaverisuhteet kasvattavat persoonallisuutta, niissä opitaan vastavuoroisuutta, antamista ja saamista sekä nähdään kuinka oma käyttäytyminen vaikuttaa toiseen. Lisäksi ystävä- ja kaverisuhteissa opitaan uskomaan salaisuuksia, luottamaan ja pettymään sekä riitelemään ja sopimaan. Ystävyysuhde mahdollistaa myös myötäelämisen oppimista ja harjaantumista huomaamaan, mistä toinen ihminen pitää ja mistä ei. Lapsuuden ystävyysuhdeista saadaan pääomaa, jota tarvitaan myöhemmissäkin ystävyys- ja seurustelusuhteissa. (Kinnunen 2001, 147.)

Nuoruudessa merkittävänä sosiaalisen tuen lähteinä ovat niin huoltajat kuin myös ystävät. Ystävät koetaan Furmanin ja Buhrmesterin mukaan nuoruusiässä jopa tärkeämmäksi sosiaalisen tuen lähteiksi kuin vanhemmat. Ihanteellisesta ystävien määrästä ei ole olemassa suosituksia vaan yksikin läheinen ystävä voi riittää. Se, että on suuri ystävien joukko, ei välttämättä kerro yksilön kokemasta tuen, vaan lähinnä vuorovaikutuksen määrästä. Sosiaalisen tuen kokemisessa on havaittu olevan eroja sukupuolten välillä. Tytöt kokevat saavansa ystäviltä sosiaalista tukea jo lapsuusiästä aina aikuisikää saakka poikia enemmän. (Salmela 2006, 37.)

5.2 Yhteenkuuluvuuden tunne varhaisnuoruudessa

5.2.1 Yhteenkuuluvuus ja sen merkitys

Kaveriyhteisö on monesti yksittäiselle lapselle ja nuorelle ensimmäinen kokemus perheen ulkopuolisesta, hyväksyvistä ympäristöstä, jossa yhteisiä hyviä tai huonoja asioita kehitellään. Yhteisöt ovat ryhmiä, joissa jokainen yksilö hyväksytään sellaisenaan. Yhteisöt muodostuvat monesti samanhenkisistä ihmisistä, joita yhdistää samanlainen ajatusmaailma. (Danska-Honkala & Poteri 2011, 140.) Ryhmytyminen on prosessi, jossa ryhmän jäsenten välistä keskinäistä tuntemista, luottamista, turvallisuutta ja viestintäkykyä kehitetään tietoisesti. Tarkoitus on saada aikaan prosessi, jossa tuttuus, turvallisuuden kokeminen ja luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistavat ryhmässä avoimempaa omien ajatusten ja tunteiden ilmaisua. Jokainen voi olla turvallisessa ryhmässä oma itsensä, turvallisuus tarkoittaa tietoisuutta siitä, että on tullut hyväksytyksi. Turvallisessa ryhmässä on hyvä pohja oppia elämisen taitoja, johon tarvitaan tunne-, asenne- ja arvotason muutoksia. Ryhmän turvallisuuden ja elämisen taitojen lisääntyminen ovat vuorovaikutuksellisia elementtejä, joissa ihminen on persoonansa eri tasoilla yhteydessä itseensä ja muihin. Turvattomassa ryhmässä joudutaan pelkäämään hylätyksi tai kiusatuksi tulemistä. Jatkuva negatiivinen palaute vertaisiltaan, muuttaa käsitystä itsestään helposti kielteiseksi. (Danska-Honkala & Poteri 2011, 140–141.) Yksilöä ja hänen elämänsä kulkuaan, ongelmiaan ja mahdollisuuksiaan tarkastellaan hänen yhteiskunnallisten ja sosiaalisten suhteidensa avulla. Kuulumalla yhteisöön tai jäämällä sen ulkopuolelle yksilö löytää itsensä. Yhteenkuuluvuus ja siinä yhdessä toimiminen koetaan mieleiseksi. Yhteenkuuluvuuden kokemuksella katsotaan olevan vaikutus ihmisen identiteetin muodostumiselle ja persoonallisuuden kehittymis-

selle. Yhteen kuulumisen kautta voidaan saada voimia toteuttaa hyvinvoinnin muita alueita. (Rautiainen 2005, 15, 96.; Rödström 1992, 113.)

5.2.2 Kaveriryhmien kehitys

Kouluiässä ystävät ja kaverit tulevat yhä tärkeämmiksi ja silloin onkin sosiaalisen kehittymisen ja itsenäistymisen aika. Parhaiten tämä tapahtuu lapsiryhmässä samanikäisten parissa. Lapselle ja nuorelle on hyvin oleellista voida samastua omiin ikätove-reihinsa ja kokea kuuluvansa joukkoon. (Jarasto & Sivervo 1998, 116.) Nimenomaan tytöt toivovat keskilapsuudessa sydänystävää, kun pojille taas merkitsee enemmän joukkoon kuulumisen. Lapsi, joka jää ystävyiden ulkopuolelle, kokee itsensä huonoksi, kuvitellen herkästi, että hänessä on jotain vikaa, kun kukaan ei halua olla hänen ystävänsä. Sydänystävyyden ei voi syntyä järjestelemällä, mutta kaveruus voi syntyä. Aikuinen voi yrittää vaikuttaa siihen, että lapsi ei tuntisi itseään ulkopuoliseksi ja pelkäisi, että hänestä ei pidetä. Lapselta voidaan kysellä keiden kaveri hän haluaisi olla ja tämän jälkeen pohtia yhdessä, mitä yhteistä tekemistä näille lapsille voisi löytyä. Huoltajien, opettajien ja ohjaajien mahdollisuudet ovat vielä suuret lapsen ollessa 7–8 vuotta, sen jälkeen mahdollisuudet vähenevät. Vähitellen lasten ystävyys-suhteet alkavat muodostua heidän omien lakiansa mukaisesti. (Kinnunen 2001, 146–147.)

Ryhmät muuttuvat pysyvämmiksi 8–9-vuotiaana, kun jäsenillä on esimerkiksi yhteisen harrastus tai mielenkiinnon kohde, siis jäsenten asema vakiintuu ryhmässä. Lapsen yksi kehityksen suunta on alakouluiässä vanhemmista irtautuminen, jossa ryhmä voi toimia välineenä itsenäistymisessä. Lapsuudessa ja nuoruudessa käydään prosessi, joka aloitetaan tiiviisti perheyhteisön jäsenenä ja sitten irtaannutaan siitä kaveriyhteisön välivaiheen kautta itsenäiseen vapauteen, omaan elämään. Ryhmä toimii niin sanottuna harjoituskenttänä, jossa voidaan testata omia selviytymiskykyjä ja ihmishuhtaitoja sekä mittaautetaan omaa arvoa. Ryhmässä on mahdollista myös tarkkailla toisten käyttäytymistä. Huoltajat ohjaavat lapsiaan mielellään mukaan ohjattuihin har-rastuksiin ja kerhoihin tai partioon, joissa lapsi voi harjoitella ryhmässä toimimista hyvän harrastuksen parissa. Huoltajat aivan kuin luovuttavat pienen palan omasta teh-täväkentästään kerhon ohjaajalle. (Kinnunen 2001, 147–148.) Varhaisnuoruudessa monilla herää halu kuulua suurempaan ryhmään, aikaisemman yhden tai muutaman ystävän lisäksi. (Aaltonen ym. 2003, 91).

Lapsen ollessa 10–11-vuotias häntä alkaa kiehtoa omat salaiset seurat ja kerhot, joihin ei ulkopuoliset saa osallistua. Lapset kehittävät niihin omat säännöt, rituaalit, salasanat, tunnusmerkit ja muut omat salaisuudet. Ryhmän ja kaverisuhteiden vaikutukset jäseniinsä suurenevat keskilapsuuden ja murrosiän taitteessa. Ryhmä odottaa jäseniltään monesti yhdenmukaisuutta, jossa erilaisuudesta rangaistaan paheksumisella. Kokemus ryhmään kuulumisesta vahvistaa lapsen itsetuntoa ja tukee kehitystä, tosin vaikutus voi olla myös kielteinen. (Kinnunen 2001, 147–148.)

Vertaisryhmissä voidaan harrastaa, toimia, jakaa elämän iloja ja suruja, rohkaistua tutkimaan uusia asioita ja uusia paikkoja sekä toisaalta vain viettää aikaa ilman mitään varsinaista tekemistä. (Aaltonen ym. 2011, 29.) Yhteinen toiminta muiden samankäisten ja aikuisten kanssa on yleensä erityisesti varhaisnuoren mieleen ja hän nauttii, kun saa asioita aikaan ja valmiiksi. Aikuisen on hyvä antaa varhaisnuorelle vastuuta ja tehtäviä, jolloin hän saa kokea olevansa tarpeellinen ja luottamuksen arvoinen, vaikka velvollisuus ei olekaan aina kovin mieluinen ja hän tarvitsee muistutusta asian hoitamisesta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto.) Nuoren neuvotellessa ryhmiin kuulumisestaan ja asemastaan on vertais- ystävyysuhteet toisten, samanlaisia haasteita kohtaavien nuorten kanssa merkittävässä roolissa. (Aaltonen ym. 2011, 30).

5.2.3 Suositut ja syrjityt

Lasten muodostaessa ryhmiä alkaa melko pian erottua niin sanotut suositut ja syrjityt tyypit. Suositut ovat monesti ryhmien johtajia, joista otetaan helposti mallia. Suositut lapset näyttävät monesti olevan ulospäin suuntautuneita ja sosiaalisia sekä aktiivisia, heillä on kyky saada muut innostumaan ja mukaan. Myös lapset, jotka ovat myönteisiä, iloisia ja ystävällisiä muodostavat toisen suosittujen ryhmän. Nämä henkilöt ovat turvallisia ja tasapainottavia ryhmän jäseniä. Koulutiensä aloittavat valitsevat usein ryhmänsä johtajat ulkoisten tekijöiden perusteella, mutta vähitellen sisäiset piirteet ja luonteenominaisuudet alkavat nousta ulkoista tärkeämmiksi. Lapset, jotka kerskailevat ja liioittelevat itsensä esiin tuomisessa joutuvat herkästi syrjityiksi. Nämä lapset korostavat itseään toisten kustannuksella, myöntämättä virheitään sekä osoittautuvat usein epäluotettaviksi. Valehteleminen voi muotoutua heille huomaamattomaksi tavaksi. Lapsi, joka on syrjitty, on sisäisesti turvaton ja epävarma, ja näin ollen kaipaa suuresti

aikuisten myönteistä huomiota, jotta hänen persoonallisuutensa voisi vahvistua. Myös lapset, jotka eristäytyvät tai eristetään ryhmästä ulkopuolelle tarvitsevat apua. Näiden lasten kanssa ei haluta olla, koska hekään eivät näytä haluavan olla toisten kanssa. Heistä monet ovat älykkäitä, ja he keskittyvät mielellään omiin kiinnostaviin harrastuksiin. Näiden lasten kohdalla on vaarana erakoituminen ja yhteistyön kyvyn menettäminen toisten kanssa. Toisista eristetty lapsi toivoo, että hänet huomattaisiin ja että hän pääsisi toisten mukaan, mutta häneltä puuttuvat omat taidot ottaa kontaktia. Tällainen lapsi ei koe yhteenkuuluvuutta ryhmänsä kanssa, vaan ulkopuolisuutta. Ulkopuolisuuden tunteeseen liittyy itsensä kokeminen ala-arvoiseksi ja huonoksi. (Kinnunen 2001, 151–152; Rödström 1992, 75.)

5.3 Mielekäs toiminta varhaisnuoruudessa

5.3.1 Harrastusten merkitys ja mielenkiinnon kohteet

Kouluiässä yleinen mielenkiinto tietoa ja toimintaa kohtaan näkyy lähinnä erilaisena harrastuspainotteisena toimintana. On hyvin tavallista, että alkuun mielenkiinnon kohteiden vaihtuessa myös harrastukset vaihtuvat sen mukana toinen toisensa perään. Kuitenkin monista kiinnostuksen kohteista osa yleensä säilyy. Aikuisilla on suuri haaste tällöin arvioida näitä lasten tuomia toiveita realistisesti huomioiden nykytilanteen kuin tulevaisuudenkin. Monet mielenkiintoiset harrastukset tuovat mukanaan myös sitoutumista ja kalliita varusteita. (Rödström 1992, 69.)

Harrastusten merkityksistä kysyttäessä nuoret ovat tuoneet esille seuraavia aiheita: sosiaaliset keskustelu- ja vuorovaikutustaidot, itsenäistyminen, ryhmässä toimiminen ja toisten ohjaamisen harjoittelu. Harrastukset antavat aineksia arvomaailman rakentamiseen ja auttaa oppimaan erilaisten ihmisten kanssa toimimisen. (Aaltonen ym. 2003, 205–206.) Tutkimusten mukaan tekemisessä ja toiminnassa tulisi käyttää hyväksi lapsen ja nuoren vapaaehtoista tarkkaavaisuutta, eli niitä asioita, joista hän on jo kiinnostunut. Toiminnan tulisi tapahtua konkreettisella materiaalilla ja siinä pitäisi hyödyntää kaikkia aisteja ja luovia menetelmiä. (Kurvinen ym. 2006, 219.)

Leikkiminen on varhaisnuorelle edelleen tärkeää; roolileikit, älyllisesti haastavat tai liikunnalliset pelit ja leikit sekä seikkaileminen. 3–4-luokkalainen on enemmänkin

touhukas tekijä kuin hiljainen pohtija ja oppii uusia asioita yleensä parhaiten niitä itse tekemällä. Varhaisnuorella on monesti jokin erityinen mielenkiinnon kohde, johon hän jaksaa keskittyä ja paneutua ja hänen onkin helppo oppia asioita, jotka häntä kiinnostavat. On tärkeätä, että varhaisnuori kokee olevansa hyväksytty hänelle tärkeässä ryhmässä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013.)

5.3.2 Pojat ovat erilaisia kuin tytöt

Viime vuosina on puhuttu paljon sukupuolineutraalista kasvatuksesta. Puhutaan kuinka sukupuolten välisiä eroavaisuuksia ei tulisi korostaa vaan häivyttää. Sukupuolta ei nähdä tyttöjen ja poikien erialisuuden selittävänä tekijänä. Itse olen kuitenkin sitä mieltä, että sukupuoli on erottamaton osa ihmistä, joten sitä ei saisi häivyttää. Kuitenkaan sukupuoli ei saa kumota jokaisen yksilöllisyyttä sukupuoleen liitettävillä stereotyypioilla. Seuraavaksi käsittelen sukupuolten välistä erilaisuutta Kinnusen (2011) tekstiin pohjautuen.

Kinnusen (2011, 121) mukaan poikien aivot kehittyvät tyttöjen aivoja hitaammin. 11-vuotiailla lapsillakin on vielä nähtävissä eroja aivojen rakenteessa. Mieshormoni eli testosteroni hidastaa poikien aivojen kehitystä, kun taas tyttöjen estrogeeni nopeuttaa aivojen kehitystä. Pojilla on vähemmän yhteyksiä aivopuoliskojen välillä ja enemmän sisäisiä yhteyksiä vasemmassa eli toiminnallisessa aivopuoliskossa. Pojilla on myös kapeampi aivokurkiainen, joka yhdistää aivopuoliskoja. Tästä johtuu, että pojat ovat heikommin kosketuksissa omiin tunteisiinsa, koska liikenne toiminnallisen ja tunnekeskukset sisältävän oikean aivopuoliskon välillä on heillä tyttöjä vähäisempää. (Kinnunen 2011, 121.)

Poikien testosteronipitoisuus on korkeampi kuin tyttöillä, mikä näkyy poikien käyttäytymisessä. Pojille ovat tyypillisiä fyysinen aktiivisuus, liike-energia, kilpailu, rajut leikit, töniminen, kaahaaminen ja aggressiivisuus. Pojat haluavat yleensä olla näkyviä ja ensimmäisiä sekä hauskuuttaa muita. Pojat eivät tykkää olla viimeisiä, epäonnistua tai joutua negatiivisen vertailun kohteeksi muiden ikäistensä välillä. Silloin, kun poika tietää, että ei kykene näyttämään paremmuuttaan tyttöä kohtaan jossain asiassa, hän näyttää pätevyytensä jossain muussa asiassa huomionhakuisuudessaan. (Kinnunen 2011, 122.)

Tytöillä tunteet liittyvät kiinteästi kaikkeen ajatteluun ja toimintaan. Tämä johtuu siitä, että heillä aivojen tunnekeskukset reagoivat ensin. Pojat taas haluavat tietää mitä tapahtuu ja mistä se johtuu sekä miten eri asiat ovat esimerkiksi teknillisesti mahdollisia. Pojat kaipaavat ymmärrettäviä yksityiskohtaisia selityksiä ja todisteita. Poikien vahvuuksia ovat erittely ja analysointi, jotka näkyvät myös muun muassa uskonelämän alueilla. Silloin, kun usko on antautumista ja luottamista, pojasta tuntuu, että se on tuntemattomaan hyppäämistä. Kun uskoon liitetään perustelut ja todisteet, se alkaa kohdata myös poikia eri tavoin. Tytöillä ja pojilla on erilaisia tarpeita ja mielenkiinnon kohteita. He käyttäytyvät yleensä eri tavoin ja nauttivat myös eri asioista. Pojille yleensä taistelut ovat kovasti mieleen ja he keksivätkin aseensa leikkikaluksi vaikkamistä tarpeen tullen. (Kinnunen 2011, 122.)

5.4 Kristillinen usko varhaisnuoruudessa

5.4.1 Hengellinen lapsi ja uskon kehitysvaiheet

Varhaisnuoren jumalakuva alkaa saada henkisempiä piirteitä yhdeksän ikävuoden paikkeilla. Hänen mahdollinen käsityksensä ihmisennäköisestä, valtavan kokoisesta Jumalasta alkaa väistyä. Poikien ja tyttöjen uskomisen välillä alkaa yhdeksänkymmenen ikävuoden paikkeilla näkyä selviä eroja. Tytöt osallistuvat poikia ahkerammin seurakuntien kerhoihin, kuoroihin ja muuhun uskonnolliseen harrastustoimintaan sekä heillä on enemmän pieniä palvelutehtäviä kirkossa. Varhaisnuoren uskonnollisessa ajattelussa ja asenteissa alkaa tapahtua muutoksia noin kymmenen-yhdeksän ikävuoden vaiheilla. Opitut tavat ja opittu ajattelu eivät enää riitä, vaan varhaisnuori haluaa selvittää itse, mitä hän ajattelee ja mihin hän haluaa uskoa. Varhaisnuori voi kokea kriisiä uskon ja koulussa opetettavan niin sanotun tieteellisen ajattelun kanssa. Tällöin uskon tueksi kaivataan tosiasioita, esimerkiksi kartta ja historiankirja Raamatun kertomusten paikkansapitävyyden tutkimiseen. Varhaisnuorelle on hyvä selventää, että Raamattu ei ole tieteen oppikirja, mutta se ei ole ristiriidassa tieteen kanssa, vaan joidenkin sen teorioiden. (Kinnunen 2011, 33–42.)

Noin kymmenen ikävuoden tienoilla ne varhaisnuoret alkavat jäädä kerhoista, pyhäkouluista ja lastenohjelmista pois, joiden vanhemmat tai kaverit eivät ole viemässä heitä seurakuntaan. Murrosikää lähestyttäessä asenteet uskomista kohtaan alkavat tulla

aikaisempaa kielteisemmiksi tai välinpitämättömämmiksi. Samaan aikaan kuitenkin yläkoulua aloittavat varhaisnuoret kertovat pohtivansa uskonnollisia kysymyksiä enemmän kuin aikaisemmin. Ajattelu saa konkreettisten piirteiden lisäksi yhä enemmän käsitteellisiä piirteitä, jolloin he kykenevät ymmärtämään tiedollisesti kristillisen uskon sisältöä. Lapsenusko voi siis myös muuttua niin sanotuksi omakohtaiseksi uskoksi. (Kinnunen 2011, 33–42.)

Usko antaa ihmiselle turvaa pelottavien ja vaikeiden asioiden keskellä sekä tarjoaa ihmiskuvan, josta murrosikää lähestyvä varhaisnuori saa aineksia oman itsetuntonsa rakentamiseen. Lisäksi usko tarjoaa anteeksisaamisen mahdollisuuden syyllisyyteen. Kristillinen usko korostaa ottamaan vastuuta niin itsestä kuin toisista sekä koko luomakunnasta, opettaa arvokkaita ja elämää suojelevia eettisiä ja moraalisia periaatteita. Kristillinen usko sisältää totuuden johon uskoa ja jonka varassa voi elää ja kuolla. Näiden kaikkien tekijöiden voidaan ajatella antavan murrosikää lähestyvälle varhaisnuorelle. Murrosikään kuuluu, että vanhempien usko saattaa joutua ankaran kritiikin kohteeksi. Varhaisnuori tarvitsee riittävästi vapautta, jotta hän voi etsiä oman tapansa uskoa. Uskonelämän kasvun kannalta samanmieliset kaverit ovat varhaisnuorelle korvaamattomia, koska ryhmä ja sen mukana uskominen ja toimiminen ovat tärkeä osa identiteettiä. On myös hyvä tiedostaa, että joskus riippuvuus ryhmästä voi johtaa yksipuolisuuteen, maailman kaventumiseen ja äärimmillään joskus myös johtajan vallan alle alistumiseen. (Kinnunen 2011, 33–42.)

5.4.2 Teoreetikoiden näkökulmia uskon kehityksestä

5.4.2.1 Jean Piaget’n kognitiivisen kehityksen teoria

Sveitsiläinen kehityspsykologi Jean Piaget on luonut kognitiivisen kehityksen teorian 1960-luvulla. Piaget erotti neljä eri tasoa kognitiivisessa kehityksessä: sensomotorinen vaihe 0–2 vuotta, esioperationaalinen vaihe 2–7 vuotta, konkreettisten operaatioiden vaihe 7–12 vuotta ja formaalisten operaatioiden vaihe 12 vuodesta eteenpäin. Konkreettisten operaatioiden vaiheessa eli 7–12-vuotiailla, pysyvyyden käsite selkiintyy ja lapsi kykenee myös loogiseen ajatteluun, kun kyseessä on konkreettinen tapahtuma tai kohde. Ajantajun ja välimatkojen ymmärrys muuttuvat varmemmiksi. Lapsi kykenee myös asettumaan ainakin osittain toisen ihmisen asemaan ja hänen moraalisessa ajat-

telussaan hän kykenee harkitsemaan asioita huomioiden myös tekojen tarkoituksen näkökulmasta. Piaget'n teoriassa keskeistä uskontokasvatukseen liittyvä merkitys on siirtymä konkreettisten operaatioiden vaiheesta formaalisten operaatioiden vaiheeseen. Lapsi kykenee ymmärtämään paremmin Raamatun kielikuvia, vertauksia ja symboleja, jonka myötä hän voi ymmärtää syvemmin kristinuskon merkityksen. Toisaalta abstrakti ajattelu voi edistää kristinuskosta vieraantumista, sillä niiden hahmottaminen monimutkaistaa uskonnollista ajattelua. Nuori voi helposti tässä vaiheessa hylätä uskonnolliset asiat tai tukeutua lapsenomaiseen uskonnolliseen ajatteluun. Myös tieteellisen ja uskonnollisen ajattelun suhde muodostuu kehitysvaiheen haasteeksi. (Luumi 2010, 225–226.)

5.4.2.2 Jean Pierre Deconchyn kolme kehitysvaihetta

Ranskalainen Jean Pierre Deconchy pyysi 7–16-vuotiaita kertomaan Jumala-sanasta vapaan assosiaation. Deconchy löysi kolme kehitysvaihetta hyödyntämällä Piaget'n mallia. Ensimmäisessä vaiheessa 7–11-vuotiaat lapset luettelivat Jumalan ominaisuuksia, liittäen Jumalaan lähinnä ihmisen tapaisia ominaisuuksia. Toisessa vaiheessa 11–14-vuotiaat liittivät Jumalaan edelleen vanhempiin tai muihin aikuisiin liittyviä ihmisen kaltaisia ominaisuuksia, mutta eri tavoin. Heidän ajattelussaan korostuivat persoonallisemmat teemat esimerkiksi oikeudenmukainen ja voimakas. Ajattelussa näkyi siis muutosta käsitteellisemmäksi. Kolmannessa vaiheessa 14–16-vuotiailla jumalankuvaan tulivat mukaan sisäistyneet piirteet. Jumalaa ei enää kuvailtu ihmisen tavoin vaan vastauksista heijastui pyrkimys kuvailla ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta, ja Jumalan ominaisuuksiin liitettiin esimerkiksi rakkaus ja luotettavuus. (Luumi 2010, 226–227.)

5.4.2.3 James Fowlerin uskon kehityksen teoria

Amerikkalainen uskontopsykologi James W. Fowlerin teorian mukaan usko on ihmisen tapaa nähdä ja kokea itsensä suhteessa ympäröivään maailmaan ja toisiin ihmisiin elämäntarkoituksen ja -kokonaisuuden näkökulmasta. Elämän tarkoitus, arvostukset ja luottamus liittyvät oleellisesti uskoon. Hän ei puhu uskolla vain kristillisestä uskosta, vaan hänen mielestään usko voi olla luonteeltaan yhtä hyvin uskonnollista kuin ei-uskonnollista. Usko on Fowlerin mukaan yleisinhimillinen ja universaalinen ilmiö,

joka on synnynnäisesti osa ihmistä. Kuitenkin Fowler soveltaa teoriaansa nimenomaan kristilliseen kontekstiin. Fowlerin teoriassa on kuusi muuttumatonta, hierarkkista ja toisiaan järjestyksessä seuraavaa eri kehitysvaihetta. Kehityksessä vuorottelevat kuitenkin edistykset ja taantumet. Kritiikistä huolimatta Fowlerin teoria on saanut kiitosta sen kokonaisvaltaisuudesta, sillä hän on halunnut yhdistää teoriassaan niin uskon liittyvää ajattelua, tunne-elämää kuin toimintaa. (Luumi 2010, 227–228.)

Eriytymättömän uskon vaiheessa toivon, rohkeuden ja rakkauden kokemukset kilpailevat hylkäämisen, mielivaltaisuuden ja eristäytymisen uhan kanssa. Lapsen uskon kehitykseen vaikuttavat suuresti hänen kokeman vuorovaikutuksen laatu. *Intuitiivis-projektiivisessä uskossa* lapsen ajattelu ei ole vielä loogista ja hänen on vaikea ymmärtää toisten näkökulmia. Tässä vaiheessa lapsen mielikuvitusmaailma ja jäljittely ovat voimakkaita. Suuret elämänskysymykset nousevat ensimmäistä kertaa esiin. Fowler näkee mielikuvamaailman rikkautena, mutta myös vaarallisena, jos sitä käytetään pelotteluna lasta vastaan esimerkiksi väkivallan uhan kautta. Lapsen luontaista mielikuvamaailmaa ei tulisi ohjata kahlitsevasti. Lisäksi vaiheeseen kuuluu Fowlerin mukaan vaara toimivien ihmissuhteiden niukkuudesta ja liiasta ajautumisesta elektronikan keinotekoiseen ja pinnalliseen mielikuvamaailmaan, mikä voisi jatkossa olla haitaksi syvempien ihmissuhteiden solmimisessa ja esimerkiksi jumalasuhteessa. *Myyttis-kirjaimellisessa uskon vaiheessa*, joka sijoittuu yleensä alakouluikään, lapsi ei ole enää niin sidoksissa yksittäisiin tapahtumiin kuin ennen. Lapselle avautuvat syysseuraussuhteet ja lineaariset kertomusten muotoiset kokonaisuudet ja merkitykset. Näiden kautta myös oman yhteiskunnan tradition kannatteleva uskon maailma avautuu. Fowlerin mukaan Jumalakuvaa, moraalikäsitteitä ja ihmissuhteita hallitsevat melko mekaanisen vastaruoroisuuden lait, hyvästä saa palkan ja pahasta rangaistaan. Tässä vaiheessa ihmisten sisäisten maailmojen kokemukset ja vuorovaikutuksen taso ei ole vielä auennut. *Synteettis-sovinnainen usko* ajoittuu yleensä nuoruuteen, jääden kuitenkin monilla aikuisillakin usein pysyväksi vaiheeksi. Usko tarjoaa selkeän identiteetin ja elämänskatsomuksen kaiken elämän keskellä. Henkilö saattaa olla hyvin sidoksissa hänelle tärkeiden ihmisten odotuksiin ja arviointeihin sekä pitää usein hyvin tiukasti kiinni uskomuksistaan ja arvoistaan ilman minkäänlaista kritiikkiä niitä kohtaan. (Luumi 2010, 228–229.)

Yksilöllis-reflektiivinen uskoon siirtyminen on haastavaa, koska se edellyttää turvallisen tasapainotilan särkeä. Tässä vaiheessa henkilö ottaa yleensä vastuun omista sitoumuksistaan, elämäntyylistään, uskomuksistaan ja asenteistaan sekä tarkastelee niitä kriittisesti. Ominaista tälle vaiheelle on niin sanottu ”tieteisusko”. Vahvuuksia ovat uudenlainen vastuu ja itsenäisyys sekä kyky arvioida omaa identiteettiään ja elämänsä katsomustaan kriittisesti. Toisaalta liiallinen luottamus älylliseen elämänsä hallintaa torjuu salatun ja mysteerin mahdollisuudet. *Konjuktiivisessa eli yhdistävässä uskossa* yksilö tarkastelee omaa minuitaan ja elämänsä katsomustaan syvällisesti. Tällöin oma menneisyys alkaa kiinnostamaan ja Fowler pitääkin tärkeänä, että ihminen alkaa tuntea omaan elämänsä historiaansa ja sosiaaliseen ympäristöönsä liittyviä myyttejä, ihannemielikuvia ja ennakkoluuloja. Yhdistävään uskoon siirtyminen edeltää yleensä aikaisemman varman uskon perustan murtumista esimerkiksi elämänsä kriisin kautta. Ihminen tulee kaiken selittämisen sijaan Fowlerin mukaan avoimeksi elämiselle, herkäksi paradokseille ja vastakohtiin kätkeytyville totuuksille. (Luumi 2010, 228–229.)

5.4.3 Tytöt ja pojat seurakunnassa

Seurakunnankin tarjoamat toiminnot lapsille ja nuorille on oltava sisällöltään hauskoja ja miellyttäviä. Kristillisen uskon mukaan Jumala on myös olemisen ja hauskuudenkin luoja ja näin ollen iloitsee lasten ilosta ja hauskuudesta. Retkien, matkojen ja tapahtumien järjestämiseen tarvitaan aikuisia. Näissä yhdistyvät hauskuus, kaveruus ja yhteisen uskon jakaminen. Yhteinen usko ilosta ja evankeliumista yhdistää. (Kinnunen 2011, 146–147.) Toisin kuin Jeesuksen aikaisessa ympäröivässä maailmassa, hänen ja varhaisen kristinuskon jättämään perintöön kuului parhaimmillaan lapsen ja lapsuuden merkityksen korostaminen. Lapsuus alettiin nähdä tämän myötä aikuisuudesta eroavana osana ihmisen elämänsä kaarta. Lapsuus on arvokas itsessään eikä niin, että se saisi arvonsa vain tulevasta aikuisuudesta tai aikuisena käytettävissä olevista mahdollisuuksista. Lapsen ja aikuisen arvo ei ole kiinni myöskään saavutuksista. Länsimaisen kulttuurin käsitys ihmisestä, lapsesta ja lapsuudesta nousee pitkälti kristillisestä uskosta. Kristillisellä uskolla on pitkä Raamattuun perustuva yhteinen historia juutalaisen uskon ja elämänsä kemyksen kanssa. Kristillinen ihmiskäsitys kumpuaa ihmisen ja Jumalan välisestä suhteesta. Se korostaa, että jokainen ihminen, lapsi, on Jumalan luoma ainutkertainen ja ainutlaatuinen luomisteko. Tällä tavoin se luo perustan sille, että ihmisarvo ei ole riippuvainen yksilön taidoista, lahjakkuudesta, älykkyy-

destä, terveydestä, tuottavuudesta, yhteiskunnallisesta asemasta, iästä, sukupuolesta, etnisestä taustasta tai mistään muusta vastaavasta. Ihmisarvo ei ole mitattavissa! (Luumi 2010, 218–219.)

Seurakuntien toimintaan tulevat lapset ja nuoret ovat lähtöisin hyvin monenlaisista kodeista myös uskonnollisuuden suhteen. Ääripäissä voivat olla voimakkaasti uskonnolliset perheet ja uskontoon kielteisesti suhtautuvat perheet. On perheen kanta mikä tahansa, jokainen perhe kuitenkin kasvattaa myös uskonnollisesti. Tällä tarkoitetaan sitä, että myös vaikeneminen tai uskontoon liittyvä ahdistunut ilmapiiri on kasvatusta. Ennen kaikkea asenne uskontoon välittyy lapselle ilmapiirin kautta. Uskonnollista kehitystä käsittelevät teoriat korostavat kodin antaman uskontokasvatuksen merkitystä tulevalle kehitykselle. Nuoruudessa uskonnollisen kasvatuksen saaneet kyllä yleensä kapinoivat, mutta omaksuvat kuitenkin pääsääntöisesti hyvin pitkälle lapsuuskotinsa arvomaailman. Monet tutkijat pitävät lapsuuden ensimmäisten vuosien kokemusta erityisen tärkeänä tulevan uskonnollisuuden kannalta. Tällöin on hyvin olennaista kehittykö lapsessa luottamus vanhempiin ja elämään. Olennaisena lapsen tulevan uskonnollisuuden kannalta pidetään erityisesti äidin uskonnollisuutta. Se, että kodilla on keskeinen merkitys, ei tarkoita, etteikö seurakuntien tarjoamilla toiminnoillakin olisi tärkeä asema yksilön uskonnollisuudelle. Seurakuntien toiminnot voivat vahvistaa lapsen kotona saamaa opetusta tai tarjota niin sanotun vaihtoehdon. Seurakunnissa on mahdollista löytää aikuinen, jonka kanssa pohtia uskon kysymyksiä. Lisäksi se voi olla paikka, joka korvaa kodin rikkinäisiä ihmissuhteita tai antaa mahdollisuuden kokemuksiin, joille kotona ei ole tilaa. (Luumi 2010, 224–225.)

Luumin (2010, 227) mukaan tytöt ovat poikia uskonnollisempia. Ero näkyy sekä uskonnollisissa käsityksissä kuin myös toiminnassa. Poikien uskonnollisuus on enemmän mietiskelevää, älyllistä ja tietoista, kun tytöillä taas korostuu tunnevaltaisuus ja persoonallinen osa. Näitä eroja on tulkittu niin biologisina, perimän määrääminä ja sosiaalisten ympäristötekijöiden näkökulmasta. Yhtenä biologisena selityksenä voidaan pitää sitä, että miehet ja naiset ovat persoonalliselta rakenteeltaan erilaisia. Naiset kokevat herkemmin syyllisyyden tunteen, jolloin uskon tuoma vapautus olisi siinä perusfunktiona. Tällä tavoin voitaisiin selittää naisten voimakkaampi uskonnollisuus. Ympäristötekijöillä ero voidaan nähdä niin, että tytöt sosiaalistetaan uskontoon kas-

vattamalla hoivaavammiksi, alistuvammiksi ja ylipäättään arvoihin, joihin uskonto olennaisesti liittyy Luumin mukaan. (Luumi 2010, 227.)

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää mitä merkityksiä seurakunnan varhaisnuorisotyössä olevat, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Hyvinvoinnissa olen keskittynyt siihen, mitä tarpeita ja motiiveja osapuolilla on liittyen yhteiseen kristilliseen mielekkäeseen tekemiseen ja ajanviettämiseen.

Tämän kartoituksen avulla Mikkelin Vapaaseurakunta ja muut seurakunnat voivat kehittää ja vankentaa varhaisnuorisotyötään osapuolten tarpeisiin ja näkökulmiin sopivaksi, tukien myös varhaisnuoren hyvinvointia. Lisäksi toivon, että tutkimus voisi motivoida työntekijöitä kristillisen varhaisnuorisotyön tekemiseen.

Tulevana sosiaalialan ammattilaisena minua kiinnostaa mitä merkityksiä harrastustoimintaan liittyy hyvinvoinnin kannalta. Miellyttävä harrastus, jossa henkilö kokee tulleen nähdyksi ja kuulluksi ja jossa saa myös toteuttaa itseään, on ihmiselle tärkeä voimavaran antaja. Parhaimmillaan työ saadaan tutkimuksen avulla kohdennettua tarpeisiin ja motivaatioihin tähtääväksi ja antaa työn tekemiselle varhaisnuorten parissa enemmän merkitystä. Lähtöolettamuksina oli, että osalle varhaisnuorista ei ole väliä mikä taho harrastustoimintaa järjestää ja kaverisuhteilla sekä mielekkäällä tekemisellä on suuri merkitys heidän mielestensä heidän hyvinvoinnilleen. Oletin, että kristillinen järjestäjätaho merkitsee enemmän huoltajille kuin varhaisnuorille.

Halusin nähdä miten kaverisuhteet, kristillisyyys ja yhteinen miellyttävä toiminta koetaan tarpeelliseksi ja motivoiviksi Varkki-illoissa, onko kristillisellä harrastustoiminnalla merkitystä. Tutkimuksen pääkysymyksenä on: Mitä merkityksiä osapuolet antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin? Alakysymyksinä ovat: Mikä osapuolia motivoi osallistumaan varhaisnuorille järjestettyyn toimintaan? Mitä painoarvoja mielekkäällä tekemisellä, kaverisuhteilla ja yhteenkuuluvuudella sekä toiminnan kristillisyydellä harrastuksessa on, vain onko? Osapuolilla

tarkoitan varkki-iltoihin osallistuvia varhaisnuoria, heidän huoltajiaan sekä varkki-illoista vastaavaa vastuutiimiä.

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen. Tutkimustietoa voidaan hyödyntää Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyössä. Tutkimuksessani käytin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä on, että tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Siinä ihmisiä suositaan tiedonkeruun lähteinä ja tutkija luottaa enemmän omiin havaintoihinsa sekä keskusteluihin tutkittavien kanssa kuin mittausvälineillä hankittuihin tietoihin. Kohdejoukko valitaan tutkimuksen mukaisesti, eikä satunnaisotoksen menetelmää käyttäen ja tutkimus toteutetaan joustavasti ja olosuhteiden mukaisesti suunnitelmia muutetaan ja muokataan. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa myös tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2004, 155.)

Keräsin aineiston kyselylomakkeella Varkki-iltojen vastuutiimiltä ja varhaisnuorten huoltajilta. Huoltajille toteutin kyselyn keväällä 2013 ja vastuutiimiläisille syksyllä 2013. Varhaisnuorille toteutin kolme ryhmäteemakeskustelukertaa keväällä 2013. Toiveenani oli, että kaikki Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-illoissa käyneet varhaisnuoret, noin 23 henkilöä, ja heidän huoltajansa olisivat osallistuneet tutkimukseen. Varhaisnuoria osallistui yhteensä 10 eri henkilöä, viisi tyttöä ja viisi poikaa. Kyselylomakkeeseen vastasi yhdeksän huoltajaa, viisi naista ja neljä miestä Vastuutiimissä oli tuohon aikaan kahdeksan 15–29-vuotiaasta jäsentä, itseni pois laskien, jotka kaikki osallistuivat kyselyyn.

Huoltajille ja vastuutiimille laatimani kyselylomake sisälsi avoimia ja monivalintakysymyksiä. Vastuutiimiläisille ja osalle huoltajia annoin kyselylomakkeen henkilökohdaisesti. Lopuille huoltajille lähetin kyselylomakkeen postitse, johon laitoin myös vastauskirjeen postimerkkeineen valmiiksi.

Ryhmäteema-alustus, mutta tässä tutkimuksessa tarkemmin -keskustelu, on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Sille on tyypillistä, että aihepiirit eli tema-alueet ovat jo ennalta tiedossa, mutta kysymysten tarkat muodot ja järjestykset puuttuvat. (Hirsjärvi ym. 2004, 185–198.) Varhaisnuorille tehtävän ryhmäteemakeskustelun toteutin Varkki-iltojen yhteydessä. Tallensin aineiston nauhurille, jonka jälkeen litteroin aineiston yleiskielisesti sanasanaisesti. (Hirsjärvi ym. 2004, 210). Jokaisen ryhmäteemakeskustelun tukena käytin itse keksimääni temalaatikkoo. Varhaisnuorilla oli mahdollisuus kirjoittaa temalaatikkoon paperilapuilla teemoista nousseita ajatuksia. Työille ja pojille oli eriväriset laput. Temalaatikon avulla varmistin hiljaisempien ja arempien varhaisnuorten ajatusten esille saamisen. Lisäksi, jos joku koki, että ei halua kertoa minulle ja muille varhaisnuorille suoraan ajatuksiaan, mahdollisti temalaatikko näidenkin ajatusten näkyvyyden tutkimuksessani.

Keräämäni aineiston analysoin anonymisti aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysissä korostetaan aineiston sisällöllisiä ja laadullisia merkityksiä, joiden tavoitteena on saavuttaa systemaattinen ja kattava kuvaus aineistosta. Kvalitatiivisen aineiston analyysia ei yleensä nähdä viimeisenä vaiheena tutkimusprosessissa vaan tutkimus on luonteeltaan syklistä ja analysointi alkaa aineiston keruun yhteydessä, ja koko aineiston lukemisesta niin, että siitä saadaan yleiskuva. Luokittelukategoriat voivat vielä kehittyä ja muuttua analyysiprosessin aikana eli ne toimivat joustavina välineinä aineiston hahmottamisen apuna. (Anttila 1998.) Olen lukenut keräämäni aineistoa useaan kertaan ja eritellyt sitä taulukoihin sekä vertaillut vastauksia toisiinsa. Hahmottamisessa ja erittelyssä liimasin temalaatikon sisällöt paperille teemoittain ja sukupuolittain.

Opinnäytetyöni lopussa on viisi liitettä. Liitteissä on myös huoltajille toteuttamani kyselylomake. En laittanut liitteisiin vastuutiimille tekemääni kyselylomaketta lomakkeiden samankaltaisuuden vuoksi. Kyselyiden eroina oli kysymysten muotoilu kummallekin vastaajaryhmälle kohdistettuna. Esimerkiksi huoltajille: ”Onko lapsellasi mielestäsi riittävästi kavereita Varkki-illoissa?” ja vastuutiimille: ”Onko varhaisnuorilla mielestäsi riittävästi kavereita Varkki-illoissa?” Lisäksi liitteisiin liittyen minun on mainittava, että niissä toistuvat usein sukunimenäni ”Hietaniemi”, mikä ei tarkoita toista henkilöä. Sukunimeni muuttui ”Laaksovuoreksi” opinnäytetyön aikana.

8 TULOKSET

8.1 Kyselyn tulokset

Tein molemmille ryhmille, Varhaisnuorten huoltajille ja Varkki-iltojen vastuutiimiläisille, kyselylomakkeet. Kyselylomake pohja oli molemmille sama, mutta asettelu oli kohdennettu kummallekin ryhmälle sopivaksi. Kyselylomakkeisiin vastanneita oli yhteensä 17 henkilöä, joista yhdeksän oli huoltajia ja kahdeksan vastuutiimiläisiä. Alla olevasta taulukosta näkee myös vastanneiden sukupuolijakauman, joka on melko tasainen. (TAULUKKO 1.)

TAULUKKO 1. Kyselylomakkeisiin vastanneet.

KYSELYLOMAKKEISIIN VASTANNEET			
	NAINEN	MIES	YHTEENSÄ
VARKKIEN HUOLTAJAT	5	4	9
VARKIN VASTUUTIIMI	4	4	8
YHTEENSÄ:			17

8.1.1 Lähtökohdat toimintaan osallistumiselle

Molemmissa kyselylomakkeissa kysyin ”Miksi varhaisnuori mielestäsi osallistuu kristilliseen varhaisnuorisotyötoimintaan?” Vastuutiimiläisten vastauksissa toistuivat samankaltaiset asiat: ystävien vaikutus, hyvä ilmapiiri, mahdollisuus kivaan toimintaan saman ikäisten kanssa ja ei tarvitse olla yksin. Poikien vastauksissa näkyi myös syöminen yhtenä syynä osallistua toimintaan. Lisäksi vastuutiimiläiset nostivat esiin joko seurakunnan vaikutuksen tai varhaisnuoren halun oppia Jumalasta yhdessä toisten näin haluavien varhaisnuorten kanssa. Vastauksissa mainittiin myös eri tavoin vanhempien suuri vaikutus.

”Siellä on kavereita ja ruokaa ja hauskuutta ja koska se on kristillinen.” (Nainen, vastuutiimi).

”Hyvä olo ja ilmapiiri. Kaverit ja kiva tekeminen. Jumalan kohtaminen, kiinnostus hengellisistä asioista. Pääsee tekemään juttuja ja leikkejä mitä ei voi tehdä kotona/yksin.” (Mies, vastuutiimi.)

”Vanhemmat tuo” (Nainen, vastuutiimi).

”...vanhempansa haluaa hänen menevän sinne” (Mies, vastuutiimi).

”valitettavasti joissakin tapauksissa vanhempien painostuksesta.” (Mies, vastuutiimi).

Varhaisnuorten huoltajat toivat samankaltaisia asioita esiin kuin vastuutiimiläisetkin. Osassa huoltajien vastauksissa näkyi selkeä oma kristillinen vakaumus. Huoltajat toivat esiin lapsen viihtyvyyden Varkissa sen toiminnan ja kavereiden vuoksi. Muutama esimerkki vastauksista:

”Siellä on mielekästä toimintaa hänelle ja samanikäisiä kavereita. Taustalla on oma toiveeni vanhempana, että hänellä on mahdollisuus osallistua turvallisessa ympäristössä kerhotoimintaan, jossa on kristillinen sanoma esillä.” (Nainen, huoltaja.)

”Lapset haluavat olla kavereitten kanssa, saada uusia kavereita, on mielekästä tekemistä toisten kanssa ja sillä on myös rauhoittava vaikutus.” (Nainen, huoltaja.)

”Se on mukavaa, saa olla kaverien kanssa, saa uusia kavereita. Raamattu on täynnä aarteita, jotka tuodaan esille mieleenpainuvasti. Lapset ovat uskovasta perheestä, halutaan heille opetusta.” (Nainen, huoltaja.)

”Hän viihtyy siellä ja pitää siellä tekemistään asioista (leikeistä, peleistä jne.)” (Mies, huoltaja.)

Kysymykseen: ”Miksi pidät kristillistä varhaisnuorisotyötä hyvänä ja tärkeänä varhaisnuorelle?” vastuutiimiläiset toivat esiin varhaisnuoren mahdollisuutta juurtua seurakuntaan ja kasvaa Jumalan tuntemisessa. Osa heistä näkee tärkeänä myös kerhotoiminnan antaman mahdollisuuden harjoitella erialisia taitoja. Lisäksi turvallinen ympäristö, jossa voi toimia ja olla oli yhden vastuutiimiläisen mielestä tärkeä. Huoltajien vastauksissa tuotiin esille kristillisen varhaisnuorisotyö tärkeyttä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Lisäksi moni huoltaja näki tärkeimpänä lapsen hengellisen kasvun, kristillisen arvomaailman ja juurtumisen Raamatun Sanaan.

”Jotta perjantai-illat voisi viettää turvallisesti, eikä kaupungilla. Evankeliumi nuorille ja lapsille. Turvallisia aikuisia ja kavereita ympärillä.” (Mies, vastuutiimi.)

”Koska koen hyvänä että varhaisnuorille annetaan mahdollisuus hengelliseen kasvuun ja mahdollisesti vastauksia kysymyksiin ja tietenkin tarjoamme hauskanpitoa ja yhdessäoloa sekä mahdollisuuden tutustua.” (Mies, vastuutiimi.)

”Erittäin tärkeä ja saavuttava työmuoto varhaisnuorelle, koska voi kasvaa uskossa tai tulla jopa uskoon. Ryhmätyöskentely tulee myös tutuksi ja erilaisten ihmisten kohtaaminen.” Nainen, vastuutiimi.

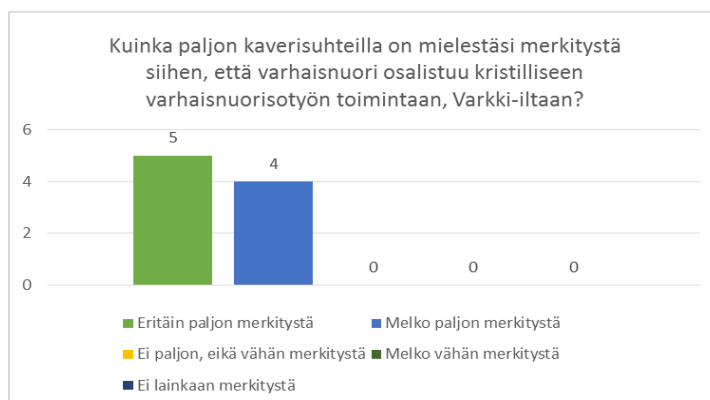
”Lapsi oppii huomioimaan muita ja oppii toimimaan ryhmän jäsenenä.” (Mies, huoltaja.)

”Siellä oppii harjoittelemaan sosiaalisia taitoja erilaisten ja uusien ihmisten, lasten kanssa. Oppii suvaitsevaisuutta, hyväksymään erilaisuutta.” (Nainen, huoltaja.)

”Lapseni saa kristillistä opetusta. Ilman tällaista toimintaa lapseni kristillinen opetus jäisi liian vähäiseksi.” (Mies, huoltaja.)

8.1.2 Kaverisuhteet ja yhteenkuuluvuus

Kysymyksessä ”Kuinka paljon kaverisuhteilla on mielestäsi merkitystä siihen, että varhaisnuori osallistuu kristilliseen varhaisnuorisotyön toimintaan, Varkki-iltaan?” tuli ympyröidä omaa mielipidettä lähinnä oleva vastaus. Vaihtoehdot olivat: 1 erittäin paljon merkitystä, 2 melko paljon merkitystä, 3 ei paljon, vähän merkitystä, 4 melko vähän merkitystä, 5 ei lainkaan merkitystä. Sekä huoltajat, että vastuutiimi valitsivat vain kahta ensimmäistä vaihtoehtoa. Yksi huoltaja ei vastannut ollenkaan. Vastuutiimiläisistä kolme oli valinnut ”erittäin paljon merkitystä” ja kuusi ”melko paljon merkitystä”. Yksi heistä oli ympyröinyt molemmat vaihtoehdot. (KUVA 1.)

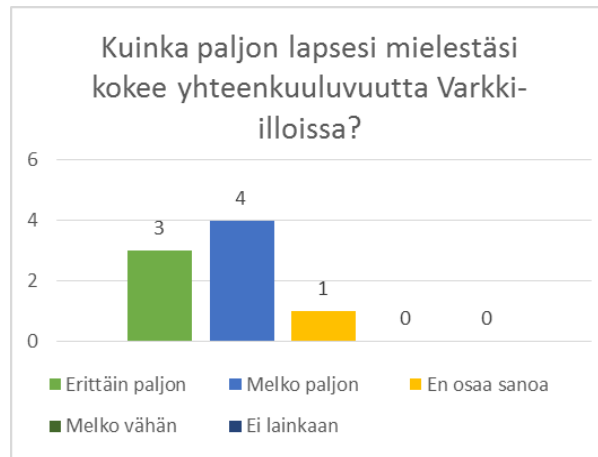
KUVA 1. Kaverisuhteiden merkitys huoltajien näkökulmasta.

Suurimman osan mielestä, huoltajista ja vastuutiimiläisistä, varhaisnuorilla on riittävästi kavereita Varkki-illoissa. Kuitenkin kaksi vastuutiimiläistä ja yksi huoltaja koki, että näin ei olisi. Yksi huoltaja ei vastannut mitään ja toinen ympyröi molemmat vaihtoehdot. Vastuutiimiläiset ympyröivät kaikki yhden vaihtoehdon. (KUVA 2.)

KUVA 2. Kaveritilanne Varkki-illoissa vastuutiimin näkökulmasta.

Kysymyksessä ”Kuinka paljon varhaisnuoret mielestäsi kokevat yhteenkuuluvuutta Varkki-illoissa?” tuli ympäröidä omaa mielipidettä lähinnä oleva vastaus. Yksi huoltaja ei ollut vastannut kysymykseen ollenkaan. Kaikki vastuutiimiläiset olivat vastanneet ”melko paljon”. (KUVA 3.)

KUVA 3. Yhteenkuuluvuuden kokeminen Varkki-illoissa.

Kysyin kyselylomakkeessa: ”Mitkä asiat mielestäsi tukevat yhteenkuuluvuuden tunnetta Varkki-illoissa?” Vastuutiimiläiset ja huoltajat toivat esille yhteisen tekemisen ja saman ikäisyyden. Lisäksi yhteiset tavoitteet, pelisäännöt ja päämäärät olivat mainittu.

”Erilaiset pelit (ryhmä), osallistuminen ”hengelliseen osuuteen”. (Nainen, vastuutiimi).

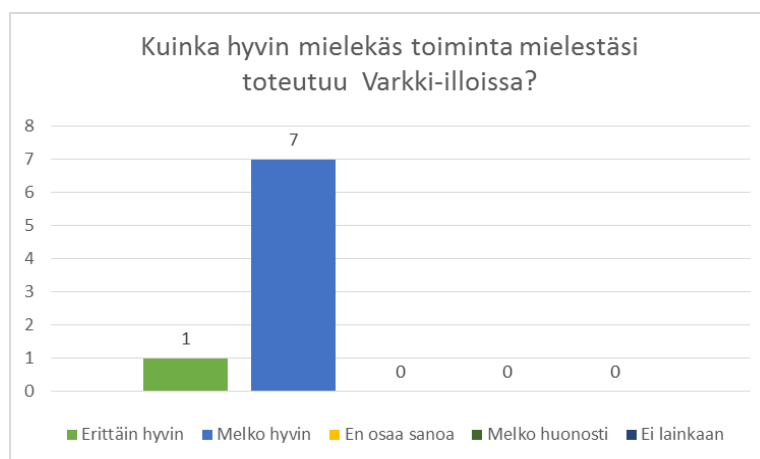
”Mukavat ihmiset, yhteishenki, kaikkien mukaan ottaminen.”. (Mies, vastuutiimi).

”Yhdessä toimiminen, jokaisen kohtaaminen esim. jos kysytään asioista, tuttu porukka.”. (Nainen, huoltaja).

”Leikit, laulut, iltapala, esitelmät, opetukset raamatusta”. (Mies, huoltaja).

8.1.3 Mielekäs toiminta ja kristillinen usko

Kysymyksessä ”Kuinka hyvin mielekäs toiminta mielestäsi toteutuu Varkki-illoissa?” tuli ympäröidä omaa mielipidettä lähinnä oleva vastaus. Huoltajista viisi koki mielekkään toiminnan toteutuvan ”erittäin hyvin” ja kolme ”melko hyvin”. Vastuutiimiläisistä kaikki paitsi yksi koki sen toteutuvan ”melko hyvin”. Kukaan osallistuneista ei ympäröinyt kohtia 3–5. Yksi huoltajista ei vastannut kysymykseen ollenkaan. (KUVA 4.)

KUVA 4. Mielekäs toiminta vastuutiimin näkökulmasta.

Kysymyksessä: ”Minkälaista mielekästä toimintaa toivot varhaisnuorilla/lapsellasi olevan Varkki-illoissa?” vastauksissa tuotiin esiin toiminnallisuutta eri tavoin; pelein, leikein ja askarellen. Myös syöminen tuotiin miesten vastauksissa jälleen esiin. Molemmilta ryhmiltä osa nosti myös hengellisen ulottuvuuden esimerkiksi opetuksen muodossa tai liitettäväksi kaikkeen toimintaan jotenkin. Lisäksi muutama huoltaja toivoi enemmän musiikki-instrumenttien kokeilemistä.

”Kaikille eri ikäisille ja eri sukupuolisille varkeille mielekästä toimintaa. Hengellistä myöskin pitää olla. Yhdessä tekemistä.” (Mies, vastuutiimi.)

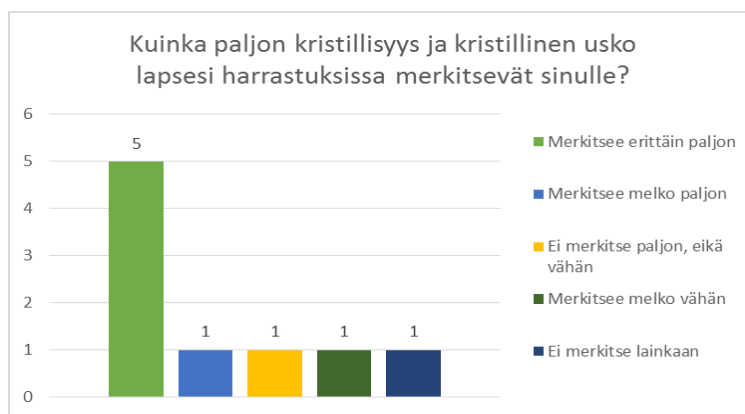
”Pelejä (kuten ilmakiekko yms.), ”herkuttelua” ☺, hengellistä sanomaa sopivassa muodossa, luontevasti: Pieniä ”seikkailuratoja tms. pojille sopivaa.” (Nainen, huoltaja).

Vastuutiimiläiset ja huoltajat pohtivat myös minkälaista mielekästä toimintaa he uskovat varhaisnuorten haluavan olevan Varkki-illoissa. Molemmilla ryhmillä toistui vastauksissa toiminta, erilaiset pelit ja liikunnallisuus. Lisäksi yhteistä olemista ja yhteispelejä koettiin haluttavina toimintoina. Muutama huoltaja toi vastauksessaan esille, että heidän lapsensa ei ole valittanut, vaan aina mielellään mennyt Varkki-iltoihin. Vastuutiimiläisiltä nousi esiin myös varhaisnuorten halu oppia tuntemaan paremmin Jumalaa.

”Yhdessä tekemisen meininkiä ja pelejä, rukoilua ja Jumalan suhdetta hoitamalla.” (Nainen, vastuutiimi).

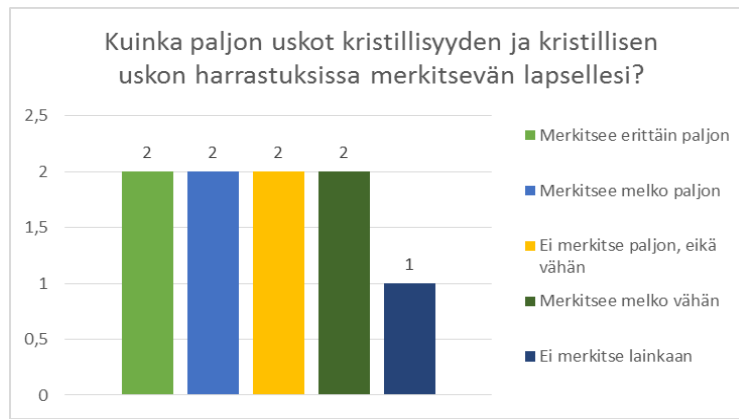
”Pelejä, tapahtumia, keskusteluja, esityksiä.” (Nainen, huoltaja).

Kysyin vastuutiimiläisiltä ja huoltajilta sitä, kuinka paljon kristillisyys ja kristillinen usko heidän lapsensa harrastuksissa merkitsevät heille. Vastuutiimiläisistä kaikki paitasi yksi vastasi ”Merkitsee erittäin paljon”. Yksi vastuutiimiläinen vastasi ”Merkitsee melko paljon.” Huoltajista viisi vastasi merkitsevän erittäin paljon. Neljän huoltajan äänet jakautuivat kukin neljälle muulle ympyröitävälle vaihtoehdolle. (KUVA 5.)

KUVA 5. Kristillisen uskon merkitys lapsesi harrastuksissa.

Vastuutiimiläiset ja huoltajat saivat miettiä myös kristillisen uskon merkitystä varhaisnuorille Varkki-illoissa. Vastuutiimistä yksi uskoi kristillisen uskon merkitsevän varhaisnuorille ”erittäin paljon” ja loput seitsemän ”melko paljon”. Huoltajien vastaukset jakautuivat kaikille vaihtoehdoille melko tasaisesti. Yksi huoltaja uskoi, että kristillinen usko ei merkitse hänen lapselleen lainkaan. (KUVA 6.)

KUVA 6. Kristillisen uskon merkitys lapselleni Varkki-illoissa.

Kysyin myös miten vastuutiimiläiset ja huoltajat toivoisivat kristillisyyden toteutuvan Varkki-illoissa. Vastuutiimiläiset ja osa huoltajista toivoi kristillisyyden olevan hyvin kokonaisvaltaisesti mukana illoissa; opetuksin, näytelmin, lauluin, rukouksin ja leikein. Osa huoltajista toivoi, että toimittaisiin hienovaraisesti kristillisten arvojen mukaan, kuitenkin ilman ”tuputtamista.”

”Nykyisellään on toimiva. Sanan opetuksen muodossa, elävin esimerkin ja toimintaan sulattaen. Kristillisyyys toteutuu myös ohjaajissa ja hyvässä ilmapiirissä. Rakkaus!” (Mies, vastuutiimi.)

”Siten, että toimitaan kristillisten periaatteiden mukaisesti tuputtamatta myöskään uskoa.” (Mies, huoltaja).

”Olevan läsnä kaikessa tekemisissä, niin kuin sen pitäisi elämässäkin olla. Myös selkeää Sanaa ja opetusta, rukousta, niin että Raamatun sanoma tulisi tutuksi ja jäisi ehkä mieleen.” (Nainen, huoltaja.)

8.1.4 Teemojen tärkeysjärjestys ja informaationkulku

Pyysin vastuutiimiläisiä ja huoltajia laittamaan teemat tärkeysjärjestykseen numeroinnin avulla niin, että numero yksi on tärkein. Alla olevassa TAULUKKO 2:ssa näkyy vastuutiimiläisten vastaukset ja TAULUKKO 3:ssä huoltajien vastaukset. Taulukoissa näkyy kunkin vastaajan laittama tärkeysjärjestys taulukoiden vasemmalla olevista teemoista. Kuudella vastuutiimiläisellä kristillinen usko näkyy tärkeimpänä. Kahden vastuutiimiläisen mielestä yhteenkuuluvuus on tärkein ja kristillinen usko toiseksi tär-

kein. Enemmistö eli viisi vastuutiimiläisistä ovat laittaneet vähiten tärkeimmäksi mielekkään toiminnan. (TAULUKKO 2.)

TAULUKKO 2. Teemojen tärkeysjärjestys vastuutiimiläisten mielestä.

Vastuutiimi: Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit seuraavat teemat Varkki-illoissa: kaverisuhteet, yhteenkuuluvuus, mielekäs toiminta ja kristillinen usko?								
Sukupuoli	N	N	N	N	M	M	M	M
Kaverisuhteet	4	2	3	2	4	4	2	3
Yhteenkuuluvuus	1	3	1	3	2	2	3	2
Mielekäs toiminta	3	4	4	4	3	3	4	4
Kristillinen usko	2	1	2	1	1	1	1	1
Yksi vastuutiimiläinen oli lisännyt: "Super vaikee laittaa, minusta kaikki kuuluisi ykkös riville!!! :)								

Huoltajista kuuden mielestä kristillinen usko on tärkein ja kolmen mielestä se on vähiten tärkein. Yhden huoltajan mielestä mielekäs toiminta on tärkein ja kaverisuhteet toiseksi tärkein. Kaksi huoltajaa ovat laittaneet kaverisuhteet tärkeimmiksi. Yhteenkuuluvuus on huoltajilla toiseksi ja kolmanneksi tärkeää. Mielekäs toiminta on jakaantunut huoltajien mielipiteissä kaikkiin tärkeysjärjestys vaihtoehtoihin. (TAULUKKO 3.)

TAULUKKO 3. Teemojen tärkeysjärjestys huoltajien mielestä.

Huoltajat: Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit seuraavat teemat Varkki-illoissa: kaverisuhteet, yhteenkuuluvuus, mielekäs toiminta ja kristillinen usko?									
Sukupuoli	N	N	N	N	M	M	M	M	M
Kaverisuhteet	4	4	2	2	2	4	1	4	1
Yhteenkuuluvuus	3	2	3	3	3	2	2	2	3
Mielekäs toiminta	2	3	1	4	4	3	3	3	2
Kristillinen usko	1	1	4	1	1	1	4	1	4

Huoltajat saivat vastata myös vapaasti, mille asioille he toivovat saavan enemmän painoarvoa Varkki-illoissa. Vastuutiimistä kaksi ja huoltajista yksi koki yhteenkuuluvuuden painottamista tärkeäksi. Muutama kummastakin ryhmästä koki, että kaikki on jo hyvin tasapainossa. Osa kaipasi painoarvon lisäämistä opetukseen, kuten lähimmäisen rakkaudesta. Yksi isä painotti, että Raamatun opetusta ei saisi vähentää. Vastuutiimistä nousi esiin myös toiminnallisuuden tärkeys sekä mainostus ja ulospäin suuntautuminen.

"Yhteenkuuluvuudentunne ei ole minusta parhaimmillaan..." (Nainen, vastuutiimi).

"Vastuun oppiminen." (Mies, huoltaja).

Erityisen tyytyväisiä vastuutiimiläiset olivat yhteen hiileen puhaltamisen, yhdessä tekemisen ja hyvän ilmapiirin. Lisäksi he olivat tyytyväisiä niin sanottuun hengelliseen osuuteen ja toiminnallisuuksiin sekä syömiseen. Yksi vastuutiimiläinen mietti, että voisiko iltoja olla enemmän kuin kerran viikossa. Huoltajat nostivat esiin samankaltaisia asioita, hekin olivat tyytyväisiä iloiseen ja rentoon ilmapiiriin sekä toiminnan säännöllisyyteen. Muutama oli kiitollinen nimenomaan kristillisten asioiden opettamisesta. Yksi huoltaja koki myös, että Varkissa on sopivan suvaitseva vastaanotto, niin että ujommankin lapsen on helppo tulla.

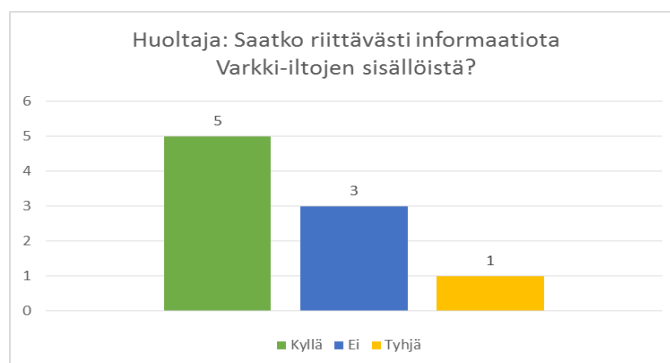
”Että varkeista ja isosista on kiva käydä siellä.” Nainen, vastuutiimi
”Vastuuhenkilöt ovat todella esimerkillisiä. Toiminta on ollut vaihtelevaa erilaisia teemoja on keksitty jne.” (Mies, huoltaja.)

Vastuutiimiläisiltä tuli erilaisia ehdotuksia Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyön kehittämiseksi. Näitä olivat muun muassa panostaminen yhteenkuuluvuuteen, enemmän varhaisnuorten toiveiden toteuttamista, perusiltojen lisäksi muita tapahtumia, toiminta voisi olla monipuolisempaa ja mainostamista voisi tehdä paremmin. Lisäksi vastuutiimiläiset pohtivat opetuksen kehittämistä ja tiimin paremmin mukaan ottamista. Myös varhaisnuorten ikäryhmä ja sukupuolien pohdinta nousi esiin. Moni huoltaja vastasi olevansa jo tyytyväinen toimintaan. Yksi huoltaja koki Varkki-illan alkavan liian aikaisin, jos töistä pääsee klo 16. Yksi huoltaja toivoi erityisesti, että hänen lapsensa voisi saada hyvä hengelliset ”eväät” loppu elämäänsä ja valintojaan varten.

”Isot ja tiimi vielä enemmän mukaan. Jossain vaiheessa mahdollisesti voisi kokeilla kahta eri ikäryhmää tai esim. erillistä toimintaa pojille ja tytöille.” (Mies, vastuutiimi.)

”En osaa sanoa. Tällä hetkellä on kaikki toiminut hyvin. Elämäntaitoja nykynuoret tarvitsevat kyllä (= kohteliaisuus, ystävyys, ystävien huomioiminen, jne.) niihin voisi kiinnittää huomiota, koska monet ovat hukassa näiden taitojen suhteen.” (Nainen, huoltaja.)

Huoltajilta kysyttiin, että saavatko he riittävästi informaatiota Varkki-iltojen sisällöistä. Vastuutiimiltä asiaa ei kysytty, sillä he ovat mukana iltojen tekemisessä, joten ole-
tin heidän saavan tietoa melko hyvin. Huoltajista viisi koki saavansa informaatiota riittävästi, kolme vastasi, että ei ja yksi ei vastannut ollenkaan. (KUVA 7.)

KUVA 7. Saatko riittävästi informaatiota Varkki-iltojen sisällöistä?

Pyysin vastuutiimiläisiä ja huoltajia laittamaan informaatiokanavat tärkeysjärjestykseen numeroinnin avulla niin, että numero yksi on tärkein. Alla olevassa TAULUKKO 4:ssä näkyy vastuutiimiläisten vastaukset ja TAULUKKO 5:ssä huoltajien vastaukset. Taulukoissa näkyy kunkin vastaajan laittama tärkeysjärjestys taulukoiden vasemmalla olevista informaatiokanavista. Neljän vastuutiimiläisen mielestä henkilökohtainen tiedottaminen tavoittaa parhaiten heidät ja varhaisnuoretkin. Kolme vastuutiimiläistä koki tärkeimpänä lehden informaatiokanavana. Yhden vastuutiimiläisen mielestä Facebook on tärkein informaatiokanava. (TAULUKKO 4.)

TAULUKKO 4. Vastuutiimiläisten tärkeysjärjestykset informaatiokanavista.

Vastuutiimi: Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit seuraavat Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyön informaatiokanavat: Lehti, sähköposti, facebook, henkilökohtainen tiedottaminen sekä muu; mikä?								
Sukupuoli	N	N	N	N	M	M	M	M
Lehti	2	3	1	3	1	1	4	3
Sähköposti	4	4	5	4	2	2	3	4
Facebook	3	1	4	2	3	4	2	2
Henk.koht. Tiedottaminen	1	2	3	1	4	3	1	1
Muu; mikä?	0	0	2	0	0	0	0	5
Kaksi tiimiläistä lisäsi kohtaan muu: mainostus kokouksissa ja mainostus kouluilla/julisteet.								

Huoltajista viisi koki henkilökohtaisen tiedottamisen tärkeimpänä informaatiokanavana. Kolmen huoltajan mielestä lehti olisi tärkein ja yksi huoltaja koki sähköpostin parhaimmaksi tiedonsaamiskanavaksi. (TAULUKKO 5.). Eli sekä suurin osa vastuutiimi-

läisistä, että huoltajista koki henkilökohtaisen tiedottamisen tärkeimmäksi ja lehden toiseksi tärkeimmäksi. Henkilökohtainen tiedottaminen tarkoittaa kohtaamishetkillä annettavaa tietoa esimerkiksi Varkki-iltojen yhteydessä ja tiedotuslappujen kautta.

TAULUKKO 5. Huoltajien tärkeysjärjestykset informaatiokanavista.

Huoltajat: Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit seuraavat Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyön informaatiokanavat: Lehti, sähköposti, facebook, henkilökohtainen tiedottaminen sekä muu; mikä?									
Sukupuoli	N	N	N	N	N	M	M	M	M
Lehti	3	2	3	1	1	1	2	3	3
Sähköposti	4	4	1	3	3	2	3	2	2
Facebook	5	5	4	4	4	4	4	4	4
Henk.koht. Tiedottaminen	1	1	2	2	2	3	1	1	1
Muu; mikä?	2	3	0	0	0	0	0	0	0
Kaksi huoltajaa lisäsivät kohtaan muu: seurakunnan nettisivut ja lapsen mukana tuleva tieto.									

8.2 Ryhmäteemakeskustelun ja teemalaatikon tulokset

Pidin varhaisnuorille kolme kertaa ryhmäteemakeskustelun. Tapaamiskerrat tapahtuivat Varkki-iltojen yhteydessä. Jokaisella kerralla käsiteltiin kaksi teemaa, kuitenkin selkeästi erikseen. Keskusteluiden tukena käytin niin sanottua teemalaatikkoo, johon varhaisnuorilla oli mahdollisuus kirjoittaa teemoista nousseita ajatuksiaan. Tällä tavoin halusin varmistaa ujompienkin ”äänen” kuuluvuuden ja paremman aineiston saamisen. Kokonaisuudessaan varhaisnuoria osallistui viisi eri tyttöä ja viisi eri poikaa, tosin ei koskaan samalla kertaa. Ensimmäisellä kertaa oli kuusi varhaisnuorta, toisella kahdeksan ja viimeisellä kerralla oli jälleen kuusi varhaisnuorta. Viimeisellä kerralla mukana oli vain yksi tyttö ja loput viisi olivat poikia. (TAULUKKO 6.)

TAULUKKO 6. Ryhmäteemakeskustelu varhaisnuorien kanssa

RYHMÄTEEMAKESKUSTELU VARKKIEN KANSSA			
	TYTTÖ	POIKA	YHTEENSÄ
1. KERTA* ¹	3	3	6
2. KERTA* ²	5	3	8
3. KERTA* ³	1	5	6
* ¹ Kaverisuhteet ja yhteenkuuluvuus, * ² Mielekäs toiminta ja kristillinen usko * ³ Yhteenveto käsitellyistä teemoista ja muuta.			

8.2.1 Teemakeskustelu: Kaverisuhteet ja yhteenkuuluvuus

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla, varhaisnuorten kanssa käsiteltiin ystävyys- ja kaverisuhteita sekä yhteenkuuluvuutta. Keskustelimme mitä kaveri -sanasta nousee mieleen. Pojat heittelivät seuraavia: ”ystävyys”, ”yhdessäolo”, ”kaverin nimi”, ”salaisuuksien kertominen”, ”suurin periaatteessa tapaamispaikka on koulu” ja ”pelaaminen” sekä ”ei ole kiusaamista”. Tytöt vastasivat seuraavia: ”hauskanpito”, ”olla yhdessä ja ollaan kavereiden kanssa leikkimässä” ja ”voi keskustella” sekä ”kaveri voi olla tukena”. Kysyin, että onko heillä riittävästi kavereita Varkki-illoissa, johon he vastasivat, että on. Pojat lisäilivät, että kuitenkin kavereita saisi olla aina lisää. Pohdimme kaverisuhteen merkitystä heidän hyvinvoinnilleen, josta nousi esiin, että se tuottaa hyvää oloa. Tähän yksi pojista jatkoi:

”No ainakiii, ettäää jos kaverin kanssa on niinku silleen yleisesti ottaen, niin mulle se ainakin on niinku elinkeino, koska mä en ainaakaan niinku kestäis jos mä olisin niinku ihan yksin. Niinku idealla.”
(Poika, varhaisnuori.)

Mietimme myös, että kaverin hyvä olo tuottaa itsellekin hyvää oloa. Tytöt toivat esiin, kuinka siihen liittyy myös se, että ei tarvitse olla yksin vaan voi esimerkiksi leikkiä jonkun kassa. Kaverin kanssa aika menee myös nopeammin. Keskustelimme kavereiden vaikutuksesta siihen, miksi he osallistuvat kristilliseen varhaisnuorisotyötoimintaan, Varkki-iltaan. Varhaisnuoret kokivat, että kun taustalla on yhteinen usko, niin he voivat olla, toimia ja keskustella luontevasti ilman, että tarvitsisi nolostua.

”Mun mielestä tärkeätä siinä on, että on kaveri, jonka kanssa voi olla sama kristinuskko, niin ku mieli. Ettei oo semmonen kaveri, joka ei niinku usko. Että voi olla vähä niinku vapautuneempi silti.” (Poika, varhaisnuori.)

Mietimme varhaisnuorten kanssa, että mitä yhteenkuuluvuus tarkoittaa heidän mielestään. Heistä yksi toi esiin: ”Että ihmiset voi olla, niinku kavereita keskenään, että ei oo semmosta eripuraa välillä.” Poika, varhaisnuori. Keskustelussa nousi esiin myös perheiden yhteenkuuluvuus. Keskustellessa keiden henkilöiden kanssa he itse kokevat

yhteenkuuluvuutta, he luettelivat seuraavia: ”Ystävien”, ”Jumalan kanssa” ja ”Vanhempien.” Lisäksi yksi pojista mietti, että myös kavereiden vanhempien kanssa voi kokea yhteenkuuluvuutta, jos pystyy puhumaan heidän kanssaan hyvin. Mietimme, että onko yhteen kuulumisen tunne tärkeää? Johon he vastasivat, että on, mutta eivät osanneet oikein perustella miksi se on.

Keskustelimme yhteenkuuluvuudesta Varkki-illoissa. He kokivat, että Varkki-illoissa on yhteenkuuluvuuden tunnetta. Heidän mielestään yhteiset leikit ja pelit, joita ei voi pelata yksin, tukevat yhteenkuuluvuutta yhteisen tekemisen ja tutustumisen. Lisäksi erilaiset ryhmätyöt ja yhteiset aiheet sekä keskustelut nousivat esille yhteenkuuluvuutta lisäävinä tekijöinä. Varhaisnuoret kertoivat, että on hyvä olla sekä ohjattua, että vapaata toimintaa, mutta suurimmaksi osaksi ohjattua mieluummin. Kysyin heiltä myös, että mistä se voi johtua, jos ei koe yhteenkuuluvuutta Varkki-illoissa?

”No ehkä just sen takii että joskus täällä on niinku tosi vähä esim. kavereita, jos ne ei niinku tuu, niin tuntuu niinku vähä että ei ole ketään kenen kanssa olla.” (Poika, varhaisnuori.)

Teemalaatikossa olleita muutamia varhaisnuorten ajatuksia kaverisuhteista ja yhteenkuuluvuudesta:

”Kavereitten yhteenkuuluminen on tärkeää. Ystävyys kuuluu myös jaksaminen. (Tukevatko toiminnat kaverisuhteita ja yhteenkuuluvuutta?) kyllä tukevat ja on kiva olla kavereitten kanssa.” (Tyttö, varhaisnuori.)

”Ystävydestä sanoja: ilo, ei tarvitse olla yksi, hauskuus, saa pitää hauskaa, mukavuus.” (Tyttö, varhaisnuori.)

”Lähiyhteisöni kuuluu perhe ja kaverit. Kavereiden läsnäolo tuo rauhaa ja esim. iloa ja mukavuutta.” (Poika, varhaisnuori.)

8.2.2 Teemakeskustelu: Mielekäs toiminta ja kristillinen usko

Toisella tapaamiskerralla meillä oli teemakeskustelu mielekkästä toiminnasta ja kristillisestä uskosta varhaisnuorten kanssa. Aluksi keskustelimme siitä mitä mielekäs toiminta heidän mielestään on? *"Kivaa toimintaa."* Poika, varhaisnuori. *"No, että osallistuu."* Tyttö, varhaisnuori. *"Että toimii aktiivisesti."* Tyttö, varhaisnuori. *"Semmosta niinku mikä on sellaista mitä tykkäät tehdä."* Poika, varhaisnuori. *"Sosiaalista."* Poika, varhaisnuori. Lisäksi keskustelimme kivoista harrastuksista ja vapaa-ajanvietoista, joita heidän mielestään ovat muun muassa uiminen, oleminen, enemmän vapaa-aikaa erityisesti kesällä, koulun loppuminen ja leffojen katseleminen.

Pohdimme mahdollisia vanhempien toiveita lastensa mielekkästä toiminnasta. Esiin nousi usein urheilu ja liikunta ylipäättänsä, kotityöt, ulkona oleskeleminen, pleikalla pelaaminen, aktiivinen liikkuminen ja Varkki-illoissa käyminen. Kysyin näiden jälkeen, että ovatko vanhempien toiveet samoja vai eriäviä heidän omien toiveidensa kanssa, johon yksi pojista kertoi haluavansa samoja, mutta välillä erilaisiakin, esimerkiksi olla sekä sisällä, että ulkona.

Mietimme lopuksi vielä harrastusten tärkeyttä ja mielekkään toiminnan toteutumista Varkki-illoissa.

"No sen takia, kun siellä on kavereita ja tekemistä." (Tyttö, varhaisnuori).

"Ryhmätoimintaa." (Poika, varhaisnuori).

"Saa sosiaalisuutta, että voi elää ja kommunikoida muiden ihmisten kanssa." (Poika, varhaisnuori).

"Olla yhdessä." (Tyttö, varhaisnuori).

"Tääl on kavereita, ettei tää oo semmonen niinku missä jokainen menee omaan yksikköönsä olemaan." (Poika, varhaisnuori).

Lopuksi varhaisnuoret saivat kertoa, mikä tekeminen olisi mielekästä Varkki-illoissa. Tytöt toivat esiin piirtämisen, askartelun, ulkona olemisen, sumopainin ja karaten. Pojilta toistui erilaiset pelit, kuten pokeri, korttitemput, biljardi ja snookkeri sekä pelikoneet ja yhteispelit. Lisäksi yksi ehdotti retkeä uimahalliin ja toinen Hoplopiin. Myös pojat toivoivat erilaisia taistelulajeja Varkki-iltoihin.

Teemalaatikossa oli samoja jo edellä mainittuja asioita. Tytöt kirjoittivat tällä kertaa enemmän teemalaatikkoon, kun pojat taas osallistuivat lähinnä keskusteluun. Tyttöjen ajatuksia:

”Tahtoisin, että varkkeihin tulisi tanssia.”

”Mielekäs toiminta: että toimii aktiivisesti.”

”Mielekäs toiminta tarkoittaa minulle osallistumista, kivoja ja rauhallisia leikkejä.”

”Toiminta, se tarkoittaa tekemistä. Harrastukset ovat tärkeitä koska siellä näkee kavereita.”

Kysyin varhaisnuorilta mitä kristillisyys ja kristillinen usko merkitsevät heille elämässä ja harrastuksissa vai merkitseekö mitään? Pojat vastailivat seuraavia: *”Aika paljon”, ”En tiä”, ”Whole life”* ja *”No riippuu tilanteesta, jos on semmonen olo, että noniin mä oon uskossa, so what, ihan sama, ei kiinnosta. Ja sitten taas joskus on semmonen olo että on kiva olla uskossa”*. Varhaisnuoret miettivät, miten kristillisyys näkyy heidän elämässään. Osa koki, että ei oikein osaa sitä selittää, lisäksi kaksi poikaa olivat iloisia siitä, että osaavat uskonnotunneilla ja -kokeissa asioita hyvin. Tytöt miettivät, että se näkyy siinä, kun pystyy uskomaan johonkin, johon on tottunut. Seuraavaksi mietimme mitä merkityksiä vanhemmat antavat kristillisyydelle ja kristilliselle uskolle lastensa elämässä. Pojat vastailivat: *”Aivan liikaa”, ”En tiä”, ”Hirveesti”* ja *”No osin on semmonen juttu, että sitten ne on niinku isoksi osaksi kirkossa, niin sitten se jää niinku se kotiaika vähiin”*. Pohdimme myös, että mitä vanhemmat luulevat, että varhaisnuoret saavat kristillisyydestä ja kristillisestä uskosta.

”Se merkkää, että ehkä ne luulee että meille tulee niinku joku levollinen olo, niinku semmonen tosi rauhallinen olo.” (Poika, varhaisnuori).

”Ymmärtää niin...ehkä niinku ymmärtää niinku että jos et oo uskossa niin et ehkä ymmärrä, mut jos sä oot uskossa niin sä ymmärrät sen ja silloin sä älyät ehkä ymmärtää muitakin asioita silloin.” (Poika, varhaisnuori).

”Silleen että pystyy niinku uskoon johonkin asiaan, se näkyy sillä tavalla.” (Tyttö, varhaisnuori).

Keskustelimme miten heidän mielestään Varkki-illoissa näkyy tai toimii kristillisuus? ”Rukouksissa, alkurukous”, ”Täällä opetetaan tavallaan sitä” ja ”Aiheet”. Lopuksi varhaisnuoret saivat kertoa, heidän toiveistaan kristillisyydestä Varkki-illoissa, pojat: ”Voitais soittaa enemmän hengellisiä lauluja”, ”Enemmän soittoa”, ”Mulle enemmän laulun sijaan on se soitto, sais kokeilla erilaisia soittimia vaikkei osaisikaan soittaa” ja ”Enemmän esityksiä, mihin varkit voi osallistua ja soittamista”. Teemalaatiossa oli kaksi ajatusta pojilta ”Kristillinen usko” -teemaan: ”Kristinuskko 99,9 % elämä.” Poika, varhaisnuori. ”Krsitinuskko on varkeissa tärkeintä.” Poika, varhaisnuori.

8.2.3 Teemakeskustelu: Yhteenveto

Kolmannella kerralla meillä oli niin sanottu yhteenveto, jossa palasimme vielä teemoihin ja keskustelimme niistä. Kysyin varhaisnuorilta, mihin tärkeysjärjestykseen he laittaisivat käsitellyt teemat? Esiin nousi yhdellä pojalla kristillinen usko ja kaverit tärkeimmiksi. Toinen poika koki, että tärkeintä on mielekäs toiminta, esimerkiksi biljardin pelaaminen. Kolmannen pojan mielestä kaverisuhteet ovat tärkeimmät. Seuraavaksi mietimme, miten kristillistä uskoa ja kaverisuhteita sekä mielekästä toimintaa voitaisiin tukea ja toteuttaa Varkki-illoissa. Pojat kokivat, että Varkki-illoja voitaisiin mainostaa enemmän, mikä voisi tuoda lisää varhaisnuoria iltoihin. Kristillisuus on nyt yhden pojan mielestä juuri kohdillaan. Lisäksi pojat puhuivat siitä, kuinka näitä teemoja voitaisiin yhdistellä, he liittivät kivan pelin kavereitten kanssa esimerkiksi Raamatun kohtiin.

”Ja sitten kristinuskoo niinku no periaatteessa on nyt jo niinku hyvällä kohtaa. Että jos sitä laittaa enemmän niin se on vähä niinku liikaa ja sitten jos laittaa vähemmän niin sitä on liian vähän.” (Poika, varhaisnuori.)

”Siitähän vois tehdä semmosen pelin, että aina kun saa maalin, niin täytyy sanoo joku Raamatun kirje. Niin, esim. jos saat maalin niin täytyy sanoo jotain Jesaja.” (Poika, varhaisnuori.)

”Tai sitte hankitaan tänne bilispöytä, mailat ja pallot ja aina, kun saa pussiin niin sitten pitää sanoo raamatunpaikka tai henkilö.” (Poika, varhaisnuori).

”Joo, koska mun mielestä se on vähä niinku...ei aina, mutta mulle jotku aiheet on joskus vähä puuduttavia, mutta sitte jos vaikka Joosef olis aiheena niin sitten pitäis aina sanoo joku vaihe Joosefin elämästä jossain mielekkäässä toiminnassa.” (Poika, varhaisnuori).

Varhaisnuoret olivat erityisen tyytyväisiä Varkki-iltojen yhteiskuvaan ja asioiden tasapainoon. He toivoivat, että Varkki-illoissa oltaisiin enemmän ulkona pelaamassa ja katsottaisiin elokuvia. Lisäksi osa heistä oli halukas vetämään joskus pienen ohjelma-numeron Varkki-illoissa.

Kysyin varhaisnuorilta informaatiosta eli tiedon saamisesta Varkki-illoista. Yksi pojista koki, että lehdessä oleva ilmoitus on *”aika pieni pläntti”*. He miettivät, että Varkki-iltojen oma juliste lehdessä voisi toimia paremmin kuin ilmoitus seurakunnan tilaisuuksien sisällä. He miettivät myös, että sen lisäksi, että kerrotaan Varkki-illan olevan, niin olisi kiva jos ilmoitettaisiin hieman sen sisältöä. Kysyin mitä kautta he saavat parhaiten tiedon, he luettelivat eri asioita: *”Tv”* (Poika, varhaisnuori), *”Tekstari”* Poika, varhaisnuori, *”Kaverilta”* (Poika, varhaisnuori). Vaihtoehtoja lehti, paperit ja netti sekä puhelin olivat tärkeimpiä netti ja kännykkä. Erityisesti Facebook ja sähköposti mainittiin.

Halusin antaa vielä mahdollisuuden kertoa mitä tahansa käsitellyistä teemoista. He toivat esiin muun muassa toiminnan vaihtelevuuden tärkeyden ja sen, että varhaisnuoret saisivat keskenään äänestää eri vaihtoehtoista mitä tehdään yhdessä. Lopuksi kysyin kaikilta kierroksen mitä heille tulee heti mieleen teemoista. Olen jättänyt pois ne kommentit, joissa he ovat vain sanoneet ”mo” eli moi ja ”es”, joka on yhden energiajuoman merkki.

<i>Kaverisuhteet:</i>	<i>”puhuminen”</i>
<i>Yhteenkuuluvuus:</i>	<i>”tyhjyyttä”, ”voi olla kaikkien kaa”, ”ei ha- juakaan”, ”tyhjyyttä”</i>
<i>Mielekäs toiminta:</i>	<i>”piip”, ”ilmakiekko”, ”futis”, ”kaikki urhei- lulajit”, ”pöytätennis”, ”betanque”, ”pesis”, ”lätkä” ym. urheilulajit.</i>
<i>Kristillinen usko:</i>	<i>”risti”, ”Jeesus”, ”varkki”, ”ihmiset”, ”aa- mu”, ”kirkko”, ”pyhäkoulu”, ”päivän- avaus”, ”opettaja”, ”leirit”, ”rehtori”, ”op- pilaat”, ”pappi”, ”Raamattu”, ”uskontotun- nit”, ”isä”, ”uskonnon kirjat”, ”paavi”.</i>

8.3 Tulosten yhteenveto

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää mitä merkityksiä seurakunnan varhaisnuorisotyössä olevat, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Hyvinvoinnin teemoiksi olin rajannut kaverisuhteet, yhteenkuuluvuuden, mielekkään toimimisen ja kristillisen uskon. Kartoitin Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-illoissa käyvien varhaisnuorten, heidän huoltajiensa ja työmuodosta vastaavan vastuutiimin näkökulmat keväällä 2013 kyselylomakkeen ja ryhmäteemakeskusteluiden avulla. Selvitin mikä osapuolia motivoi osallistumaan varhaisnuorille järjestettyyn toimintaan ja mitä painoarvoja mielekkäällä tekemisellä, kaverisuhteilla ja yhteenkuuluvuudella sekä toiminnan kristillisyydellä harrastuksessa on.

Tutkimustuloksista nousi esille, että Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-illat tukevat ja mahdollistavat lapselle tärkeiden hyvinvoinnin osa-alueiden toteutumista.

Teemojen painotus vaihteli osallistujien kesken, kuitenkin kaikki kokivat Varkki-illat tärkeinä varhaisnuorille. Lähes kaikki vastanneista painottivat kaverisuhteita ja mielekästä toimintaa, johon kristillisuus ja kristillinen usko liitetään sopivalla tavalla. Se millä tavoin ja kuinka paljon kristillisyyttä olisi, jakoi mielipiteitä.

Vastuutiimi ja huoltajat kokivat kaverisuhteilla olevan melko paljon merkitystä siihen miksi varhaisnuoret osallistuvat Varkki-iltoihin. Varhaisnuoret kokivat kaverit tärkeinä henkilöinä joiden kassa voi viettää aikaa ja joille voi kertoa asioita. Suurin osa vastanneista koki, että kaikilla varhaisnuorilla on riittävästi kavereita Varkki-illoissa. Jokaisessa ryhmässä oli 1–2 henkilöä, joiden mielestä kavereita ei ole tai niitä ei ole riittävästi. Varhaisnuoret toivat esiin, että kaveritilanne vaihtelee sen mukaan keitä eri kerroilla paikalla.

Varhaisnuorten oli vaikea ymmärtää ja hahmottaa yhteenkuuluvuutta. Silti kaikki osapuolet kokivat yhteenkuuluvuuden tärkeänä. Kyselytutkimuksen tuloksissa oli nähtävissä kuinka muutama huoltaja uskoi lapsensa kokevan yhteenkuuluvuutta ”erittäin paljon” Varkki-illoissa. Vastuutiimiläisistä kaikki vastasivat samaan kohtaan ”melko paljon”. Ero on pieni, mutta kuitenkin jättää kysymyksen: ”Johtuuko vastaus eri ikäpolvista vai kenties siitä, että vastuutiimi näkee Varkki-illat lähempää?” Varhaisnuoret, huoltajat ja vastuutiimiläiset kokivat yhteenkuuluvuuden syntyvän Varkki-illoissa asioista, joita tehdään ja koetaan yhdessä. He luettelivat erilaisia toimintoja ja iltapalan, eli asioita, joita tehdään yhdessä. Lisäksi yhteinen usko koettiin yhdistävänä tekijänä. Yhteenkuuluvuuden tunteen koettiin toteutuvan. Kuitenkin yhteenkuuluvuus toistui tuloksissa sekä huoltajien että vastuutiimiläisten mielestä puutteellisenä ja kehitettävänä asiana.

Huoltajista viisi koki mielekkään toiminnan toteutumisen Varkki-illoissa ”erittäin hyvänä” ja kolme ”melko hyvänä”, yksi huoltajista ei vastannut. Vastaavasti vastuutiimiläisistä yksi koki sen toteutuvan ”erittäin hyvin” ja seitsemän ”melko hyvin”. Eli jako on jälleen hyvin samankaltainen kuin kaverisuhteidenkin toteutumisen kohdalla. Osa vastuutiimiläisistä ja huoltajista toivat selkeästi esille kristillisyyden osuutta myös mielekkään tekemisen kohdalla, esimerkiksi Raamatun näytelmin. Kaikki osapuolet toivoivat mielekkään toiminnan toteutuvan hyvin monipuolisena; kädentaidoista liikuntaan ja ulkoiluun sekä musiikkiin.

Varhaisnuorissa kädentaitoihin liittyvät toiveet olivat enemmän tyttöjen ehdotuksia ja pojat toivat esiin erilaisia pelejä, kuten biljardi.

Vastuutiimille ja huoltajille tehtävästä kyselytutkimuksesta nousi selvästi esille vastanneiden vakaumukset. Vastuutiimiläisten vastauksissa kristillinen usko ja kristillisuus näkyivät tärkeänä osana toimintaa ja työn lähtökohtaa. Huoltajissa näkyi enemmän hajanaisuutta kristillisyyttä koskien. Suuri osa varhaisnuorista ja huoltajista kokivat kristillisen uskon ja kristillisyyden hyvin tärkeänä. Kuitenkin huoltajissa oli myös niitä, jotka eivät kokeneet kristillistä uskoa ja kristillisyyttä lainkaan merkitseväksi. Vastuutiimiläisistä suurin osa uskoi kristillisen uskon merkitsevän varhaisnuorelle ”melko paljon” ja yksi uskoi sen merkitsevän ”erittäin paljon”. Huoltajien vastaukset olivat jakaantuneet. ”Erittäin paljon”, ”melko paljon” ja ”ei merkitse paljon, eikä vähän” olivat kaikki saaneet kaksi ääntä. Lisäksi yksi huoltaja vastasi ”ei merkitse lainkaan”. Kristillisuus vaikuttaa siis olevan sekä yhteenkuuluvuuden tunteen mahdollisena luojana, että erottajana. Muutama varhaisnuori puhui siitä, kuinka samankaltaisuus on kaverisuhteessa ja yhteenkuuluvuudessa hyvä. He mainitsivat esimerkkinä yhteisen uskon, jolloin voi olla vapaasti ja keskittyä mielekkääseen toimintaan, kun ei tarvitse pelätä kiusaamista omasta uskostaan. Tällainen asetelma tukee yhteenkuuluvuutta.

Osa vastuutiimiläisistä uskoi huoltajien joskus pakottavan eräitä varhaisnuoria Varkki-iltoihin. Myös muutama varhaisnuori kertoi huoltajien joskus pakottaneen heidät iltoihin. Asiassa on varmasti totuutta, sillä pari huoltajaa toi esiin erityisesti oman tahtonsa lapsensa mukana olemisesta Varkki-illoissa. Kuitenkin suuri osa varhaisnuorista koki teemat tärkeinä ja myös osana Varkki-iltoja. Tästä myös päättelisin, että niin kokevat varhaisnuoret tulevat Varkki-iltoihin useimmiten omasta tahdostaan. Varhaisnuorista yksi painotti kristillistä uskoa ja kaverisuhteita. Toinen poika koki mielekkään toiminnan tärkeimmäksi ja kolmas kaverisuhteet. Varhaisnuoret miettivät teemojen yhdistelemistä ja suunnittelivat pelejä, joihin liitettäisiin esimerkiksi Raamatun kohtien muisteleminen.

Osa huoltajista koki, että ei ole saanut riittävästi tietoa Varkki-iltojen sisällöstä. Vastuutiimiläiset ja huoltajat kokivat Varkki-iltojen parhaimmiksi informaatiokanaviksi henkilökohtaisen tiedottamisen ja lehden. Varhaisnuorten

mielestä lehdessä olevan ilmoitus on liian pieni. Parhaiten heidät tavoittaisi television kautta tai tekstiviestillä. Myös kaverilta tiedon saaminen oli hyvä informaatiokanava varhaisnuorien mielestä.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni on mahdollistanut kristillisen varhaisnuorisotyön merkityksen tarkastelun varhaisnuoren hyvinvoinnille kolmesta eri näkökulmasta. Opinnäytetyöni sisältää tietoa varhaisnuorten, heidän huoltajiensa ja kristillistä tahoa edustavien vastuutöimiläisten ajatuksista ja motiiveista, niiden yhteneväisyyksistä ja eroavaisuuksista. Lasten ja nuorten hyvinvointi on aina ajankohtainen aihe nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Kristillisistä arvoista ja uskosta on ollut paljon keskustelua ja kiistaa lähiaikoina. Opinnäytetyö antaa mahdollisuuden tarkastella varhaisnuorisotyön yhteyttä varhaisnuoren hyvinvointiin erityisesti kristillisestä näkökulmasta.

Opinnäytetyössä näkyi kaverisuhteiden, yhteenkuuluvuuden, mielekkään toiminnan ja kristillisen uskon sidokset ja vaikutukset toisiinsa nähden. Ihminen on kokonaisuus ja myös hyvinvoinnin on katsottu muodostuvan laajasta kokonaisuudesta. Rajaksen (2008, 2–4) mukaan hyvinvoinnin kokonaisuuteen vaikuttavat läheiset perhesuhteet, taloudellinen turvallisuus, työ, yhteisöllisyys ja ystävät, terveys sekä vapaus ja arvot. Edellä mainituista on nähtävissä myös opinnäytetyöni teemojen välillä vallitseva yhteys. Työ voisi kuvastaa mielekästä toimintaa, yhteisöllisyys liittyy yhteenkuuluvuuteen ja ystävät kaverisuhteisiin. Arvot voi liittää kristillisiin arvoihin.

Keväällä 2004 Nuoren Suomen ja Nuorten Akatemian teettämän nuorten harrastuskyselyn mukaan yleisimmiksi harrastamisen syiksi mainittiin mielekäs toiminta, hyvä olo ja kaverit. He kokivat harrastusryhmään kuulumisen hyväksyttävänä ja tärkeänä asiana. (Nuori Suomi ry 2004.) Yhteinen kristillinen usko ei automaattisesti tarkoita ystävyyttä tai yhteenkuuluvuuden tunnetta. Varhaisnuoret voivat kokea yhteenkuuluvuutta esimerkiksi yhteisen mielenkiinnon kohteen kautta. On kuitenkin huomioitava, että voidessaan jakaa yhteisen uskon, kaverisuhteen ja mielekkään toiminnan on yhteenkuuluvuuden tunnekin helpommin koettavissa.

Etelä-Savon kouluikäisten hyvinvointikertomuksen 2011 mukaan 7–13-vuotiaiden suosituimmat harrastukset ja vapaa-ajanviettotavat ovat liikunta, lukeminen, pelaaminen konsolilla tai tietokoneella sekä kavereiden kanssa oleminen. Liikunta ja kavereiden kanssa oleminen näyttäytyi yhtä suurena tekijänä molemmilla sukupuolilla. Tyttöjen vastauksissa nousi selvästi esiin lukeminen, kun pojilla taas digipelaaminen, joka näkyi ohittavan niukasti myös liikunnan suosituimpana harrastuksena. Vain vähän edellisten jälkeen tytöt pitävät aktiivisuudesta musiikin, kädentaitojen ja kerhotoiminnan saralla. (Punamäki 2011, 20–21.) Nämä samat asiat tulivat esille myös opinnäytetyössäni varhaisnuorien vastauksissa. Huoltajat ja varhaisnuoret toivovat toiminnallisuutta. Varhaisnuoret kokivat, että heidän huoltajansa painottavat erityisesti liikuntaa heidän kohdallaan. Ryhmäteemakeskusteluissa pojat toivoivat erilaisia pelikoneita ja tytöt kädentaitoja. Nämä samat asiat ovat nähtävissä myös hyvinvointikertomuksessa. Varhaisnuorten, heidän huoltajiensa toiveet ja Vapaaseurakunnan resurssit tuovat omat haasteensa toiminnan suunnittelulle. Mielekkään toiminnan suunnittelussa kuin myös kaverisuhteiden ja yhteen kuuluvuuden luomisessa ovat haasteena laaja ikähaarukka ja sukupuolten väliset mieltymykset. Kuinka toteuttaa monipuolista kaikkia tavoittavaa toimintaa?

Etelä-Savon kouluikäisten hyvinvointikertomuksen 2011 mukaan harrastusryhmissä esiintyy vähiten kiusaamista. Tämä voi johtua siitä, että harrastusryhmissä on yleensä jo valmiiksi samanhenkisiä ja samat intressit jakavia ihmisiä. (Punamäki 2011, 28.) Lisäksi yhdistävinä kuin myös erottavina tekijöinä voivat olla esimerkiksi arvot, poliittiset ja uskonnolliset kysymykset. Ystävyyksien muotoutumiseen vaikuttavat lisäksi tekijät, joihin lapsi ei itse voi suuresti vaikuttaa kuten asuinalue. Toisaalta ystäväystyminen tapahtuu jokaisen oman kiinnostusten kohteiden ja harrastuneisuuden seurauksena. (Aaltonen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 33.) Edellä, hyvinvointikertomuksessa ja Aaltosen ym. (2011) mainitsemisissa asioissa, voi nähdä samankaltaisuuksia opinnäytetyön tuloksiin nähden. Miten varhaisnuoret, jotka ovat kristillisen varhaisnuorisotyön piirissä, mutta eivät henkilökohtaisesti koe kristillisyyttä ja kristillistä uskoa omakseen kokevat kristillisen toiminnan? Entä jos varhaisnuori edustaakin jotain toista uskontoa? Näitä kysymyksiä tulee jokaisen miettiä, sillä näissä tilanteissa voi olla vaarana käydä niin, että hyödyn sijaan harrastus muuttuukin haitalliseksi. Henkilökohtaisesti toivon, että kristillinen varhaisnuorisotyö olisi avoin kaikkia kohtaan, eikä ainoastaan kristillisen uskon omaaville. Kuitenkin toimintaan osallistuvien

olisi samaan aikaan kunnioitettava järjestäjätahon kristillisiä arvoja omista intresseistään huolimatta.

Hyvinvointikertomuksen vastaajista yli 15 % kokee, ettei voi harrastaa sitä mitä haluaisi. Eniten harrastamisen esteistä ovat ilmoittaneet 12–13-vuotiaat tytöt. Syitä mieliharrastuksen estymiseen ovat yleensä harrastuksen kallis hinta, harrastuksen puuttuminen asuinpaikkakunnalta tai esimerkiksi kyytien puuttuminen, pitkät välimatkat ja ajan puute. Hyvinvointikertomuksen vastaajista noin 40 koki vanhempien pakottavan harrastamaan jotakin, mitä ei itse haluaisi. (Punamäki 2011, 22, 28.) Kristillinen varhaisnuorisotyö on yleensä kaikkialla ilmaista tai ainakin hyvin edullista harrastustoimintaa. Se voi olla monelle perheelle ainoa mahdollisuus lapsen harrastustoiminnalle. Ilmainen tai edullinen harrastus ei kuitenkaan saa tarkoittaa huonoa laatua, vaan sen tulee olla laadukasta; tarpeisiin vastaavaa ja hyvinvointia tukevaa. Myös kristillisessä varhaisnuorten toiminnassa saattaa olla lapsia, jotka ovat huoltajiensa pakottamia harrastustoimintaan. Onkin pohdittava voiko se enää siinä tapauksessa vaikuttaa positiivisesti varhaisnuoren hyvinvointiin?

Opinnäytetyöni alussa lähtöolettamuksina oli, että varhaisnuoria ei kiinnostaisi mikä tahoo toimintaa järjestää. Uskoin, että tämä olisi lähinnä huoltajille tärkeämpi tekijä. Uskoin myös varhaisnuorten ajattelevan, että kaverisuhteet ja mielekäs toiminta olisivat heidän hyvinvoinnilleen tärkeimmät teemat. Tutkimuksen jälkeen olen tullut siihen tulokseen, että osalle huoltajista järjestäjätaholla on erittäin suuri merkitys nimenomaan sen kristillisyyden takia. Osalle varhaisnuorista järjestäjätaho on samasta syystä tärkeä osa harrastusta, mutta jota ilman heillä ei kuitenkaan olisi vaikea olla. Muutamalle huoltajalle ei merkinnyt järjestäjätahon kristillisuus. Kyseisille huoltajille saattoi merkitä enemmän heidän lapsensa viihtyvyys ja toiminnan ajankohta sekä se, että toiminta on ilmaista.

Mikkelin Vapaaseurakunta ja sen varhaisnuorisotyön koko vastuutiimi voi perehtyä opinnäytetyön tuloksiin ja suunnitella varhaisnuorisotyön kehittämisen suuntaviivoja sen pohjalta. Lisäksi toivon, että opinnäytetyö voisi toimia innostavana työn tärkeyden esiin tuojana. Opinnäytetyö voi toimia myös muiden seurakuntien työn tukena.

Opinnäytetyön merkittävänä jatkotutkimusmahdollisuutena näen tutkimuksen laajentamisen useampaan kristillistä ja ei-kristillistä varhaisnuorisotyötä tekeviin tahoihin. Laajempi tutkimus antaisi kattavamman kuvan varhaisnuorisotyön yhteydestä varhaisnuorten hyvinvointiin. Lisäksi se voisi mahdollisesti vahvistaa sekä haastaa jo olemassa olevat tulokset.

Tarkastellessa Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyötä tutkimus on luotettava. Kuitenkaan laajempaan mittasuhteeseen, esimerkiksi muihin kristillisiin varhaisnuorisotyömuotoihin sitä ei voi suoraan soveltaa. Sitä tulee ajatella yhden seurakunnan varhaisnuorisotyön läpileikkauksena, josta voi kuitenkin löytää yhteneväisyyksiä eri seurakuntiin. Kaverisuhteilla, yhteenkuuluvuudella, mielekkäällä toiminnalla ja kristillisellä uskolla on yhteys varhaisnuoren hyvinvointiin. Ne, mitä merkityksiä eri osapuolet näille osa-alueille antavat voivat vaihdella hyvin suuresti.

Tutkimukseen osallistui harmillisen vähän varhaisnuoria ja heidän huoltajiaan, mikä tekee tutkimuksesta melko suppean. Jälkeenpäin ajateltuna olisin voinut toteuttaa varhaisnuorille ryhmäteemakertoja lisää syksyllä 2013. Eettiseltä näkökannalta on otettava huomioon, että olen sekä Mikkelin Vapaaseurakunnan Varkki-iltojen vetäjä, että tutkimuksen toteuttaja. En kuitenkaan itse vastannut kyselyyn. Roolini Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyössä on voinut vaikuttaa sekä kyselylomakkeiden, että ryhmäteemakeskusteluiden vastauksiin. Olen kuitenkin pyrkinyt toimimaan neutraalisti kaikissa tutkimusvaiheissa. Olen laittanut kyselylomakkeisiin ohjeistuksen ja lomakkeen kysymykset kävin läpi sekä työelämätahon, että ohjaavan opettajan kanssa. Varhaisnuorille kerroin, heidän voivan puhua avoimesti. Varhaisnuoret olivat tietoisia nauhoituksesta ja mahdollisuudesta kirjoittaa myös minulta nimettömänä teemalaatikkoon. Kaikki aineisto käsiteltiin jokaisen anonymiteettiä kunnioittaen.

LÄHTEET

Aaltonen, Marjo, Ojanen, Tuija, Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2003. Nuoren aika. 2., uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Aaltonen, Sanna, Kivijärvi, Antti, Peltola, Marja & Tolonen, Tarja 2011. Ystävydet. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty; Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 112.

Anttila, Pirkko 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. WWW-dokumentti. http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/01_tutkimusprosessi/02_tutkimisen_taito_ja_tiedon_hankinta/09_tutkimusmenetelmat/30_sisallanalyysi. Ei päivitystietoja. Luettu 25.4.2014.

Anttila, Raija, Eronen, Sanna, Kallio, Minka, Kanninen, Katri, Kauppinen, Laura, Paavilainen, Petri & Salo, Saara 2005. Persoona 2; Kehityopsykologia. 3., uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Danska-Honkala, Katja & Poteri, Martti 2011. Kohdennettu nuorisotyö sosiaalisen vahvistamisen kontekstissa. Teoksessa Herranen, Jatta & Lundbom, Pia (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 2011. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Eronen, Maarit (toim.) 2005. Yhdessä; Vapaakirkko tänään. Keuruu: Päiväosakeyhtiö.

Gretshel, Anu, Hirsjärvi, Irma, Laine, Sofia, Myllyniemi, Sami & Siivonen, Katriina 2011. Toiminnan motiivit. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itse tehty; Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 112.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Janouch, Katerina 2007. Lasten kanssa: Odotusajasta murrosikään. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Jarasto, Pirkko & Sivervo, Nina 1998. Elämää varten; Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jarasto, Pirkko & Sivervo, Nina 1999. Elämää varten; Murrosikäisen ja nuoren maailma. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jokela, Eero 2014. Varhaisnuori-termin käyttölinjaus. Partaharju: PKT-poikien ja tyttöjen keskus. WWW-sivu. <http://ptk.fi/component/content/article/136-uutiset/ptk/528-varhaisnuori-termin-ktjaus>. Päivitetty vuonna 2014. Luettu 15.3.2014.

Kemppi, Anssi & Kittilä, Riitta 2011. Hyvinvointijärjestöt sosiaalisesti vahvistamassa. Teoksessa Herranen, Jatta & Lundbom, Pia (toim.). Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Bookwell oy.

Kinnunen, Saara 2001. Keskilapsuuden tärkeät vuodet. 3. painos. Juva: WS Bookwell.

Kinnunen, Saara 2011. Lapsen usko; Miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kukkasniemi, Esa & Kukkasniemi, Mirca 2010. Harrastava lapsi. Teoksessa Jokela Eero & Pruuki, Heli (toim.). Jo iso, vielä pieni; Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kurvinen, Auli, Neuvonen, Sohvi, Sivé, Tuula, Vartiainen, Jari, Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2006. Lapsuus erityinen elämänvaihe. 1. painos Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Laatikainen, Tanja (toim.) 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö Aspa. WWW-julkaisu. http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf. Päivitetty vuonna 2010. Luettu 22.5.2013.

Lahtinen, Kati 2013. Lapset ovat tärkein investointi tulevaisuuteen. Yle Uutiset. WWW-dokumentti. http://yle.fi/uutiset/lapset_ovat_tarkein_investointi_tulevaisuuteen/6827642. Päivitetty 12.9.2013. Luettu 4.11.2013.

Lehto, J. & Salmensaari, K. 1954. Tehkää tie erämaahan. Tampere: Suomen Vapaakirkko.

Luumi, Pertti 2010. Tyttöjen ja poikien teologia; Lapsuuden teologiaa. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.). Jo iso, vielä pieni; Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2013. Lapsen kasvu ja kehitys; 9–12-vuotias. WWW-dokumentti. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/9_12-vuotias/. Ei päivitystietoja. Ei päivitystietoja. Luettu 17.2.2013.

Mikkelin Vapaaseurakunnan askeleet 2013. Vanhimmiston puheenjohtajan Manu Rantasen laatima powerpoint-esitys.

Mikkelin Vapaaseurakunnan 100-vuotishistoriikki 2006. Julistakaa Hänen tekojaan.

Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi; Nuorisobarometri 2012. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. WWW-julkaisu. http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/Nuorisobarometri_2012_Verkkojulkaisu.pdf Päivitetty vuonna 2012. Luettu 21.4.2013.

Nuori Suomi ry & Nuorten akatemia 2004. Mielekäs tekeminen, hyvä olo ja kaverit kannustavat nuoria harrastusten pariin. Lehistötiedote 29.6.2004.

Nuorten akatemia 2008. Nuorten harrastamisen ja aktiivisuuden hyödyt. WWW-julkaisu. <https://cercei.studio.crasmanhosting.fi/file/dl/i/peg7sg/mgExOXnAvIEDf1YWBF19Uw/Harrastamisenhyodyt.pdf>. Päivitetty 23.6.2008. Luettu 21.4.2013.

Ojanen, Markku 2009. Hyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Pulkkinen, Jukka 2005. Elämätä tätä älä elämättä jätä! Teoksessa Eronen, Maarit (toim.) 2005. Yhdessä; Vapaakirkko tänään. Keuruu: Päiväosakeyhtiö.

Punamäki, Markika (toim.) 2011. Näin meillä menee! Etelä-Savon 7–13-vuotiaiden hyvinvointikertomus 2011. Mikkeli: Juvenia – Nuorisoalan osaamiskeskittymä, Mikkelin ammattikorkeakoulu. WWW-julkaisu.
http://juvenia.mamk.fi/general/Uploads_files/Nainmeillamenee.pdf.
 Luettu 3.4.2013.

Raijas, Anu 2008. Arjen hyvinvointi ja mahdollisuudet sen mittaamiseen. Kuluttajatutkimuskeskus. Työselosteita ja esitelmiä 110/2008. WWW-julkaisu.
http://www.ncrc.fi/files/5157/2008_110_tyoseloste_hyvinvointi.pdf. Luettu 17.3.2013.

Rautiainen, Asta (toim.) 2005. Koulu yhteisöllisenä toimijana. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Rödström, Monica 1992. Lapsen kehitys 7–12 vuotta. Keuruu: Otava.

Salmela, Jaana 2006. Koetun sosiaalisen tuen, pätevyyden, itsearvostuksen ja liikunnan yhteyksiä nuoruusiän kasvuvuosina. Chydenius-instituutin tutkimuksia 2006 – N:o 1. Kokkola: Jyväskylän yliopisto.

Sipilä, Jorma 2013. Lasten syrjäytymisriskit kasvavat. Aikalainen; Tampereen yliopiston tiede- ja kulttuurilehti. WWW-dokumentti.
<http://aikalainen.uta.fi/2013/09/06/lasten-syrjaytymisriskit-kasvavat/> Päivitetty 6.9.2013. Luettu 22.1.2014.

Sipilä, Jorma & Österbacka, Eva 2013. Enemmän ongelmien ehkäisyä, vähemmän korjailua? Perheitä ja lapsia tukevien palvelujen tuloksellisuus ja kustannusvaikuttavuus. Valtiovarainministeriö: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Valtiovarainministeriön julkaisuja 11/2013. WWW-julkaisu.
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/08_muut_julkaisut/20130408Enemmaa/perhe_NETTI.pdf. Luettu 22.1.2014.

Suomen Vapaakirkko. Vapaakirkko. WWW-sivut. <http://www.svk.fi/?sid=67>. Ei päivystietoja. Luettu 14.3.2013.

Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ

Sopijaosapuolet:

Opinnäytetyön työelämäkumppani: Mikkelin Vapaaseurakunta (varhaisnuorisotyö)
ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Kulttuuri-, nuoriso- ja sosiaalialan laitoksen sosiaalialan
koulutusohjelman opiskelija(t) Vilma Hietaniemi

Opinnäytetyön aihe: Varhaisnuorisotyön kehittäminen Mikkelin Vapaaseurakunnassa - Osapukien tarpeet ja motiivit.

Opinnäytetyön ohjaajat:

Ohjaava opettaja: Johanna Hirvonen
Työelämäohjaaja: Manu Rantanen

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika: syksy 2013

Opinnäytetyön TK-tavoitteet (vapaamuotoinen, omasanainen kuvaus työn t&k-tavoitteista):

Tavoitteena on selvittää mitä merkityksiä osapuket antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin.

TK-TAVOITTEET: Opinnäytetyöhön sisältyvällä tutkimus- ja kehittämistoiminnalla (t&k) tarkoitetaan systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi. Kriteerinä on, että toiminnan tavoitteena on jotain oleellisesti uutta (Tilastokeskus). Tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisällytetään perustutkimus, soveltava tutkimus sekä kehittäminen.

Muut sopimusehdot: Tutkimuksen tulosten avulla voidaan miettiä millä tavoin varhaisnuorisotyötä tulisi kehittää.

Aika ja paikka 17.04.2013

Vilma Hietaniemi

Opiskelijan allekirjoitus
/opiskelijoiden allekirjoitukset

Manu Rantanen
MANU RANTANEN / VUVA-PJ.

Työelämäkumppanin allekirjoitus

Lupalomake varhaisnuorten huoltajille

17.4.2013

Hei.

Olen kolmannen vuoden opiskelija Mikkelin ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä yhteistyötahonani Mikkelin Vapaaseurakunta. Tutkin mitä merkityksiä seurakunnan työntekijät, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Eli mitä tarpeita heillä on varhaisnuorisotyöhön liittyen ja mitkä tekijät heitä motivoi.

Opinnäytetyöhöni haluaisin selvittää kaikkien osapuolten; varhaisnuorten, heidän huoltajiensa ja seurakunnan näkökulman. Varhaisnuorilta kerään tutkimukseeni aineistoa Varkki-illoissa toukokuun aikana. Teitä, huoltajia, pyydän osallistumaan tutkimukseeni kyselylomakkeella, jonka tulette saamaan toukokuun aikana. Käsittelen aineiston niin, että osallistujat säilyvät anonymisinä. Tutkimuksen pohjalta Mikkelin Vapaaseurakunta voi kehittää ja viedä varhaisnuorisotyötä eteenpäin.

Jotta lapsenne voi osallistua tutkimukseen, tarvitsen teiltä häntä/heitä koskien kirjallisen luvan. Palautathan lupalapun viimeistään 3.5.2013 mennessä minulle henkilökohtaisesti tai postissa (Pihlajatie 8 A 1, 50130 Mikkeli).

Vilma Hietaniemi
p. 044 074 4611
vilmahietsu@gmail.com

LUPALAPPU

Kolmannen vuoden sosiaalialan opiskelija, Vilma Hietaniemi, Mikkelin ammattikorkeakoulusta tekee opinnäytetyötä yhteistyötahonaan Mikkelin Vapaaseurakunta. Tutkimus koskee Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyötä ja siinä sitä, mitä merkityksiä eri osapuolet antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin.

Lapseni saa osallistua opinnäytetyöhön ja lapseltani saa kerätä aineisto kyseistä tutkimusta varten.

Lapsen/lapsien nimi: _____

PVM, huoltajien allekirjoitukset ja nimenselvennys:

Vilma Hietaniemi
p. 044 074 4611
vilmahietsu@gmail.com

Lupalomake alaikäisten vastuutiimiläisten huoltajille

6.10.2013

Hei.

Olen kolmannen vuoden sosiaali-alan opiskelija Mikkelin Ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä yhteistyötahonani Mikkelin Vapaaseurakunta. Tutkin mitä merkityksiä seurakunnan työntekijät, varhaisnuoret ja heidän huoltajansa antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuoren hyvinvointiin. Eli mitä tarpeita heillä on varhaisnuorisotyöhön liittyen ja mitkä heitä motivoi.

Opinnäytetyöhöni haluaisin selvittää kaikkien osapuolten, varhaisnuorten, heidän huoltajiensa ja seurakunnan näkökulman. Tutkimuksessa olen päässyt vaiheeseen, jossa haluaisin kysellä Varkin vastuutiimiläisten näkökulman. Koko tutkimuksen ajan, jokaisessa vaiheessa pyrin toimimaan niin, että osallistujien yksityisyys säilyy. Tutkimuksen pohjalta Mikkelin Vapaaseurakunta voi kehittää ja viedä varhaisnuorisotyötä eteenpäin.

Jotta alaikäinen nuoreni voi osallistua tutkimukseen, tarvitsen teiltä häntä koskien kirjallisen luvan.

Vilma Hietaniemi
p. 044 074 4611
vilmahietsu@gmail.com

Kolmannen vuoden sosiaali-alan opiskelija, Vilma Hietaniemi, Mikkelin ammattikorkeakoulusta tekee opinnäytetyötä yhteistyötahonaan Mikkelin Vapaaseurakunta. Tutkimus koskee Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyötä ja siinä sitä, mitä merkityksiä eri osapuolet antavat kristilliselle varhaisnuorisotyölle liittyen varhaisnuorten hyvinvointiin.

Alaikäinen nuoreni saa osallistua opinnäytetyöhön ja häneltä saa kerätä aineistoa kyseistä tutkimusta varten.

Alaikäisen nuoren nimi:

PVM, huoltajien allekirjoitukset ja nimenselvennys:

Vilma Hietaniemi
p. 044 074 4611
vilmahietsu@gmail.com

Saatekirje ja kyselylomake huoltajille

SAATEKIRJE

29.4.2013

Hei.

Olen kolmannen vuoden sosiaalialan opiskelija Mikkelin Ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä yhteistyötahonani Mikkelin Vapaaseurakunta. Tutkin miten eri osapuolet ymmärtävät kristillisen varhaisnuorisotyön merkityksen osana varhaisnuoren hyvinvointia. Lisäksi haluan selvittää mitkä ovat syyt osallistua toimintaan ja sen järjestämiseen.

Opinnäytetyössäni haluan näkyviin kaikkien osapuolten; varhaisnuorten, heidän huoltajiensa ja seurakunnan näkökulman. Teitä, varhaisnuorten huoltajia, pyydän osallistumaan tutkimukseen vastaamalla ajan kanssa ohessa olevaan kyselylomakkeeseen. Pyydän, että vastaatte kysymyksiin itsenäisesti huoltajana, omasta henkilökohtaisesta näkökulmastanne käsin. Kyselylomake sisältää sekä avoimia kysymyksiä, että monivalintakysymyksiä. Voitte kirjoittaa vastauksenne avoimien kysymysten alla oleville viivoille ja tarvittaessa voitte jatkaa paperin kääntöpuolelle. Monivalintakysymyksissä teidän tulee ympyröidä mielestänne oikea vaihtoehto.

Valmiit vastaukset voitte antaa minulle henkilökohtaisesti tai lähettää vastauskuoressa osoitteeseen: xxxx. Koko tutkimuksen ajan, jokaisessa vaiheessa toimin niin, että vastaajien anonymiteetti säilyy. Vastauksesi on tärkeä, sillä tutkimuksen pohjalta Mikkelin Vapaaseurakunta voi kehittää ja viedä varhaisnuorisotyötä eteenpäin, lapsenne parhaaksi. Toivon, että voitte palauttaa vastauksenne 20.7.2013 mennessä, jotta voin koota tutkimuksen aineiston ja siirtää opinnäytetyössä eteenpäin.

Jos haluatte saada lisää informaatiota, vastaan mielelläni kyselyihinne.

Vilma Hietaniemi
Puh. 044 074 4611
vilmahietsu@gmail.com

Saatekirje ja kyselylomake huoltajille

Kristillinen varhaisnuorisotyö varhaisnuoren hyvinvoinnin tukena

Aluksi

1. Oletko

1 Nainen

2 Mies

2. Miksi lapsesi mielestäsi osallistuu kristilliseen varhaisnuorisotyötoimintaan?

3. Miksi pidät kristillistä varhaisnuorisotyötä hyvänä ja tärkeänä lapsellesi?

Seuraavaksi olen jaotellut kysymykset neljään eri teemaan: kaverisuhteet, yhteenkuuluvuus, mielekäs toiminta ja kristillinen usko.

Kaverisuhteet

4. Kuinka paljon kaverisuhteilla on mielestäsi merkitystä siihen, että lapsesi osallistuu kristilliseen

varhaisnuorisotyön toimintaan, Varkki-iltaan?

1 erittäin paljon merkitystä

2 melko paljon merkitystä

3 ei paljon, eikä vähän merkitystä

4 melko vähän merkitystä

5 ei lainkaan merkitystä

Saatekirje ja kyselylomake huoltajille

5. Onko lapsellasi mielestäsi riittävästi kavereita Varkki-illoissa?

1 kyllä

2 ei

Yhteenkuuluvuus

6. Kuinka paljon lapsesi mielestäsi kokee yhteenkuuluvuutta Varkki-illoissa?

1 erittäin paljon

2 melko paljon

3 en osaa sanoa

4 melko vähän

5 ei lainkaan

7. Mitkä asiat mielestäsi tukevat yhteenkuuluvuuden tunnetta Varkki-illoissa?

Mielekäs toiminta

8. Kuinka hyvin mielekäs toiminta toteutuu mielestäsi Varkki-illoissa?

1 erittäin hyvin

2 melko hyvin

3 en osaa sanoa

4 melko huonosti

5 ei lainkaan

Saatekirje ja kyselylomake huoltajille

9. Minkälaista mielekästä toimintaa toivot lapsellasi olevan Varkki-illoissa?

10. Minkälaista mielekästä toimintaa uskot lapsesi haluavan olevan Varkki-illoissa?

Kristillinen usko

11. Kuinka paljon kristillisyys ja kristillinen usko lapsesi harrastuksissa merkitsevät sinulle?

- 1 merkitsee erittäin paljon
- 2 merkitsee melko paljon
- 3 ei merkitse paljon, eikä vähän
- 4 merkitsee melko vähän
- 5 ei merkitse lainkaan

12. Kuinka paljon uskot kristillisyyden ja kristillisen uskon harrastuksissa merkitsevän lapsellesi?

- 1 merkitsee erittäin paljon
- 2 merkitsee melko paljon
- 3 ei merkitse paljon, eikä vähän
- 4 merkitsee melko vähän
- 5 ei merkitse lainkaan

13. Miten toivot kristillisyyden toteutuvan Varkki-illoissa?

Saatekirje ja kyselylomake huoltajille

Lopuksi

14. Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit seuraavat teemat Varkki-illoissa: kaverisuhteet, yhteenkuuluvuus, mielekäs toiminta ja kristillinen usko?

1. tärkein: _____

2. tärkein: _____

3. tärkein: _____

4. tärkein: _____

15. Mille asioille toivoisit saavan enemmän painoarvoa Varkki-illoissa?

16. Mihin asioihin olet erityisen tyytyväinen Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyössä?

17. Miten toivot Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyötä kehitettävän?

18. Saatko riittävästi informaatiota Varkki-iltojen sisällöistä?

1 kyllä

2 ei

Saatekirje ja kyselylomake huoltajille

19. Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit seuraavat Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyön informaatiokanavat: Lehti, sähköposti, facebook, henkilökohmainen tiedottaminen sekä muu; mikä?

1. tärkein: _____

2. tärkein: _____

3. tärkein: _____

4. tärkein: _____

5. tärkein: _____

20. Mitä muuta haluat sanoa?

Kiitos osallistumisestasi!

Ryhmäteemakeskusteluiden tukikysymykset

Kristillinen varhaisnuorisotyö varhaisnuoren hyvinvoinnin tukena

Kaverisuhteet ja yhteenkuuluvuus

Mitä teillä nousee mieleen kavereudesta ja kaverisuhteista. Mitä ajattelet kaverisuhteista osana hyvinvointia (hyvää oloa ja mieltä)?

Kuinka suuri rooli kavereilla/kaverisuhteilla on siinä, miksi osallistut kristilliseen varhaisnuorisotyön toimintaan, Varkki-iltaan?

Onko sinulla Varkki-illoissa kavereita, kaipaisitko niitä enemmän?

Mitä yhteenkuuluvuuden tunne sinusta on, mitä se tarkoittaa, onko se sinusta tärkeätä?

Minkälaista yhteenkuuluvuutta koet Varkki-illoissa, vai koetko ja kaipaatko?

Mielekäs toiminta ja kristillinen usko

Mitä mielekäs toiminta mielestäsi tarkoittaa?

Minkälaista mielekästä toimintaa itse toivot sinulla olevan?

Minkälaista mielekästä toimintaa uskot huoltajasi haluavan sinun tekevän?

Mitä merkitystä annat mielekkäälle toiminnalle harrastuksessa? Miten ajattelet mielekkään toiminnan toteutuvan Varkki-illoissa?

Mitä merkityksiä annat itse kristillisyydelle ja kristilliselle uskolle omassa elämässäsi ja harrastuksissasi?

Mitä merkitystä uskot huoltajasi antavan kristillisyydelle ja kristilliselle uskolle sinun elämässä ja harrastuksissa?

Millä tavoin ajattelet kristillisyyden toteutuvan Varkki-illoissa? Miten toivoisit sen toteutuvan?

Lopuksi

Minkälaiseen tärkeysjärjestykseen laittaisit teemat, miksi?

Mille teemoille toivoisit saavan enemmän painoarvoa Varkki-illoissa? Minkälaisilla tavoilla ja keinoilla ajattelit niiden voivan toteutua?

Mihin asioihin olet erityisen tyytyväinen Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyössä?

Mitä ja miten toivoisit Mikkelin Vapaaseurakunnan varhaisnuorisotyön kehittyvän? Mitä muuta haluaisit sanoa?